

Številka: 007-237/2021
Ljubljana,
EVA: 2020-2130-0065
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE Gp.gs@gov.si
ZADEVA: Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic – predlog za obravnavo
1. Predlog sklepov vlade:
Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... sprejela naslednji sklep: Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic (EVA: 2020-2130-0065) in ga pošlje v obravnavo Državnemu zboru Republike Slovenije po rednem postopku. mag. Janja Garvas Hočevar VRŠILKA DOLŽNOSTI GENERALNEGA SEKRETARJA
Priloga: – Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic.
Sklep prejmejo: – Državni zbor republike Slovenije, – Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, – Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo.
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:
/
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:
– Mag. Karla Pinter, generalna direktorica Direktorata za notranji trg, – Tanja Bakan Rožič, sekretarka, vodja Sektorja za gospodarsko pravo, pomoč in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah in intelektualno lastnino, Direktorat za notranji trg, – Mag. Alenka Vidmar, sekretarka, Sektor za gospodarsko pravo, pomoč in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah in intelektualno lastnino, Direktorat za notranji trg, – Mag. Aleš Gorišek, sekretar, Sektor za gospodarsko pravo, pomoč in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah in intelektualno lastnino, Direktorat za notranji trg, – Katja Gregorčič Belšak, podsekretarka, Sektor za gospodarsko pravo, pomoč in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah in intelektualno lastnino, Direktorat za notranji trg.
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:
/
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:
– Zdravko Počivalšek, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo, – Simon Zajc, državni sekretar,

- Andrej Čuš, državni sekretar
- Mag. Karla Pinter, generalna direktorica Direktorata za notranji trg,
- Tanja Bakan Rožič, vodja Sektorja za gospodarsko pravo, pomoč in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah in intelektualno lastnino, Direktorat za notranji trg,
- Mag. Alenka Vidmar, sekretarka, Sektor za gospodarsko pravo, pomoč in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah in intelektualno lastnino, Direktorat za notranji trg,
- Mag. Aleš Gorišek, sekretar, Sektor za gospodarsko pravo, pomoč in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah in intelektualno lastnino, Direktorat za notranji trg,
- Katja Gregorčič Belšak, podsekretarka, Sektor za gospodarsko pravo, pomoč in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah in intelektualno lastnino, Direktorat za notranji trg.

5. Kratek povzetek gradiva:

Cilj predloga zakona je uskladitev z:

1. Direktivo (EU) 2019/789 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 82) in
2. Direktivo (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 92).

Predlog zakona:

- določa pravila kolektivnega upravljanja avtorske pravice na delih izven pravnega prometa (1., 2., 4., 5., 6., 8., 9. člen predloga zakona),
- določa obvezno kolektivno upravljanje v primeru druge retransmisije (poleg kableske retransmisije) (3. in 10. člen predloga zakona) in
- prenavlja pravila o mediaciji (7. člen predloga zakona).

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA/NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA/NE
c)	administrativne posledice	DA/NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	DA/NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	DA/NE
e)	socialno področje	DA/NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	DA/NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

Gradivo nima finančnih posledic.

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				

Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				

II. Finančne posledice za državni proračun

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ		

OBRAZLOŽITEV:

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):

- prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov,
- odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov,
- obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov.

II. Finančne posledice za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna

<p>povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:</p> <ul style="list-style-type: none"> – proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep, – projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in – proračunske postavke. <p>Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.</p> <p>II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:</p> <p>Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.</p> <p>II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:</p> <p>Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.</p>			
<p>7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR: /</p> <p>Kratka obrazložitev: Gradivo nima finančnih posledic.</p>			
<p>8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:</p> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 70%;"> <p>Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pristojnosti občin, – delovanje občin, – financiranje občin. </td> <td style="width: 30%; text-align: center;"> <p>DA/<u>NE</u></p> </td> </tr> </table> <p>Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Skupnosti občin Slovenije SOS: DA/<u>NE</u> – Združenju občin Slovenije ZOS: DA/<u>NE</u> – Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: DA/<u>NE</u> <p>Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani:</p> <ul style="list-style-type: none"> – v celoti, – večinoma, – delno, – niso bili upoštevani. <p>Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani: /.</p>		<p>Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pristojnosti občin, – delovanje občin, – financiranje občin. 	<p>DA/<u>NE</u></p>
<p>Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pristojnosti občin, – delovanje občin, – financiranje občin. 	<p>DA/<u>NE</u></p>		
<p>9. Predstavitev sodelovanja javnosti:</p> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 70%;"> <p>Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:</p> </td> <td style="width: 30%; text-align: center;"> <p><u>DA</u>/NE</p> </td> </tr> </table> <p>Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo in portalu E-demokracija.</p> <p>Datum objave:</p>		<p>Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:</p>	<p><u>DA</u>/NE</p>
<p>Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:</p>	<p><u>DA</u>/NE</p>		

Predlagatelj je zainteresirano in strokovno javnost k sodelovanju pri prenosu Direktive (EU) 2019/789 in Direktive (EU) 2019/790 v nacionalno pravo Republike Slovenije pozval že pred oblikovanjem gradiva, in sicer z obvestilom na svoji spletni strani z dne 11. 3. 2020, v katerem je zaradi okoliščin, povezanih s širjenjem novega koronavirusa, odpovedal napovedane javne posvete za prenos obeh omenjenih direktiv ter povabil vso zainteresirano in strokovno javnost, da do 31. 3. 2020 poda svoja pisna stališča, ki bodo pripravljavcu služila kot izhodišče za pripravo predloga zakona. Po podaljšanju roka za oddajo pisnih stališč do 30. 4. 2020 (obvestilo predlagatelja je bilo objavljeno na njegovih spletnih straneh dne 27. 3. 2020), je predlagatelj prejel nekaj več kot 50 pisnih stališč zainteresirane in strokovne javnosti (kolektivnih organizacij, osnovnih šol, muzejev, knjižnic, igralcev, itd.), ki jih je dne 5. 6. 2020 objavil na svoji spletni strani ter hkrati objavil poziv k posredovanju komentarjev na objavljena pisna stališča z rokom do 30. 6. 2020. Predlagatelj je na prejeta in objavljena pisna stališča prejel odzive s strani desetih predstavnikov zainteresirane in strokovne javnosti.

V razpravo so bili vključeni:

- nevladne organizacije,
- predstavniki zainteresirane javnosti,
- predstavniki strokovne javnosti.

Mnenja, predlogi in pripombe z navedbo predlagateljev (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte):

Inštitut za avtorsko pravo (IAP) meni, da bi bilo treba določbe Direktive (EU) 2019/789 – 4. člen (drugi in tretji odstavek), 5. člen ter 8. člen (drugi odstavek) prenesti na način, da se v 9. členu ZKUASP, ki ureja obvezno kolektivno upravljanje, v 4. točki črta beseda »kabelsko«, s čimer bi se obvezno kolektivno upravljanje razširilo na vse oblike (stare in nove) retransmisije, z že do sedaj določeno izjemo (v omenjeni 4. točki 9. člena ZKUASP) za lastna oddajanja RTV organizacij, ki jo sicer določa tudi 5. člen Direktive (EU) 2019/789. Enako je stališče **Društva FPS – Filmski producenti Slovenije**, ki meni, da bodo brez navedenega popravka v ZKUASP nove pravice v ZASP ostale brez vrednosti in ne bodo realizirane v praksi. K temu **Društvo slovenskih režiserjev, Društvo slovenskega animiranega filma in Združenje filmskih snemalcev Slovenije ter Društvo slovenskih avdiovizualnih igralcev (DSI)** dodajajo predlog, da se med pravice, ki se obvezno kolektivno upravljajo doda tudi »pravica do primerne in sorazmerne nadomestila iz 121.a člena ZASP«, s čimer bi se zagotovilo kolektivno upravljanje vseh oblik retransmisije ter hkrati nove pravice do pravičnega in sorazmernega nadomestila, ki ga avtorjem in izvajalcem priznava Direktiva 2019/790/EU. Primerno in sorazmerno nadomestilo se mora upravljati kolektivno, saj posamezniki (igralci) nimajo sredstev za sodno pregonjanje neplačnikov. Ker kolektivne organizacije obstajajo prav zaradi navedenega, je edino logično, da upravljajo to pravico. S tem bo zagotovljen visok nivo pravne varnosti ne le ustvarjalcem, temveč tudi uporabnikom varovanih avtorskih del. **DSI** meni, da je kolektivno upravljanje pravic učinkovitejše in ustrežnejše za obe strani, tudi za uporabnike, ter zagovarja kolektivno upravljanje z razširjenim učinkom, prav tako pa tudi monopolni položaj kolektivnih organizacij, saj praksa in študije kažejo, da konkurenca zlasti imetnikom pravic prinaša več škode kot koristi.

Društvo novinarjev Slovenije (DNS) meni, da so za novinarje ključna določila Direktive 2019/790/EU, s katerimi se preko nove sorodne pravice izdajateljem medijev in avtorjem omogoča dostop do dela prihodkov, ki jih njihova avtorska dela generirajo na spletu, ter določila za zaščito avtorsko zaščitenih del pred prosto uporabo na spletnih platformah. Avtorjem nudi podlago, da bodo prejeli primerno in sorazmerno nadomestilo, ki je nujno za ohranitev profesionalnega novinarstva, leto pa je ključno za demokracijo. Med ključnimi zahtevami novinarskih organizacij, ki jih direktiva rešuje, je tudi alternativni mehanizem za reševanje sporov in možnost, da avtorje zastopajo njihovi sindikati. DNS se zavzema tudi za kolektivno upravljanje nove sorodne pravice za izdajatelje medijev, da od spletnih platform in generatorjev novic zahtevajo nadomestilo za uporabo kratkih povzetkov novinarskih prispevkov (snippets). Glede kolektivnega upravljanja avtorskih pravic na razprodanih delih je po mnenju DNS ključno, da se avtorjem oziroma imetnikom pravic omogoči

preprost in učinkovit izstop iz sistema kolektivnega upravljanja (enako tudi **ARNES**, **Centralna tehniška knjižnica Univerze v Ljubljani (CTK)** in **Univerzitetna knjižnica Maribor (UKM)**): vsi imetniki pravic, katerih dela so digitalizirana in dostopna javnosti na podlagi določb 8. do 11. člena Direktive 2019/790/EU, bi morali imeti možnost izstopiti iz sistema kolektivnega upravljanja oziroma zahtevati umik svojih del iz tega, kar je bilo dano na voljo prek licence ali izjeme). Tudi glede uporabe varovanih vsebin s strani ponudnikov storitev deljenja vsebin na spletu DNS meni, da bi moralo biti vzpostavljeno kolektivno upravljanje te pravice, kolektivne organizacije pa bi morale razdeliti nadomestila ustvarjalcem (tudi tisti, ki niso njihovi člani). DNS meni tudi, da je potrebno v predlog zakona vnesti določbo, da morajo avtorji in izvajalci redno, vsaj enkrat letno dobiti najnovejše, relevantne in celovite informacije o uporabi njihovih del, pri čemer bi bilo najbolje, da bi imeli izdajatelji pravico, da informacije pridobijo od Googla, Amazona, Facebooka in Appli, ki bi jih nato lahko posredovali avtorjem, izjemo, da administrativno breme presega ustvarjene prihodke, pa razlagati zelo restriktivno.

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) meni, da kolektivno upravljanje avtorskih pravic na razprodanih delih možno, če gre za prenos pravic na kolektivno organizacijo, ki je reprezentativna, pri čemer je treba poseben poudarek nameniti prav »reprezentativnosti« kolektivne organizacije ter izračunu le-te. Poleg tega pa je pomembno določiti jasne določbe o tem, kaj je razprodano delo ter vzpostaviti jasen in enostaven test, s katerim se lahko hitro ugotovi, ali se z določenim delom več ne trguje (se šteje, da je razprodano). IFLA še meni, da so zelo pomembne določbe glede vzpostavitve dialoga med različnimi deležniki ter izkoriščanje prednosti učinkovitega EUIPO portala. Glede uporabe varovanih vsebin s strani ponudnikov storitev deljenja vsebin nas spletu pa meni, da je najpomembnejše najti ravnotežje med nadomestilom za avtorske pravice in spoštovanjem izjem in omejitev avtorskih pravic.

Zveza bibliotekarskih društev Slovenije (ZBDS), UKM, Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK), Nacionalni svet za knjižnično dejavnost, Inštitut Državljan D, zavod za spodbujanje informacijske in medijske pismenosti, Ljubljana (Inštitut Državljan D) menijo, da je treba:

- (enako tudi **ARNES** in **CTK**) vzpostaviti razširjeno kolektivno upravljanje (ne pa razširiti obseg določb o obveznem kolektivnem upravljanju), ki temelji na reprezentativnosti – pri tem pa natančno opredeliti obseg licenčnega mehanizma oziroma podeljevanja dovoljenj za uporabo razprodanih del (vendar le v primerih, kjer je kolektivna organizacija dovolj reprezentativna »na podlagi pooblastil imetnikov pravic za vrste del ali drugih predmetov varstva ter za pravice, ki so predmet licence; pri tem pa vzpostaviti tudi stroge kriterije za preverjanje reprezentativnosti kolektivne organizacije (tudi) v času podeljevanja ustreznih dovoljenj in licenc, ne le v času podeljevanja dovoljenja za kolektivno upravljanje, ter jasno določiti, da je reprezentativna kolektivna organizacija samo tista kolektivna organizacija, ki v skladu z veljavnim dovoljenjem za upravljanje pravic »pokriva« večje število imetnikov pravic za ustrezno vrsto del ali drugih predmetov varstva, ter tudi »pokriva« večje število imetnikov pravic za eno ali več pravic, kot so reproduciranje, distribuiranje, priobčitev javnosti ali dajanje razprodanih del ali drugih predmetov varstva), sicer bo veljala možnost uporabe del na podlagi izjeme;
- določiti uporabno in splošno definicijo razprodanih del (da med razprodana dela spadajo vsa nekomercialna dela (vključno z neobjavljenimi) deli; da je dostopnost dela kot celote in ne njegovih posameznih delov kriterij za določanje statusa za to kategorijo; da dela, ki so izposojena na dolgi rok, spadajo v to kategorijo; in da tudi, če so dela dostopna v prevedeni obliki, so njene ostale verzije še vedno lahko razprodana dela; da se kriteriji za določanje statusa razprodanih del lahko razlikujejo glede na različne vrste del; da se določi, če je le mogoče, splošni kriterij, kot je presečni datum (vsaj dela, ki so ustvarjena/ objavljena pred tem časom; da dela državljanov neevropskih držav niso kot taka izključena, ampak da se izključi le zbirke del, ki so večinoma sestavljena iz del državljanov neevropskih držav);
- t.i. razumno prizadevanje za oceno, ali je delo razprodano, opredeliti tako, da za ustanove za varstvo kulturne dediščine ne bo preveč obremenjujoče;
- sprejeti široko definicijo »ustanove za varstvo kulturne dediščine« (javno dostopne knjižnice in muzeji, ne glede na vrsto del ali drugih predmetov varstva, ki jih imajo v svojih stalnih zbirkah, ter

arhivi, filmske ustanove ali ustanove za avdio dediščino, nacionalne knjižnice in nacionalne arhivi ter, kar zadeva njihove arhive in javno dostopne knjižnice, izobraževalne ustanove, raziskovalne organizacije in javne radiodifuzne organizacije);

- sprejeti ozko in strogo definicija »dovolj reprezentativne organizacije za kolektivno upravljanje pravic« (organizacije za kolektivno upravljanje pravic morajo jasno določiti vrsto del, ki jih zastopajo in ali lahko nudijo potrebne pravice v roku, ki ni daljši od treh mesecev po uveljavitvi te določbe, vendar samo, če je to v skladu z njihovim dovoljenjem, sicer potrebujejo novo dovoljenje za upravljanje pravic; pri podeljevanju dovoljenja in tudi pri določanju, ali lahko na podlagi dovoljenja upravljajo pravice v skladu s temi določbami, pa je potrebno upoštevati zadostno reprezentativnost, ki naj predstavlja vsaj 80% vseh imetnikov v Republiki Sloveniji);

- jasno določiti vrste dovoljenj, ki jih podeljujejo kolektivne organizacije za upravljanje pravic, in učinek dovoljenj;

- določiti širok obseg izjeme za ustanove kulturne dediščine za uporabo razprodanih del (uporaba na podlagi izjeme (ko za določeno vrsto del oziroma drugih predmetov varstva in določeno vrsto pravic reprezentativne kolektivne organizacije (še) ni, ustanove za varstvo kulturne dediščine dajo na voljo javnosti razprodana dela ali druge predmete varstva za nekomercialne namene pod pogojem, da navedejo ime avtorja ali katerega koli drugega določljivega imetnika pravic, razen če to ni mogoče ter da so takšna dela ali drugi predmeti varstva dani na voljo na nekomercialnih spletnih straneh) ne bi smela biti predmet nadomestil;

- uzakoniti, da se določb o razprodanih delih ne sme onemogočati s tehnološkimi ukrepi ali izključiti s pogodbami;

- določiti, da bo delovanje kolektivnih organizacij transparentno in učinkovito (izpolnjevanje pogojev določenih v Direktivi 2014/26/EU), morebitne spore pa reševati pred organom za reševanje sporov, ki naj preverja pogoje uporabe in tudi zadostno reprezentativnost kolektivne organizacije za določeno vrsto del in določeno vrsto pravic;

- vzpostaviti širok in vključujoč dialog z deležniki, v katerem bodo široko zastopane vse vrste ustanov za varstvo kulturne dediščine, pri čemer naj se v tem dialogu razpravlja tudi o merilih reprezentativnosti kolektivnih organizacij ter o kriteriji in postopkih za določitev statusa razprodanih del;

- vzpostaviti učinkovit in uporaben portal EUIPO, ki bo izpolnil zahteve in zadostil potrebam svojih uporabnikov in se razvijal v tesnem sodelovanju s prihodnjimi uporabniki;

Glede reprezentativnosti **ARNES**, **CTK** in **UKM** dodatno opozarjata, dal lahko kolektivna organizacija podeljuje dovoljenja samo pod pogojema, da je organizacija za kolektivno upravljanje pravic dovolj reprezentativna za relevantno vrsto del ali drugih predmetov varstva, kar mora biti razvidno iz dovoljenja in kar mora biti tudi dejansko izkazano v praksi in da je vsem imetnikom pravic zagotovljena enaka obravnava glede pogojev licence, kar pomeni, da za reprezentativnost kolektivnih organizacij ni dovolj že dovoljenje nacionalnega urada.

Inštitut Državljan D in **Danes je nov dan, Inštitut za druga vprašanja** (v okviru tega tudi **Creative Commons Slovenija**) glede uporabe varovanih vsebin s strani ponudnikov storitev deljenja vsebin na spletu menita, da imajo spletne platforme, ki gostijo vsebine, ki jih naložijo uporabniki, dve možnosti, in sicer, da od imetnikov avtorskih pravic pridobijo dovoljenja oziroma licence za deljenje takšne vsebine ali (če ni podeljeno dovoljenje oziroma licenca) sprejmejo vrsto ukrepov, da se zavarujejo pred odgovornostjo za vsebine, ki posegajo v pravice (npr. kot aktivno iskanje vsebin, ki posegajo v pravice, s filtriranjem ali drugim mehanizmom), pri čemer podpira prvo možnost (ki pa ne bo učinkovita, če države članice ne bodo vpeljale sistema, v katerem bi bile platformam na voljo množične licence in se bodo zato platforme lahko zanašale zgolj na posamezne licence za uporabo vsakega posameznega avtorsko varovanega dela). Nadalje predlagata (enako tudi **Univerza na Primorskem**, **ARNES** in **Inštitut Jožef Stefan**, **UNESCO katedra o odprtih tehnologijah za prosto dostopne izobraževalne vire in odprto učenje**), da se izraz »ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu« definira restriktivno oziroma ozko, da gre za ponudnike, katerih glavni namen je shranjevati večjo količino avtorskih del in njihovo organiziranje in promoviranje za namene ustvarjanja dobička. Izrecno pa bi moralo biti izpostavljeno tudi, da ta izraz ne vključuje ustanov za

varstvo kulturne dediščine, raziskovalnih in izobraževalnih ustanov ter izobraževalnih in znanstvenih spletnih repozitorijev ali platform. Prav tako bi po njunem mnenju (enako tudi **Univerza na Primorskem, ARNES in Inštitut Jožef Stefan, UNESCO katedra o odprtih tehnologijah za prosto dostopne izobraževalne vire in odprto učenje**) moralo biti izrecno določeno, da kakršna koli orodja, s katerimi bodo ponudniki želeli ločiti nedovoljene vsebine na svojih strežnikih od dovoljenih (npr. avtomatični filtri), ne smejo preprečevati deljenja vsebin, ki avtorsko varovana dela uporabljajo zakonito in v skladu z izjemami in omejitvami od avtorske in sorodnih pravic. Zagotoviti je treba tudi učinkovite in hitre mehanizme za pritožbe uporabnikov in povrnitev škode, ki je uporabnikom nastala zaradi odstranitve del oziroma onemogočanja dostopa do njih. Menita, da morajo določbe o avtomatičnih orodjih za prepoznavanje vsebin vsebovati procesne varovalke za uporabnike in dosegati določene standarde (avtomatična orodja za prepoznavanje vsebin morajo omogočati, da jih uporabniki, ki so vsebine naložili, odstranijo, če avtomatična orodja preprečujejo rabo zakonitih vsebin; v primerih, ko vsebine *prima facie* posegajo v avtorske pravice, lahko orodja avtomatično blokirajo oziroma odstranijo vsebino le, če imajo uporabniki možnost kasnejše pritožbe zoper odločitev avtomatičnih orodij; pri nasprotovanju odločitvam avtomatičnih orodij mora biti uporabnikom na voljo sklicevanje na vse obstoječe izjeme in omejitve (ki jih je treba v predlogu zakona izrecno navesti: citati, kritika, ocena in uporaba za namene karikature, parodije ali pastiše)). Za doseg namena Direktive 2019/790/EU Inštitut Državljan D in Danes je nov dan predlagata zakonitev sistema, v katerem bodo spletne platforme na enostaven način lahko prišle do licenc za deljenje avtorsko varovanih vsebin na spletu in v katerem platformam ne bo potrebno tovrstnih licenc sklepati z vsakim imetnikom pravic posebej, to pa pomeni uvedbo obveznega kolektivnega upravljanja za to novo (*sui generis*) pravico, ki bo nastala s prenosom določb 17. člena Direktive 2019/790/EU. Ker lahko veliki imetniki pravic nasprotujejo takšnemu sistemu, bi bilo po mnenju Inštituta Državljan D in Danes je nov dan priporočljivo, da se omenjen sistem optimizira s sistemom razširjenega kolektivnega upravljanja. Predlagata tudi uvedbo sistema neodpovedljive pravice za individualne ustvarjalce – avtorje, pri čemer pa je nujno treba izločiti situacije, v katerih ustvarjalci upravljajo s svojimi pravicami na podlagi prostih licenc. Vpeljati je treba sistem, ki bo v dani situaciji najbolje uresničil namene varovanja avtorjev, ki ustvarjajo avtorska dela in ki ne bo predstavljal samo dodatnega sistema za nagrajevanje tistih, ki avtorske pravice uporabljajo kot produkcijska sredstva, prevečkrat prav na račun avtorjev.

Združenje fonogramske industrije Slovenije (ZFIS) meni, da določbe Direktive 2019/790/EU glede uporabe varovanih vsebin s strani ponudnikov storitev deljenja vsebin na spletu (17. člen) pravzaprav ne spreminjajo obsega pravic ter ne vzpostavljajo nobenih novih pravic. Prenos določb navedenega člena v nacionalno pravo pa je po njegovem mnenju potreben zato, da se zagotovi jasnost in prepreči dvom glede razlage primarne odgovornosti ponudnikov storitev deljenja vsebin na spletu, ker zagotavljajo vsebine, ki jih nalagajo njihovi uporabniki. Svoboda imetnikov pravic pri odločanju ali in pod kakšnimi pogoji bodo ponudnikom storitev deljenja vsebin na spletu podali dovoljenje za objavo njihovih del, ostaja po njegovem mnenju nespremenjena. Zato tudi ni potrebe po natančni določitvi načina pridobivanja dovoljenj, zlasti zato, ker gre za veliko število različnih sektorjev z različnimi poslovnimi modeli (predlagan zakonski model podeljevanja dovoljenj bi bilo zato treba preučiti za vsak sektor in kategorijo imetnikov pravic posebej). Imetniki pravic morajo imeti možnost, da se sami odločijo, kdaj bodo dali dovoljenje, zato pri prenosu 17. člena Direktive 2019/790/EU predlaga pristop po načelu pogodbene svobode. Razširjeno kolektivno upravljanje pravic na tem področju po njegovem mnenju ne more priti v poštev, ker so imetniki pravic že sami dali dovoljenja za uporabo zvočnih posnetkov in avdiovizualnih del (producenti zvočnih posnetkov in avdiovizualnih del po svetu so že pridobili dovoljenja na ogromnem številu digitalnih storitev ter posnetkov in avdiovizualnih izdelkov), hkrati za uvedbo širšega ali obveznega kolektivnega upravljanja pravic na tem področju ni pravne podlage. Posebej je po njegovem mnenju treba poudariti, da klavzula o odgovornosti uporabnika ne velja, če uporabnik deluje na neposredni ali posredni komercialni podlagi. Glede izjem (uprabniki imajo možnost uporabe obstoječih izjem) pa meni, da je treba upoštevati, da ponudniku storitev deljenja vsebin na spletu ni treba ocenjevati, ali gre za izjemo, preden je vsebina naložena ali celo zaustaviti postopka nalaganja, temveč obveznost preverjanja nastopi šele, ko se uporabnik pritoži in zatrjuje, da delo, ki ga ponudnik blokira ali ne želi naložiti,

predstavlja izjemo. To pa je po mnenju ZFIS tudi glavni namen obveznosti ponudnikov storitev deljenja vsebin na spletu za vzpostavitev mehanizma pritožb in povrnitev škode.

DSI glede uporabe varovanih vsebin s strani ponudnikov storitev deljenja vsebin na spletu (17. člen Direktive 2019/790/EU) predlaga uvedbo domneve prenosa pravic pri t.i. odprtih spletnih platformah, na katere lahko vsebino naložijo tudi njeni uporabniki (po kateri bi se štelo, »da je ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu, ki omogoča priobčitev avtorskih del javnosti, s sklenitvijo pogodbe o prenosu pravic pridobil tudi pravico za dejanja priobčitve javnosti svojih uporabnikov, če ti delujejo na nekomercialni podlagi ali kadar njihova dejavnost na spletu ustvarja neznatne prihodke«) ter posebne določbe: o spletnih storitvah (»da ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu izvaja dejanje priobčitve javnosti vključno z dajanjem na voljo javnosti, kadar javnosti omogoči dostop do avtorsko varovanih del ali drugih varovanih predmetov varstva, ki jih na strežnik naložijo njegovi uporabniki, za kar mora pridobiti predhodno dovoljenje imetnikov pravic«); nedovoljeni uporabi oziroma izjemah; nedovoljeni uporabi novih ponudnikov (»novi ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu so tisti, katerih storitve so bile javnosti v Evropski Uniji na voljo manj kot tri leta in katerih letni promet je manjši od 10 milijonov EUR«); dovoljenih izjemah; pravici imetnika pravic do obveščenosti; zahtevi imetnikov pravic (da od ponudnikov storitev deljenja vsebin zahtevajo, da ti onemogočijo dostop do specifičnih del ali drugih predmetov varstva ali da se ta specifična dela ali drugi predmeti varstva odstranijo s platforme); pravici do pritožbe uporabnikov (ponudniku storitev deljenja vsebin), ki so na strežnik naložili odstranjena avtorska dela ali druge predmete varstva ali do katerih dostopanje je bilo na zahtevo imetnika pravic onemogočeno; alternativnem reševanju sporov; ustanovitvi neodvisnega organa za pomoč strankam pri sklepanju sporazumov za prenos pravic za namen dajanja na voljo javnosti avdiovizualnih del in videogramov pri ponudnikih storitev deljenja vsebin na spletu na spletnih platformah, ter posebna prehodna določba za uveljavitev določb zakona o primernih nadomestilih soavtorjev, avtorjev prispevkov, izvajalcev, proizvajalcev fonogramov in filmskih producentov za retransmisijo njihovih avdiovizualnih del oz. videogramov. Določen čas je namreč potreben tudi za to, da se lahko imetniki pravic kakor tudi zavezanci za plačilo (operaterji retransmisije) pripravijo na novo ureditev.

Združenje SAZAS k.o. (SAZAS) meni, da bi posebno pozornost predlagatelj moral nameniti uzakonjenju načela primerne in sorazmerne plačila (18. člen Direktive 2019/790/EU), saj mora obstajati možnost določanja in doseganja dejanskega plačevanja primerne nadomestila, da bi varstvo avtorske pravice lahko šteli za učinkovito, kar se v primerih kolektivnih organizacij lahko doseže le z realno možnostjo določanja tarife za javno priobčitev avtorskih del. Tega pa veljavni ZKUASP ne omogoča. SAZAS meni, da nejasna zakonodaja in nedelovanje pristojnih inštitucij (kot je Svet za avtorsko pravo) ustvarjata zmedo, v kateri lahko uporabniki prosto uporabljajo avtorska dela in ne plačujejo primerne nadomestila. Tudi pri prenosu določbe 19. člena Direktive 2019/790/EU, ki določa obveznost glede preglednosti, so po mnenju SAZAS potrebne korenite spremembe, saj ZKUASP in ZASP na strani uporabnikov ne določata nikakršnih konkretnih pogojev vodenja ustreznih evidenc, načina poročanja ali obveznosti, ki bi uporabnike zavezale k poštenemu poročanju glede uporabe in doseženih prihodkov. V zvezi z določbo 12. člena Direktive 2019/790/EU o kolektivnem licenciranju z razširjenim učinkom SAZAS meni, da je v nacionalno pravo treba vnesti določbo, ki bo omogočala kontinuiteto varstva avtorske pravice kolektivnim organizacijam, ki že izvajajo kolektivno zaščito na področju javne priobčitve avtorskih del določene vrste. Glede prenosa določb Direktive (EU) 2019/789 pa opozarja zlasti, da kolektivne organizacije že razpolagajo z dovoljenjem za kolektivno zaščito avtorske pravice v primeru javne priobčitve, tudi kabelske retransmisije, zato je treba upoštevati, da se tovrstno varstvo izvaja le preko kolektivne organizacije, ki že razpolaga z ustreznim dovoljenjem. SAZAS opozarja še na potrebo po spremembi ZKUASP v duhu direktiv (Direktive 2019/790/EU, Direktive (EU) 2019/789 in Direktive 2014/26/EU) ter PDEU v zvezi s spodbujanjem kulturne raznolikosti. Prav tako je treba razmisliti o smotrnosti omejitev v ZKUASP glede ustanavljanja namenskih skladov, ki jih direktive ne poznajo, tako glede višine (po ZKUASP največ 10 % zbranih avtorskih honorarjev) kot tudi namena (le za neuveljavljene avtorje s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, pri čemer ZKUASP pojma neuveljavljeni avtor ne pozna, očitno pa je, da z vidika skupnega trga EU slovenski avtorji niso uveljavljeni avtorji).

V **Društvu slovenskih režiserjev (DSR)** menijo, mora pripravljavca pri implementaciji Direktive 2019/790/EU nujno voditi načelo, da morajo biti ustvarjalci pošteno (po)plačani za svoje delo, saj je to osnova za nadaljnje ustvarjanje. Slovenski avdiovizualni avtorji so (še vedno) v zelo slabem in podrejenem položaju, saj so po zakonu edina skupina avtorjev, za katere se pavšalno predvideva, da so svoje pravice prenesli na filmskega producenta, dokazovanje imetništva pravic pa je njihova naloga. Ustrezno implementirana Direktiva 2019/790/EU bo brez dvoma pomenila konec bogatenja spletnih platform (kot je npr. YouTube) na račun ustvarjalcev.

Združenje ZAMP k.o. (ZAMP) meni, da bi bilo treba pravico do retransmisije in pravico do prenosa programov z neposrednim oddajanjem (iz Direktive (EU) 2019/789) opredeliti s preprosto spremembo določb o obveznem kolektivnem upravljanju kolektivne organizacije z veljavnim dovoljenjem za upravljanje pravic kableske retransmisije. Glede razprodanih del prav tako meni, da lahko s preprosto spremembo določb o obveznem kolektivnem upravljanju, kolektivne organizacije z veljavnim dovoljenjem za upravljanje pravic javne priobčitve nemudoma pristopijo k sklepanju skupnih dogovorov o zagotavljanju ustreznih licenc z ustanovami za varstvo kulturne dediščine oziroma njihovimi reprezentativnimi združenji, saj se istočasno izpolni tudi pogoj njihove zadostne reprezentativnosti v skladu s točko (a) člena 8(1) Direktive 2019/790/EU. Glede ukrepov za spodbujanje kolektivnega licenciranja oziroma kolektivnega licenciranja z razširjenim učinkom, ki ga Direktiva 2019/790/EU v 12. členu državam članicam ponuja kot opcijo, ZAMP meni, da je v vseh primerih, za katere se ugotovi izpolnjevanje pogojev iz člena 12(2), v interesu avtorjev ter celotne države, da se kolektivno upravljanje dejansko predpiše, in sicer z uporabo možnosti iz drugega pododstavka člena 12(4) v obliki obveznega kolektivnega upravljanja. Obvezno kolektivno upravljanje namreč omogoča kolektivnim organizacijam najučinkovitejši način izvajanja dejavnosti in s tem ščitenja pravic, avtorjem in uporabnikom pa zagotavlja najenostavnejši in najpreglednejši način uveljavljanja pravic. Hkrati je treba po mnenju ZAMP za učinkovito izpolnitev zahtev Direktive 2019/790/EU možnost, da se kolektivno upravljanje pravic nanaša tudi na pravice iz neobjavljenih del ter učinek obsega prenosa neizključnih licenc iz posameznih kolektivno uveljavljanih pravic, razširiti na vse države članice EU (in EGP) oziroma določiti primerno pravno fikcijo lokacije uporabe. V zvezi mehanizmom pogajanja iz 13. člena Direktive 2019/790/EU ZAMP meni, da se je treba pri oblikovanju le-tega treba izogniti prohibitivno visokim stroškom uporabe takšnega mehanizma, saj lahko visoki stroški privedejo tudi do situacije, ko si avtor stroška za zasledovanje svojih pravic sploh ne more privoščiti, čeprav se morda upravičeno nadeja pozitivnega rezultata. Pravico avtorjev v medijske publikacije vključenih del do ustreznega deleža prihodkov založnika v skladu s 15. členom Direktive 2019/790/EU pa je treba po mnenju ZAMP opredeliti kot obvezno kolektivno uveljavljano pravico, ki ne more biti predmet odpovedi, razpolaganja med živimi in izvršbe, in se uveljavlja v okviru pravice javne priobčitve.

Slovenska avtorska in založniška organizacija za pravice reproduciranja, SAZOR GIZ, k.o. (SAZOR GIZ) v zvezi s trenutno individualnim upravljanjem avtorsko varovanih digitalnih gradiv meni, da je nepraktično in neekonomično za imetnika in za uporabnika, hkrati pa onemogoča sistemsko zbiranje in delitev nadomestil imetnikom. SAZOR GIZ zato predlaga, da se hkrati z nadomestilom za digitalno rabo v okviru izobraževalne izjeme v slovenski pravni red (po analogiji z reprografijo) uvede tudi obvezno kolektivno upravljanje za takšno rabo. Na ta način bo šolskemu sistemu omogočen enovit pregled nad imetniki, ki jim pripada nadomestilo, imetnikom pa zagotovljeno nadomestilo za uporabo njihovih del v okviru izobraževalne izjeme. V nasprotnem primeru nekateri, predvsem manjši imetniki, ne bodo prišli do svojega nadomestila, saj ne bodo imeli možnosti dogovarjanj in usklajevanj z uporabniki, kot jih omogoča kolektivno upravljanje. Po analogiji 31. člena ZKUASP (posebni primer delitve), ki določa, da se nadomestilo, zbrano na podlagi drugega odstavka 37. člena ZASP, deli avtorjem v obsegu 40 %, izvajalcem v obsegu 30 % in proizvajalcem fonogramov oziroma filmskim producentom v obsegu 30 %, bi bilo treba po mnenju SAZOR GIZ tudi v okviru izobraževalne izjeme za digitalno rabo nadomestilo deliti v sorazmernem deležu avtorjem in založnikom.

Zavod za uveljavljanje pravic avtorjev, izvajalcev in producentov avdiovizualnih del Slovenije, k.o. (AIPA) poleg pomembnosti prenosa 18. člena Direktive 2019/790/EU, ki predvideva neodpovedljivo pravico do nadomestila za uporabo del na zahtevo (tega naj plačajo ponudniki vsebin, zbirajo pa naj ga kolektivne organizacije), ter ostalih določb omenjene direktive, opozarja tudi na potrebne spremembe oziroma izboljšave veljavnega ZKUASP. Tako je po mnenju AIPA treba jasneje opredeliti določene pojme (kot npr. avtorski honorar – je prihodek imetnika pravic iz naslova uporabe avtorskega dela ali predmeta sorodnih pravic; repertoar; seznam članov ali seznam imetnikov pravic) ter določiti smiselno uporabo določb ZKUASP, ki se nanašajo na avtorja, avtorsko pravico ali avtorski honorar tudi za sorodne pravice in imetnike sorodnih pravic, tako za pravne, kot tudi za fizične osebe. V 4. členu je treba pri opredelitvi kolektivne organizacije besedilo »je to njena edina in glavna dejavnost« skladno z Direktivo 2014/26/EU spremeniti v »je to njena edina ali glavna dejavnost« ter dodatno določiti, da je kolektivna organizacija pravna oseba zasebnega prava *sui generis*. Temu členu bi moral slediti poseben člen o kolektivni organizaciji v nastajanju, saj so se v praksi pokazale mnoge nejasnosti v postopku izdaje dovoljenja. Zaradi postopkov podeljevanja novih dovoljenj, ki so daljši, kot v drugih državah, in posledično zaradi stroškov, ki so povezani z »vzdrževanjem« statusa kolektivne organizacije v nastajanju, bi bilo nujno, da se rok za podelitev dovoljenja omeji na največ 2 leti. AIPA tudi predlaga, da se iz obveznega kolektivnega upravljanja izključi vse pravice, za katere ta sistem ni določen z mednarodnimi akti ali sporazumi (predlaga črtanje 1., 2. in 5. točke 9. člena ZKUASP), za tiste imetnike pravic, ki menijo, da bi določene pravice lahko uveljavljali sami, pa v nadaljevanju po vzoru skandinavskih držav predlaga sistem kolektivnega upravljanja z razširjenim učinkom. Tak sistem bi omogočil hitrejšo in enostavnejšo pridobivanje novih dovoljenj za kolektivno upravljanje oziroma razširitev obstoječih dovoljenj ter bolj učinkovito in transparentno upravljanje pravic za imetnike in uporabnike. Pri ugotavljanju reprezentativnosti kolektivne organizacije AIPA predlaga, da predlog zakona določi, da se pri ugotavljanju reprezentativnosti upoštevajo zlasti naslednja merila: a) število domačih in tujih imetnikov pravic, za katere izvaja kolektivno upravljanje; b) število pooblastil imetnikov pravic ali pisem o nameri s tujimi kolektivnimi organizacijami ter obseg repertoarja v teh pogodbah in pismih o nameri; c) dejanska uporaba avtorskih del za katere kolektivna organizacija izvaja kolektivno upravljanje; ter d) v primeru že obstoječe kolektivne organizacije tudi višina zbranih nadomestil, ki jih pridobi iz kolektivnega upravljanja avtorskih pravic na istovrstnih avtorskih delih. V drugem odstavku 13. člena predlaga spremembo 3. točke, saj Direktiva 2014/26/EU ne govori o »pravilih o nerazdeljenih avtorskih honorarjih«, temveč o »pravilih o nerazdeljivih avtorskih honorarjih« (enako tudi v prvem odstavku 25. člena, šestem odstavku 35. člena, 10. točki 39. člena, 13. točki drugega odstavka 41., ter v 3. točki drugega odstavka 81. člena ZKUASP), spremembo 11. točke v »dokazila o sredstvih, s katerimi bo pravna oseba kolektivno upravljala avtorske pravice, razen, če gre že za obstoječo kolektivno organizacijo, ki že ima dovoljenje za kolektivno upravljanje«, ker kolektivne organizacije, ki imajo dovoljenje za kolektivno upravljanje, že razpolagajo z zadostnimi sredstvi za kolektivno upravljanje pravic, ter črtanje 12. točke. Nadalje AIPA predlaga spremembo 14. člena ZKUASP, ki določa pogoje za izdajo dovoljenja, in sicer, da se člen o pogojih za izdajo dovoljenja preoblikuje v dikcijo pozitivne oblike, pristojni organ pa naj presoja predvsem procesne predpostavke za izdajo dovoljenja, medtem ko naj bodo vsebinske skladno s postulati Direktive 2014/26/EU predvsem v pristojnosti članov kolektivne organizacije – kar je tudi smisel in namen. Hkrati predlaga, da se v postopku izdaje dovoljenja določi pritožba na pristojno ministrstvo, kar odpravlja anomalijo, znotraj katere je pristojni organ, ki odloča o dovoljenju, edini organ v sestavi ministrstva v Sloveniji, zoper odločbe katerega ni možna pritožba na drugostopenjski organ, temveč je možna zgolj tožba v upravnem sporu. Postopki so zaradi tega običajno zgolj in samo procesno presojeni, presoja pravilnosti uporabe materialnega prava in pravnega sklepanja v odločbah pristojnega organa pa je odsotna. Glede prenosa izvajanja administrativno-tehničnih nalog v zvezi s kolektivnim upravljanjem pravic na zunanjega izvajalca AIPA predlaga razmislek v smeri omejitve prenosa zgolj na drugo kolektivno organizacijo, ne pa tudi na gospodarsko družbo. S tem bi omogočili krepitev sistema kolektivnega upravljanja, saj bi se znanje in izkušnje namesto v zasebnih podjetjih, na katere člani nimajo vpliva, zbirale v kolektivnih organizacijah, ki poslujejo pod nadzorom članov. AIPA opozarja, da je potrebna tudi sprememba 21. člena ZKUASP, saj se je zahteva o sestavi statuta v obliki notarskega zapisa v praksi izkazala za neizvedljivo. V 22. člen bi po mnenju AIPA bilo treba nujno vnesti določbo, da so člani tisti, ki

upravljajo s kolektivno organizacijo, kolektivna organizacija pa ima lahko tudi druga telesa, ki pomagajo organom upravljanja pri njihovem delu (posvetovalna ali druga telesa, ki jih potrebuje za svoje delovanje). Glede določb o skupščini AIPA predlaga uvedbo predčasnega glasovanja na skupščini, kar bi omogočilo učinkovito izvedbo skupščine kolektivne organizacije tudi v primerih, ko bi bila izvedba skupščine v fizični obliki zaradi višje sile ali drugih ukrepov otežena. AIPA nadalje predlaga precejšnje spremembe v zvezi z določbo ZKUASP o namenskih skladih, saj je trenutno izvajanje prvega odstavka 33. člena ZKUASP v praksi nemogoče in po nepotrebnem omejuje vplačila v sklade v primerjavi s prakso tujih kolektivnih organizacij, kar slovenske člane kolektivnih organizacij v primerjavi s tujimi postavlja v slabši položaj. Zlasti pa je pomembna sprememba drugega odstavka 33. člena (po kateri se v sklade poleg nerazdeljivih avtorskih honorarjev lahko vplačujejo prihodki iz naložb, sredstva na podlagi sklepa skupščine, ki ne smejo presežati več kot 10% vseh zbranih avtorskih honorarjev v poslovnem letu, razen nadomestil zbranih za privatno in drugo lastno reproduciranje, največ 50% od nadomestil zbranih za privatno in drugo lastno reproduciranje, donacije in volila, ter sredstva na podlagi sporazuma o sodelovanju s tujo kolektivno organizacijo) ter sprememba tretjega odstavka 33. člena ZKUASP (skladi bi morali biti določeni kot ločena namenska sredstva, oblikovana za namene spodbujanja kulturno-umetniškega ustvarjanja na področjih, pomembnih za ohranjanje kulturne raznolikosti, socialne in izobraževalne namene. V zvezi s pravico imetnika pravic do vpogleda (37. člen ZKUASP) AIPA predlaga zaostritev –zaradi varstva podatkov in varovanja interesov drugih imetnikov pravic je omenjeno pravico treba omejiti zgolj na tiste imetnike pravic, ki dokažejo imetništvo pravic, ter le na dokumente, ki so povezani z upravljanjem njegovega repertoarja. V 39. členu ZKUASP je treba 2. točko spremeniti v »repertoar, avtorske pravice, ki jih upravlja, in v primeru večozemeljskih licenc za spletne pravice za glasbena dela ozemlja, ki jih pokriva; v primeru obveznega kolektivnega upravljanja pravic in kolektivnega upravljanja pravic z razširjenim učinkom pa tisti repertoar, ki ga kolektivna organizacija ne zastopa v skladu z dovoljenimi izjemami s tem zakonom, nepraktičen pa je tudi tri-mesečni rok po koncu poslovnega leta za sestavo letnega poročila (peti odstavek 40. člena ZKUASP), zato AIPA predlaga njegovo črtanje. Glede porabe sredstev namenskih skladov (tretji odstavek 41. člena ZKUASP) predlagamo bolj jasno dikcijo odstavka in izjemo od objave osebnih podatkov prejemnikov socialnega sklada, ki varuje človekovo dostojanstvo in pravico do zasebnosti za to skupino prejemnikov. Tudi sicer opozarja na unikum sedanje zahteve po navedbi podatkov o fizičnih prejemnikih nadomestil, saj take zahteve niso običaj pri organizacijah v tujini, prav tako tega ne zahteva predmetna direktiva. Glede določb o tarifi AIPA predlaga razmislek o reviziji določbe 45. člena ZKUASP, ki pri oblikovanju začasne tarife zahteva povprečje 10-ih držav. V zvezi s kazenskimi sankcijami AIPA meni, da so predpisani prekrški in pripadajoče kazni nesorazmerni, predvsem pa je določen previsok spodnji prag za prekrške odgovornih oseb. Na koncu pa AIPA predlaga še konkretno določbo o koncu postopka nadzora (končanje s sklepom ali odločbo pristojnega organa), rok za izvedbo postopka nadzora (tri mesece) ter pritožbo zoper odločbo pristojnega organa na pristojno ministrstvo.

ARNES in **CTK** glede prenosa 18. člena Direktive 2019/790/EU menita, da je treba posebej paziti, da se v omenjeni določbi določena pravica nanaša na primere, ko avtorji licencirajo ali prenesejo pravice za izkoriščanje svojih del, v primerih, ko so uporabe dovoljene na podlagi izjem in omejitve, pa naj se v imenu javnega interesa določi prosta raba, tako kot je v RS že sprejeto npr. na področju izjeme za izobraževanje ali izjeme v korist oseb z invalidnostjo.

Svet RS za avtorsko pravo (SAP) predlaga, da v se predlogu zakona spremenijo in dopolnijo določbe, ki urejajo delovanje SAP, zlasti njegovo financiranje. Če je bil namen ZKUASP, da se motivira njegove člane k hitremu, pospešenemu delu, je treba pravilo t.i. dvojne pravnomočnosti, po katerem je izplačilo nagrade pogojeno tako s pravnomočnostjo izdane odločbe SAP kot tudi s pravnomočnostjo šele po pravnomočnosti izdanega sklepa o stroških, odstraniti, ker deluje prav nasprotno, saj izplačilo nagrade odlaga na dejansko nedoločen čas v prihodnost. SAP predlaga, da se v 55. členu ZKUASP ločijo stroški na tiste, ki jih krijejo stranke postopka (nagrade, potni ter drugi razumni stroški za predsednika in člane, in stroški z izvedbo dokazov) ter stroške, ki bremenijo proračun RS (drugi stroški SAP, ki nastanejo z udeležbo na strokovnih posvetih, konferencah, ipd. in administrativni stroški delovanja SAP). Predlaga, da se posebej določi, da se nagrada predsedniku in

članom izplača v mesecu, ki sledi mesecu izdaje odločbe (pri tem se ohrani omejitev izplačila nagrade za čas trajanja posameznega postopka, vendar ne več kot za 12 mesecev, ter dodaja omejitev izplačevanja nagrade za največ tri mesece, če gre za ponovljeni postopek). S tem bi se odpravilo t.i. pravilo dvojne pravnomočnosti, ki na člane in predsednika SAP deluje destimulativno. SAP nadalje predlaga tudi podrobnejšo opredelitev razumnih stroškov (poleg potnih stroškov je to zlasti nadomestilo za čas, porabljen na sejah in ustni obravnavi ter za pripravo nanje), ki naj se izplačujejo tekoče in neodvisno od izdaje odločbe z določeno maksimalno višino (skupni mesečni znesek posameznega člana ali predsednika SAP ne sme presegati polovice mesečnega zneska nagrade) in maksimalnim časom njihovega izplačevanja (mesečno za pretekli mesec, vendar največ za čas 12 mesecev oziroma treh mesecev v primeru ponovljenega postopka). O stroških SAP bi moral SAP odločiti s sklepom po izdaji odločbe (ne več po pravnomočnosti odločbe). Glede predujma pa SAP predlaga uvedbo možnosti naložitve stranki dodatnega predujma (po načelu pravične porazdelitve stroškov med stranki, vendar upošteva vse okoliščine konkretnega primera), če se med postopkom izkaže, da glede na okoliščine zadeve sredstva predujma ne bodo zadoščala za kritje vseh stroškov SAP.

SAP nima pravne subjektivitete in ne more biti tožen, v postopkih pred Upravnim in Vrhovnim sodiščem pa nima položaja stranke, temveč je naveden le kot zastopnik RS (ta je navedena kot tožena stranka). SAP zato predlaga, da se mu za zastopanje pred sodiščem zagotovijo ustrezna sredstva, iz katerih bodo člani in predsednik poplačani za svoj čas in trud. Ker bi bilo te stroške absurdno naprtiti strankam postopka (taiste stranke uveljavljajo sodno varstvo zoper odločitve SAP), bi bilo sredstva zanje treba zagotoviti v proračunu RS (podobno kot SAP predlaga za druge njegove stroške ter administrativne stroške njegovega delovanja). SAP predlaga omejitev povračila razumnih stroškov na največ štirikratnik maksimalnega mesečnega zneska drugih razumnih stroškov, kar znaša okrog 45.000 eurov.

Upoštevani so bili:

- v celoti,
- večinoma,
- delno,
- niso bili upoštevani.

Bistvena mnenja, predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani, ter razlogi za neupoštevanje:

Poročilo je bilo dano

Javnost je bila vključena v pripravo gradiva v skladu z Zakonom o ..., kar je navedeno v predlogu predpisa.)

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	<u>DA</u>/NE
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	DA/NE

**Zdravko Počivalšek
MINISTER**

**ZAKON
O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH
ZAKONA O KOLEKTIVNEM UPRAVLJANJU AVTORSKE IN SORODNIH PRAVIC**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

– Ocena stanja na področju urejanja

1. Evropski pravni okvir področja avtorske in sorodnih pravic

Avtorske pravice nagradujejo ustvarjalnost in investicije v ustvarjalno vsebino. Pravni okvir za avtorske pravice, ki zagotavlja visoko raven varstva, pa je temelj globalne konkurenčnosti evropskih ustvarjalnih panog.

Harmonizirani pravni okvir Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU) na področju avtorske in sorodnih pravic prispeva k dobremu delovanju notranjega trga ter spodbuja inovacije, ustvarjalnost, naložbe in ustvarjanje novih vsebin, pa tudi k doseganju ciljev EU glede spoštovanja in spodbujanja kulturne raznolikosti ter poudarjanju skupne kulturne dediščine.

Direktive, ki so bile sprejete na področju avtorske in sorodnih pravic, prispevajo k delovanju notranjega trga, zagotavljajo visoko stopnjo varstva imetnikov pravic, olajšujejo ureditev pravic in vzpostavljajo okvir, v katerem lahko pride do izkoriščanja avtorskih del in predmetov sorodnih pravic.

Tehnološki razvoj spreminja način ustvarjanja, produciranja, distribucije in izkoriščanja avtorskih del in predmetov sorodnih pravic, z njimi pa se pojavljajo novi poslovni modeli in udeleženci na trgu. V sporočilu z dne 9. 12. 2015 z naslovom »Na poti k sodobnemu, bolj evropskemu okviru za avtorske pravice« je Evropska komisija izpostavila internet kot ključni distribucijski kanal, preko katerega je leta 2014 že 49 % uporabnikov interneta v EU dostopalo do glasbe, videoposnetkov in iger. Uveljavili so se novi poslovni modeli in poslovni subjekti, kot so spletne platforme, ki ponujajo spletne storitve, s pomočjo katerih uporabniki uporabljajo ustvarjalno vsebino. Uporabniki pogosto pričakujejo, da lahko na enotnem trgu dostopajo do digitalnih vsebin na večih napravah vedno in povsod.

Pravila EU o avtorskih pravicah niso bila prilagojena opisanemu razvoju, zato je bila leta 2015 napovedana njihova posodobitev s ciljem doseči široko razpoložljivost ustvarjalne vsebine po vsej EU hkrati pa zagotoviti visoko raven varstva za imetnike pravic, ohraniti uravnoteženost z drugimi cilji javnih politik, kot so izobraževanje, raziskave in inovacije, v digitalnem okolju.

S harmonizacijo novih pravil o avtorski in sorodnih pravicah se proces poglobljanja notranjega trga in zagotavljanja konkurence na trgu nadaljuje, hkrati pa se nekatera pravila prilagajajo prihodnjim razmeram na način, ki ne bo omejeval tehnološkega razvoja.

2. Slovenski pravni okvir področja kolektivnega upravljanja avtorske in sorodnih pravic

Temeljni zakon, ki ureja področje kolektivnega upravljanja avtorske in sorodnih pravic v Sloveniji, je Zakon o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic (Uradni list RS, št.

63/16; v nadaljnjem besedilu: ZKUASP), ki ureja kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic, postopek za izdajo dovoljenja za kolektivno upravljanje pravic, postopek sklenitve skupnega sporazuma in določitve tarif za uporabo avtorskih del, delovanje Sveta za avtorsko pravo, izdajanje večozemeljskih licenc za spletno uporabo glasbenih del, reševanje sporov in nadzor.

Slovenska pravila kolektivnega upravljanja avtorske in sorodnih pravic so bila v veliki meri harmonizirana s prenosom Direktive 2014/26/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic ter izdajanju več ozemeljskih licenc za pravice za glasbena dela za spletno uporabo na notranjem trgu (UL L št. 84 z dne 20. 3. 2014, str. 72; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2014/26/EU).

Direktiva 2014/26/EU določa:

1. pravila upravljanja, poslovedenja, preglednosti in poročanja kolektivnih organizacij,
2. pravila članstva v kolektivnih organizacijah,
3. pravice imetnikov pravic, ki niso člani kolektivnih organizacij,
4. pravila v zvezi z upravljanjem avtorskih honorarjev,
5. pravila v zvezi z upravljanjem pravic v imenu drugih kolektivnih organizacij,
6. pravila za reševanje sporov med kolektivnimi organizacijami, njihovimi člani, imetniki pravic in uporabniki,
7. pravila izdajanja večozemeljskih licenc za spletno uporabo glasbenih del,
8. smiselno uporabo nekaterih pravil za neodvisne subjekte upravljanja.

Nekatere vidike kolektivnega upravljanja urejajo tudi drugi evropski pravni akti, npr.:

1. Direktiva Sveta 93/83/EGS z dne 27. septembra 1993 o uskladitvi določenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah v zvezi s satelitskim radiodifuznim oddajanjem in kabelsko retransmisijo (UL L št. 248 z dne 6. 10. 1993, str. 15; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 93/83/EGS), ki je bila nazadnje spremenjena z Direktivo (EU) 2019/789 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 82). Direktiva 93/83/EGS v prvem odstavku 9. člena določa, da se pravice imetnikov avtorske ali sorodnih pravic do podelitve ali zavrnitve dovoljenja kabelskemu operaterju za kabelsko retransmisijo lahko izvajajo le preko kolektivne organizacije;
2. Direktiva 2001/84/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2001 o sledni pravici v korist avtorja izvirnega umetniškega dela (UL L št. 272 z dne 13. 10. 2001, str. 32), ki v drugem odstavku 6. člena dopušča obvezno ali neobvezno kolektivno upravljanje sledne pravice v korist avtorja izvirnega umetniškega dela; in
3. Direktiva 2006/116/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 372 z dne 27. 12. 2006, str. 12; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2006/116/ES), ki je bila nazadnje spremenjena z Direktivo 2011/77/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2011 o spremembi Direktive 2006/116/ES o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 265 z dne 11. 10. 2011, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2011/77/EU). Direktiva 2006/116/ES določa pravico izvajalca, kadar mu pogodba o prenosu ali dodelitvi daje pravico zahtevati neponavljajoče se nadomestilo, da dobi od proizvajalca fonograma dodatno letno nadomestilo za vsako polno leto po izteku 50. leta od zakonite izdaje fonograma ali, če posnetek ni bil izdan, po izteku 50. leta od njegove zakonite priobčitve javnosti. Pravico do pridobitve dodatnega letnega nadomestila za izvajalca upravlja kolektivna organizacija, izvajalec pa se pravici do takšnega dodatnega letnega nadomestila ne more odpovedati.

3. Kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic v Sloveniji

Avtorske pravice v Sloveniji se upravljajo posamično (individualno), to je za vsako posamezno avtorsko delo posebej, ali skupinsko (kolektivno), to je za več avtorskih del več avtorjev hkrati.

Imetnik pravic se sam odloča ali bo avtorsko pravico upravljal osebno ali po zastopniku ali bo za upravljanje svojih pravic na že objavljenih avtorskih delih pooblastil katero od kolektivnih organizacij ali neodvisni subjekt upravljanja. V primeru, da je kolektivno upravljanje avtorskih pravic po pooblastilu imetnika pravic ali ZKUASP preneseno na kolektivno organizacijo, avtor razen v primeru nekaterih izjem v ZKUASP ne more osebno upravljati teh pravic.

Imetnik pravic upravlja svoje pravice na že objavljenih avtorskih delih le prek kolektivne organizacije (obvezno kolektivno upravljanje), če gre za:

1. priobčitev javnosti neodrskih glasbenih in pisanih del, razen pravice dajanja na voljo javnosti iz 32.a člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15, 63/16 – ZKUASP in 59/19; v nadaljnjem besedilu: ZASP),
2. ponovno prodajo izvornikov likovnih del (sledna pravica iz 35. člena ZASP),
3. reproduciranje avtorskih del za privatno in drugo lastno uporabo ter njihovo fotokopiranje prek obsega iz 50. člena ZASP,
4. kabelsko retransmisijo avtorskih del, razen pri lastnih oddajanjih RTV organizacij, ne glede na to, ali gre za njihove lastne pravice ali pa so te nanje prenesli drugi imetniki pravic, in
5. pravico do dodatnega letnega nadomestila iz 122.b člena ZASP.

Za kolektivno upravljanje je potrebno dovoljenje Urada Republike Slovenije za intelektualno lastnino. Obveznost pridobitve dovoljenja velja tako za kolektivne organizacije kot tudi za neodvisne subjekte upravljanja.

V Sloveniji ima dovoljenje Urada Republike Slovenije za intelektualno lastnino 6 kolektivnih organizacij:

- Društvo KOPRIVA, k.o., za kolektivno upravljanje pravice do pravičnega nadomestila za tonsko ali vizualno snemanje, ki se izvrši pod pogoji privatne ali druge lastne uporabe, in ki pripada avtorjem, izvajalcem, proizvajalcem fonogramov in filmskim producentom. Dovoljenje se glede delitve nadomestil nanaša samo na delitev nadomestil kolektivnim organizacijam, ki imajo dovoljenje za razdeljevanje nadomestil med upravičene imetnike pravic,
- Slovenska avtorska in založniška organizacija za pravice reproduciranja GIZ, k.o., krajše: SAZOR GIZ k.o., za kolektivno upravljanje pravic avtorjev in založnikov del s področja književnosti, znanosti, publicistike in njihovih prevodov v primeru reproduciranja in distribuiranja avtorskih del v korist invalidnih oseb ter reproduciranja avtorskih del za privatno in drugo lastno uporabo ter fotokopiranje preko obsega iz 50. člena ZASP,
- ZAMP – Združenje avtorjev Slovenije, k.o., za kolektivno uveljavljanje avtorskih pravic na delih s področja književnosti, znanosti, publicistike in njihovih prevodih,
- Zavod za uveljavljanje pravic avtorjev, izvajalcev in producentov avdiovizualnih del Slovenije, k.o., krajše: AIPA, k.o., za kolektivno upravljanje pravic, in sicer za:
 - a) soavtorje avdiovizualnih del, to je avtorja priredbe, pisca scenarija, avtorja dialogov, direktorja fotografije, glavnega režiserja, skladatelja filmske glasbe, ki je posebej ustvarjena za uporabo v avdiovizualnem delu, in glavnega animatorja, če je animacija bistven element v avdiovizualnem delu, pravice do pravičnega nadomestila za tonsko ali vizualno snemanje avdiovizualnih del, ki se izvrši pod pogoji privatne ali druge lastne uporabe, in pravice radiodifuzne retransmisije v primeru kabelske retransmisije avdiovizualnih del;
 - b) izvajalce, katerih izvedbe so uporabljene v avdiovizualnih delih, pravice do pravičnega nadomestila za tonsko ali vizualno snemanje njihovih izvedb v avdiovizualnih delih, ki se izvrši pod pogoji privatne ali druge lastne uporabe;

c) filmske producente pravice do pravičnega nadomestila za tonsko ali vizualno snemanje avdiovizualnih del na videogramih, ki se izvrši pod pogoji privatne ali druge lastne uporabe,

- Zavod za uveljavljanje pravic izvajalcev in proizvajalcev fonogramov, k.o., krajše: IPF, k.o., za kolektivno uveljavljanje pravic izvajalcev in proizvajalcev fonogramov na fonogramih,
- Združenje SAZAS k.o. za kolektivno uveljavljanje avtorskih pravic na delih s področja glasbe,

medtem ko neodvisnemu subjektu upravljanja dovoljenje do sedaj še ni bilo izdano.

- Navedba predpisov, ki urejajo to področje

Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a)

Zakoni in podzakonski akti:

1. Zakon o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic (Uradni list RS, št. 63/16)
2. Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15, 63/16 – ZKUASP in 59/19)
3. Uredba o mediaciji v sporih v zvezi z avtorsko ali sorodnimi pravicami (Uradni list RS, št. 56/17).

Druga pravila:

4. Poslovnik Sveta za avtorsko pravo z dne 18. 1. 2017.

- Ugotovitve pri spremljanju izvajanja veljavnega predpisa (predstavitev ciljev predpisa, ocena doseženih ciljev, metode oziroma merila, po katerih je pripravljena ta ocena, vzroki, zakaj cilji niso bili ali niso bili v celoti doseženi),
- pglavitni problemi oziroma vprašanja na področju urejanja (jasna opredelitev, velikost in obseg, vzrok za njihov nastanek),
- kako so bili problemi ugotovljeni,

- Predpisi Evropske unije, ki vplivajo na področje urejanja

1. Direktiva Sveta 93/83/EGS z dne 27. septembra 1993 o uskladitvi določenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah v zvezi s satelitskim radiodifuznim oddajanjem in kabelsko retransmisijo (UL L št. 248 z dne 6. 10. 1993, str. 15), ki je bila nazadnje spremenjena z Direktivo 2019/789/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 82),
2. Direktiva 2001/84/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2001 o sledni pravici v korist avtorja izvirnega umetniškega dela (UL L št. 272 z dne 13. 10. 2001, str. 32);
3. Direktiva 2006/116/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 372 z dne 27. 12. 2006, str. 12), ki je bila nazadnje spremenjena z Direktivo 2011/77/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2011 o spremembi Direktive 2006/116/ES o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 265 z dne 11. 10. 2011, str. 1),
4. Direktiva 2014/26/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic ter izdajanju več ozemeljskih licenc za pravice za glasbena dela za spletno uporabo na notranjem trgu (UL L št. 84 z dne 20. 3. 2014, str. 72),
5. Direktiva 2019/789/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in

- spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 82),
6. Direktiva 2019/790/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 92),
 7. Priporočila Komisije z dne 18. maja 2005 o kolektivnem čezmejnim upravljanju avtorskih in sorodnih pravic za zakonite spletne glasbene storitve (UL L št. 276 z dne 21. 10. 2005, str. 54).
- Mednarodni sporazumi, ki vplivajo na področje urejanja

/

- Odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev

Ustavno sodišče Republike Slovenije ni ugotovilo neskladja določb o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic z Ustavo Republike Slovenije.

- Odločbe Sodišča Evropske unije, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev

Zadeva Airfield NV in Canal Digitaal BV proti Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (Sabam) (C-431/09) in Airfield NV proti Agicoa Belgium BVBA (C-432/09) (odločba št. C-431/09 in C-432/09 z dne 13. 10. 2011)

Zadeva OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním o.s. proti Léčebné lázně Mariánské Lázně a.s. (odločba št. C-351/12 z dne 27. 2. 2014).

Zadeva ITV Broadcasting Limited in drugi proti TVCatchup Limited in drugim (odločba št. C-275/15 z dne 1. 3. 2017)

Zadeva Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) proti Weareone.World BVBA in Wecandance NV (odločba št. C-372/19 z dne 25. 11. 2020)

- Razlogi, s katerimi se utemeljuje potreba po novem predpisu ali spremembi in dopolnitvi veljavnega predpisa

Uskladitev z:

1. Direktivo (EU) 2019/789 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 82) in
2. Direktivo (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 92).

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilj predloga zakona je:

- uskladitev z:

1. Direktivo (EU) 2019/789 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 82; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2019/789/EU) in

2. Direktivo (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 92; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2019/790/EU).

2.2 Načela

Načela predloga zakona so:

- spodbujanje ustvarjalnosti, inovacij in naložb,
- zagotavljanje visoke ravni varstva pravic imetnikov pravic,
- večja pravna varnost, zlasti v zvezi z nekaterimi načini uporabe avtorskih del in predmetov sorodnih pravic v digitalnem okolju,
- s širšim dostopom do televizijskih in radijskih programov iz držav članic spodbujati kulturno in jezikovno raznovrstnost ter socialno kohezijo ter večji dostop do informacij,
- pravično ravnovesje med pravicami in interesi avtorjev in drugih imetnikov pravic ter uporabnikov.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev:

- Konkreten opis predlaganih rešitev (z navedbo členov),

S predlogom zakona se:

1. **določajo pravila kolektivnega upravljanja avtorske pravice na delih izven pravnega prometa** (1., 2., 4., 5., 6., 8., 9. člen predloga zakona)

Ureja se kolektivno upravljanje avtorske pravice na delih izven pravnega prometa v primeru **reproduciranja, distribuiranja, priobčitve javnosti ali dajanja na voljo teh del javnosti za nekomercialni namen. Področje v veljavnem ZKUASP ni urejeno.**

S predlogom zakona se **prenašajo določbe 8. in 9. člena Direktive 2019/790/EU.**

Kolektivno upravljanje avtorske pravice se ureja za **dela izven pravnega prometa, ki jih imajo ustanove za varstvo kulturne dediščine trajno v svojih zbirkah.**

Določa se izraz **»ustanova za varstvo kulturne dediščine«** – to so javno dostopne knjižnice in muzeji, ne glede na vrsto del, ki jih imajo v svojih stalnih zbirkah, javno dostopni arhivi, filmske ustanove, ustanove za avdio dediščino ter javna RTV organizacija.

Za **delo izven pravnega prometa se šteje delo**, kot ga določa predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (predlog ZASP-I). Gre za **delo, ki ni dostopno javnosti v pravnem prometu po običajnih trgovinskih poteh** (npr. knjiga, ki ji je pošla izdaja in je ni mogoče več kupiti v knjigarni, jo je pa mogoče najti v starinarnici ali pri kakšnem zbiratelju; dela, ki niso nikoli bila namenjena za komercialno rabo, npr. pisma znane osebe ipd.). **Ne gre za vrsto avtorskega dela, temveč za poseben status dela**, kar pomeni, da je to delo lahko katerakoli vrsta avtorskega dela, npr. pisano delo, likovno delo, avdiovizualno delo, itd.

Ustanova za varstvo kulturne dediščine bo morala pred uporabo del izven pravnega prometa iz svojih stalnih zbirk zaprositi za **dovoljenje pristojno kolektivno organizacijo**. Pristojna kolektivna organizacija bo morala biti **reprezentativna za kolektivno upravljanje** ene ali več navedenih avtorskih pravic na določenih vrstah del izven pravnega prometa. Reprezentativna bo kolektivna

organizacija z **dovoljenjem URSIL** za kolektivno upravljanje pravice reproduciranja ali distribuiranja ali priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti določene vrste del izven pravnega prometa. Če bo za kolektivno upravljanje iste avtorske pravice na isti vrsti del izven pravnega prometa izdano **dovoljenje več kolektivnim organizacijam**, bo reprezentativna kolektivna organizacija, ki bo imela večje število pooblastil imetnikov pravic za upravljanje te avtorske pravice na tej vrsti del izven pravnega prometa.

Prenaša se značilnost kolektivnega upravljanja avtorske pravice na delih izven pravnega prometa. Pristojna reprezentativna kolektivna organizacija bo lahko **upravljala avtorsko pravico imetnikov pravic**, ki **niso pooblastili nobene reprezentativne kolektivne organizacije** za upravljanje pravice reproduciranja, distribuiranja, priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti del izven pravnega prometa. Ob tem pa se določa **pravica imetnikov pravic, da kadarkoli prepovejo uporabo svojega avtorskega dela**. V zvezi z uresničevanjem pravica do prepovedi se **določa poseben postopek oziroma načini sporočanja prepovedi uporabe dela oziroma upravljanja avtorske pravice**.

V kazenskih določbah se dodajata **2 nova prekrška**: prekršek pristojne reprezentativne kolektivne organizacije in prekršek ustanove za varstvo kulturne dediščine, če v roku 15 dni od prejema prepovedi imetnika pravic glede uporabe njegovega avtorskega dela oziroma upravljanja njegove avtorske pravice o tem ne obvestita druga druge (glede na to, katera prejme pisno prepoved imetnika pravic).

Kolektivno upravljanje v ZKUASP je urejeno tako, da pristojna kolektivna organizacija sklene skupni sporazum z reprezentativnim združenjem uporabnikov, kjer se določijo tarifa in pogoji uporabe avtorskih del glede na različne okoliščine uporabe za vse uporabnike enako. Reprezentativna so tista združenja uporabnikov, ki predstavljajo večino uporabnikov na področju neke dejavnosti glede na njihovo število ali če jim zakon priznava reprezentativnost.

S predlogom zakona se urejajo primeri, ko imamo na eni strani kolektivno organizacijo, na drugi pa uporabnike avtorskih del na področju neke dejavnosti, ki so v pretežni meri proračunski uporabniki in nimajo reprezentativnega združenja uporabnikov. Določa se, da se za **reprezentativno združenje uporabnikov šteje ministrstvo, pristojno za področje neke dejavnosti**. V primeru kolektivnega upravljanja avtorskih pravic na delih izven pravnega prometa iz novega 10.a člena ZKUASP bosta lahko skupni sporazum sklenila pristojna reprezentativna kolektivna organizacija iz novega 10.a člena ZKUSP in pristojno ministrstvo.

2. **določa obvezno kolektivno upravljanje v primeru druge retransmisije (poleg kabelske retransmisije)** (3. in 10. člen predloga zakona)

Z dopolnitvijo 9. člena ZKUASP o obveznem kolektivnem upravljanju se v skladu s 4. členom Direktive 2019/789/EU določa obvezno kolektivno upravljanje v primeru druge retransmisije prvotno oddajanih oziroma prvotnega prenosa televizijskih in radijskih programov.

V povezavi z novo opredelitvijo pravice radiodifuzne retransmisije v predlogu ZASP-I se s **prehodno določbo omogoča, da bodo že izdana dovoljenja URSIL za kolektivno upravljanje avtorskih pravic v primeru kabelske retransmisije ostala v veljavi** in bodo zajemala kabelsko retransmisijo v novem pomenu.

3. **prenavljajo pravila o mediaciji** (7. člen predloga zakona)

Pravila o mediaciji so vsebina 68. člena ZKUASP. S predlogom zakona se **prenašajo določbe Direktive 2019/789/EU in Direktive 2019/790/EU ter ureja postopek v skladu z Zakonom o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah** (Uradni list RS, št. 56/08) tako, da se:

- v skladu z navedenima direktivama **zagotovi možnost, da lahko stranke zaprosijo za pomoč enega ali več mediatorjev** v določenih sporih ali ko se soočajo s težavami pri sklepanju sporazumov,
 - določi, da lahko kolektivna organizacija, reprezentativno združenje uporabnikov, uporabnik in imetnik pravic **zahtevajo posredovanje mediatorja v sporih**, ki so primeroma naštetih **ali pri težavah v zvezi s sklenitvijo pogodb**,
 - **jasneje določa, kaj se šteje za mediacijo**, postopek mediacije, začetek in konec mediacije, vloga mediatorja in kako deluje, pri čemer se pravila opirajo na določbe Zakona o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah.
- variantne rešitve, ki so bile proučevane, in utemeljitev predlagane rešitve.

b) Način reševanja:

- Vprašanja, ki se bodo urejala s predlaganim zakonom

Predlog zakona:

- določa pravila kolektivnega upravljanja avtorske pravice na delih izven pravnega prometa (1., 2., 4., 5., 6., 8., 9. člen predloga zakona),
 - določa obvezno kolektivno upravljanje v primeru druge retransmisije (poleg kabelske retransmisije) (3. in 10. člen predloga zakona) in
 - prenavlja pravila o mediaciji (7. člen predloga zakona).
- Vprašanja, ki se bodo urejala z izvršilnimi predpisi, in seznam izvršilnih predpisov, ki bodo prenehali veljati

Vprašanj, ki bi se urejala z izvršilnimi predpisi, ne bo.

- Vprašanja, ki se bodo urejala drugače, navedite kako (na primer s kolektivnimi pogodbami)

Vprašanj, ki se bodo urejala drugače, ne bo.

- Vprašanja, v katera ni mogoče poseči s predpisi

S predpisi ni mogoče poseči v izključne pravice imetnikov, razen če to dopuščajo mednarodne pogodbe in evropski pravni red.

- Vprašanja, ki jih ni treba več urejati s predpisi

Vprašanj, ki jih ni treba več urejati s predpisi, ni.

- Vprašanja, ki se bodo urejala s predpisi ter v zvezi s katerimi so bili predhodno opravljeni poskusi in testi, da se ugotovi, ali je ukrepanje primerno

/

c) Normativna usklajenost predloga zakona:

- Z veljavnim pravnim redom

Predlog zakona je usklajen z obstoječim pravnim redom Republike Slovenije.

- S splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo

Predlog zakona je usklajen s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodбами, ki obvezujejo Republiko Slovenijo.

- S predpisi, ki jih je tudi treba sprejeti oziroma spremeniti in »paketno« obravnavati

Predlaga se obravnava predloga zakona skupaj s Predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (EVA:).

č) Usklajenost predloga zakona:

- S samoupravnimi lokalnimi skupnostmi

Predlog zakona po mnenju predlagatelja ne posega v lokalno samoupravo, zato dodatno usklajevanje ni potrebno.

- S civilno družbo oziroma ciljnim skupinami, na katere se predlog zakona nanaša (navedba neusklajenih vprašanj)
- S subjekti, ki so na poziv predlagatelja neposredno sodelovali pri pripravi predloga zakona oziroma so dali mnenje (znanstvene in strokovne institucije, nevladne organizacije in posamezni strokovnjaki ter predstavniki zainteresirane javnosti).

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

- Ocena finančnih sredstev za državni proračun

Predlog zakona nima posledic za državni proračun.

- Ocena drugih javnih finančnih sredstev

Predlog zakona nima posledic za druga javnofinančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje predloga zakona ni treba zagotoviti dodatnih sredstev v že sprejetem državnem proračunu.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

- prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih,
- prikaz ureditve v pravnem redu EU:

1. S predlogom zakona se v ZKUASP delno prenašajo določbe **Direktive (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES** (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 92; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2019/790/EU). Večji del določb Direktive 2019/790/EU je predmet prenosa v ZASP.

Direktiva 2019/790/EU določa **pravila za prilagoditev nekaterih izjem in omejitev avtorske in sorodnih pravic digitalnemu in čezmejnemu okolju** ter **ukrepe za poenostavitev nekaterih postopkov pridobivanja dovoljenj zlasti v zvezi z razširjanjem del izven pravnega prometa in predmetov**

sorodnih pravic ter spletno razpoložljivostjo avdiovizualnih del na platformah videa na zahtevo. Vsebuje tudi pravila za lažjo uporabo vsebin v javni domeni, pravila glede pravic na publikacijah, glede uporabe avtorskih del ali predmetov sorodnih pravic s strani ponudnikov spletni strani, ki shranjujejo in zagotavljajo dostop do vsebin, ki jih naložijo uporabniki teh storitev, glede preglednosti pogodb z avtorji in izvajalci, glede plačila za avtorje in izvajalce ter glede mehanizma za preklic prenosa pravic, ki so jih avtorji in izvajalci prenesli izključno.

a. Enostavnejše pridobivanje dovoljenj (licenciranje) za nekatere načine uporabe del izven pravnega prometa

Z Direktivo 2019/790/EU se poenostavljajo postopki pridobivanja dovoljenj (licenciranja) za nekatere načine uporabe del izven pravnega prometa in predmetov sorodnih pravic, ki so trajno v zbirkah ustanov za varstvo kulturne dediščine, z namenom, da bi se olajšala njihova uporaba. Praksa je namreč pokazala na težave, ki jih imajo ustanove za varstvo kulturne dediščine pri pridobivanju dovoljenj imetnikov pravic za nekatere načine uporabe del izven pravnega prometa v projektih za njihovo digitalizacijo ali čezmejni uporabi, bodisi zaradi njihove starosti, omejene komercialne vrednosti ali ker se niso nikoli komercialno izkoriščala.

Šteje se, da je delo ali predmet sorodnih pravic izven pravnega prometa, kadar se v dobri veri domneva, da ni na voljo javnosti po običajnih trgovskih poteh. Za sprejem takšne domneve se zahteva, da se je v razumni meri prizadevalo ugotoviti, ali je delo na voljo javnosti. V okviru razumnega prizadevanja bi se moralo upoštevati vse lahko dostopne dokaze o prihodnji razpoložljivosti avtorskih del po običajnih trgovskih poteh. Preverjanje razpoložljivosti bi se moralo izvajati v državi članici sedeža ustanove za varstvo kulturne dediščine, čezmejno pa npr. kadar so na voljo lahko dostopne informacije, da je bilo literarno delo objavljeno v dani jezikovni različici v drugi državi članici. Status razprodane zbirke del bi bilo mogoče določiti tudi s sorazmernim mehanizmom, kot je vzorčenje. Omejena razpoložljivost avtorskega dela, npr. v trgovinah z rabljenim blagom, ali zgolj teoretična možnost pridobitve dovoljenja (licence) za določeno uporabo avtorskega dela se ne bi smela šteti za razpoložljivost za javnost po običajnih trgovskih poteh. Razumnega prizadevanja se ne bi smelo večkrat ponavljati.

Za dela izven pravnega prometa se lahko štejejo npr. fotografije, programska oprema, fonogrami, avdiovizualna dela, edinstvena umetniška dela, pa tudi npr. plakati, letaki, časopisi iz strelskih jarkov ali amaterska avdiovizualna dela, ki niso bila nikoli komercialno na voljo. Na drugi strani se ne bi smelo šteti, da so izven pravnega prometa avtorska dela, ki so na voljo npr. v kateri koli različici, kot so poznejše izdaje literarnih del in alternativne verzije kinematografskih del, ali pojavnih oblik, kot so digitalni ali tiskani formati istega dela. Nasprotno pa zgolj komercialna razpoložljivost priredb, vključno z drugimi jezikovnimi različicami ali avdiovizualnimi priredbami literarnega dela, ne bi smela preprečiti, da se neko avtorsko delo v danem jeziku šteje za delo izven pravnega prometa.

Države članice morajo v skladu z Direktivo 2019/790/EU zagotoviti, da lahko kolektivne organizacije sklenejo pogodbo (licenco) z ustanovo za varstvo kulturne dediščine o neizključnem prenosu pravice reproduciranja, distribuiranja, priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti del izven pravnega prometa za nekomercialno rabo ne glede na to, da vsi imetniki pravic niso pooblastili kolektivne organizacije za upravljanje navedenih pravic na navedenih delih. Pri tem bi morale imeti države članice v skladu s svojimi pravnimi običaji, praksami ali okoliščinami prožnost pri izbiri posebne vrste mehanizma za prenos ustrezne avtorske pravice, kot je razširjeno kolektivno upravljanje ali domneva glede zastopanja. Za sklenitev pogodbe morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji, in sicer da je:

1. kolektivna organizacija na podlagi pooblastil imetnikov pravic reprezentativna za upravljanje določenih avtorskih pravic na določenih avtorskih delih, ki so predmet pogodbe,
2. vsem imetnikom pravic v zvezi s pogoji neizključnega prenosa oziroma licenciranja zagotovljena enaka obravnava,
3. ustanova za varstvo kulturne dediščine dovoljenje pridobi od reprezentativne kolektivne organizacije v državi članici, kjer je ustanovljena.

Pri sklepanju pogodbe bi morale imeti kolektivne organizacije in ustanove za varstvo kulturne dediščine možnost, da se dogovorijo, za katera ozemlja bo veljala, vključno z možnostjo, da velja v vseh državah članicah, o ceni in dovoljenih načinih uporabe. Ustanova za varstvo kulturne dediščine lahko dela izven pravnega prometa, ki so predmet neizključnega prenosa, uporablja v vseh državah članicah, če ni dogovorjeno drugače. Dogovorjeni načini uporabe ne bi smeli biti namenjeni ustvarjanju dobička, hkrati pa ne bi smeli preprečevati ustanovam za varstvo kulturne dediščine, da krijejo stroške v zvezi s pogodbo (licenco) ter stroške digitalizacije in razširjanja avtorskih del, ki so predmet pogodbe. Pogoji iz sklenjene pogodbe (licence) veljajo tudi za imetnike pravic, ki niso pooblastili nobene reprezentativne kolektivne organizacije in niso izključili svojega avtorskega dela iz pogodbe o neizključnem prenosu.

V primeru, da kolektivna organizacija izpolnjuje pogoje za upravljanje samo določenih pravic na določenih vrstah del izven pravnega prometa, morajo države članice za druge pravice na drugih vrstah del izven pravnega prometa zagotoviti izjemo ali omejitve pravic, s katero ustanovam za varstvo kulturne dediščine dovolijo dajanje na voljo javnosti del izven pravnega prometa, ki so v trajnih zbirkah, za nekomercialno rabo. Izjema ali omejitev pravic se lahko dovoli pod naslednjima pogojeja, da:

1. je navedeno ime avtorja ali drugega določljivega imetnika pravic, razen, če je to nemogoče,
2. so taka dela dana na voljo na nekomercialnih spletnih mestih.

Na podlagi izjeme ali omejitve lahko ustanova za varstvo kulturne dediščine uporablja dela izven pravnega prometa, ki so predmet neizključnega prenosa, samo v državi članici, kjer ima sedež.

Tako v primeru izkoriščanja avtorskih pravic na avtorskih delih na podlagi pogodbe o neizključnem prenosu, kot v primeru izkoriščanja pravic na avtorskih delih na podlagi izjeme ali omejitve pravic, morajo države članice zagotoviti, da lahko imetniki pravic kadar koli, enostavno in učinkovito izključijo svoja avtorska dela ali predmete sorodnih pravic iz pogodbe o neizključnem prenosu oziroma licenciranja (razširjeno kolektivno upravljanje) ali iz uporabe izjeme ali omejitve bodisi na splošno bodisi v posebnih primerih. Imetniki pravic bi morali imeti možnost, da kadarkoli pred ali med veljavnostjo pogodbe o neizključnem prenosu ali pred ali med uporabo izjeme ali omejitve izključijo vsa svoja ali samo določena avtorska dela ali predmete sorodnih pravic iz vseh ali samo določenih pogodb o neizključnem prenosu oziroma licenciranja ali iz vseh ali samo določenih načinov uporabe na podlagi izjeme ali omejitve.

Navedena pravila se ne uporabljajo za zbirke del izven pravnega prometa, kadar na podlagi razumnih prizadevanj obstajajo dokazi, da so zbirke pretežno sestavljene iz:

1. del, razen kinematografskih ali avdiovizualnih del, ki so bila prvič objavljena ali predvajana v tretji državi,
2. kinematografskih ali avdiovizualnih del, katerih producenti imajo sedež ali prebivališče v tretji državi, ali
3. del državljanov tretjih držav, kadar države članice ali tretje države po razumnih prizadevanjih ni bilo mogoče določiti v skladu s predhodnima točkama.

Ta ocena bi lahko temeljila na dokazih, ki so na voljo po razumnih prizadevanjih, da so avtorska dela dela izven pravnega prometa, ne da bi bilo treba poiskati dodatne dokaze.

Ne glede na navedeno, se lahko pravila uporabljajo tudi za imetnike pravic iz tretjih držav, če je kolektivna organizacija za te imetnike dovolj reprezentativna, na primer preko sporazuma o zastopanju.

V sklopu ukrepov za zagotavljanje širšega dostopa do del izven pravnega prometa določa Direktiva 2019/790/EU tudi pravila za obveščanje javnosti. Namen pravil je objava in dostop do informacij. Gre zlasti za informacije o tekoči in prihodnji uporabi del izven pravnega prometa in vzpostavljenih ureditvah v zvezi z izključitvijo avtorskih del iz pogodb o neizključnem prenosu (licenc), izjem ali omejitev pravic na delih izven pravnega prometa, ki bi morale biti ustrezno objavljene. Zato bo vzpostavljen javno dostopen portal Urada Evropske unije za intelektualno lastnino, preko katerega se bo lahko zainteresirana javnost seznanila z:

1. informacijami ustanov za varstvo kulturne dediščine, kolektivnih organizacij ali drugih pristojnih javnih organov, ki so potrebne za namen identifikacije del izven pravnega prometa in predmetov sorodnih pravic, ki jih zajemajo pogodbe oziroma licence o neizključnem prenosu, ali so uporabljeni na podlagi nacionalne izjeme ali omejitve,
2. informacijami o možnostih imetnikov pravic v zvezi z izključitvijo svojih avtorskih del ali predmetov sorodnih pravic iz pogodbe o neizključnem prenosu oziroma licenciranja ali iz uporabe izjeme ali omejitve,
3. informacijami o pogodbenih strankah pogodbe o neizključnem prenosu, ozemljih in načinih uporabe.

Informacije bodo morale biti na voljo v razumnem roku pred začetkom uporabe pogodbe o neizključnem prenosu, izjeme ali omejitve pravic na delih izven pravnega prometa. Ta portal bo imetnikom pravic omogočil, da lažje izključijo uporabo svojih avtorskih del.

Portal bo vzpostavljen in na voljo uporabnikom do izteka roka za prenos Direktive 2019/790/EU 7. 6. 2021. Na portalu bodo v skladu s specifikacijami Urada Evropske unije za intelektualno lastnino zagotovljene naslednje funkcionalnosti:

1. registracija uporabnikov (ustanove za varstvo kulturne dediščine, kolektivne organizacije, pristojni organi, nacionalne kontaktne točke uporabnikov, imetniki pravic, drugi uporabniki (splošna javnost)) in urejanje,
2. nalaganje, sprememba, izbris ter osnovno in napredno iskanje zapisov,
3. informacije za imetnike pravic o njihovih pravicah in možnostih, vključno v zvezi z izključitvijo avtorskih del: informacije o mehanizmu za splošno izključitev v državi članici, vključno s funkcijo, ki olajša zahteve za splošno izključitev, informacije o imetnikih pravic, ki so zahtevali splošno izključitev preko portala, funkcija za izključitev v posebnih primerih,
4. obveščanje uporabnikov: splošna obvestila uporabnikov (vključno s sistemskim opozorilom): npr. informacije o direktivi, informacije o reprezentativnih kolektivnih organizacijah, nedavno dodani zapisi, priljubljena iskanja,
5. statistika.

Portal bo na voljo v vseh uradnih jezikih EU.

Prek dodatnih nacionalnih ukrepov za obveščanje, npr. z uporabo dodatnih načinov komuniciranja, se bo lahko zainteresirana javnost seznanila z možnostmi kolektivnih organizacij, da sklenejo pogodbo o neizključnem prenosu določenih pravic na določenih delih izven pravnega prometa, sklenjenimi pogodbami o neizključnem prenosu, načini uporabe na podlagi izjeme ali omejitve pravic in možnostmi imetnikov pravic v zvezi z izključitvijo svojih avtorskih del ali predmetov sorodnih pravic iz pogodbe o neizključnem prenosu oziroma licenciranja ali iz uporabe izjeme ali omejitve. Pri določanju teh ukrepov bi bilo treba upoštevati lastnosti del izven pravnega prometa, pogoje pogodb o neizključnem prenosu (licenc) ali način uporabe teh del na podlagi izjeme ali omejitve pravic na delih izven pravnega prometa ter obstoječe prakse držav članic. Vsi dodatni ukrepi bi morali biti učinkoviti.

Države članice so na podlagi Direktive 790/2019/EU dolžne spodbujati dialog med deležniki iz posameznih sektorjev z namenom, da bi zagotovili, da so mehanizmi sklepanja pogodb o neizključnem prenosu (licenciranja) pravic na delih izven pravnega prometa ustrezni in primerni, imetniki pravic ustrezno varovani, pogodbe ustrezno objavljene, glede reprezentativnosti kolektivnih organizacij in razvrščanja avtorskih del med dela izven pravnega prometa pa zagotovljena pravna jasnost.

Ukrepi za digitalizacijo in razširjanje del izven pravnega prometa s strani ustanov za varstvo kulturne dediščine ne bi smeli posegati v uporabo teh avtorskih del na podlagi izjem ali omejitev pravic ali pogodb o neizključnem prenosu pravic na teh avtorskih delih z razširjenim učinkom ali pogodb med kolektivnimi organizacijami in uporabniki, razen ustanov za varstvo kulturne dediščine.

b. Razširjeno kolektivno upravljanje

Direktiva 2019/790/EU določa tudi ukrepe za spodbujanje kolektivnega upravljanja.

V 8. in 12. členu Direktive 2019/790/EU je prvič zagotovljena izrecna pravna podlaga za razširjeno kolektivno upravljanje. 8. člen Direktive 2019/790/EU vsebuje obvezna pravila o uporabi del izven pravnega prometa in predmetov sorodnih pravic s strani ustanov za varstvo kulturne dediščine (več v predhodni točki 1.a o delih izven pravnega prometa), medtem ko 12. člen Direktive 2019/790/EU o razširjenem kolektivnem upravljanju daje možnost, ki se jo načeloma lahko uporabi za vse vrste avtorskih del in vse vrste uporabe avtorskih del.

Razširjeno kolektivno upravljanje je eden od pogostih pravnih mehanizmov v državah članicah. Uporabljajo se na različnih področjih, zlasti pa tam, kjer so glede na naravo nekaterih vrst uporabe in velikega števila avtorskih del stroški individualnega urejanja avtorskih pravic za posameznega imetnika pravic zelo visoki in je malo verjetno, da bo prišlo do prenosa določenih avtorskih pravic na določenih avtorskih delih. Z razširjenim kolektivnim upravljanjem lahko kolektivne organizacije sklepajo pogodbe o neizključnem prenosu avtorskih pravic na vrstah del in vrstah uporabe, kjer kolektivno upravljanje na podlagi dovoljenja imetnikov ne zagotavlja izčrpne in uporabne rešitve. Razširjeno kolektivno upravljanje dopolnjuje kolektivno upravljanje pravic na podlagi pooblastil imetnikov pravic. Uporabnikom ponuja polno pravno varnost, hkrati pa imajo od zakonite uporabe njihovih del koristi tudi imetniki pravic.

c. Mediacija in izvensodno reševanje sporov pri storitvah videa na zahtevo

Storitve videa na zahtevo (Video on Demand oz. VoD), ki jih izvajajo ponudniki, npr. Netflix, SkyTicket idr., bi v skladu z 51. uvodno izjavo k Direktivi 2019/790/EU lahko imele odločilno vlogo pri širjenju avdiovizualnih del v EU. Vendar je sklepanje sporazumov (npr. skupnih sporazumov, pogodb o neizključnem prenosu ali drugih pravnih poslov) o uporabi teh del na spletu lahko težavno zaradi vprašanj, povezanih s prenosom avtorskih pravic. Do težav lahko pride v primeru majhne ekonomske spodbude imetnika pravic za spletno uporabo avdiovizualnega dela na določenem območju. Če imetniki pravic ne prenesejo pravice dajanja na voljo javnosti svojih avdiovizualnih del, lahko pride do nerazpoložljivosti, nedostopnosti avdiovizualnih del za storitve videa na zahtevo. Zato bi morale imeti stranke v primeru težav pri prenosu pravice dajanje na voljo javnosti avdiovizualnih del pri storitvah videa na zahtevo na voljo postopek alternativnega reševanja sporov.

Evropska sozakonodajalca sta se na težave odzvala z obveznostjo v 13. členu Direktive 2019/790/EU, ki od držav članic zahteva, da zagotovijo pogajalski mehanizem, ki bo strankam, ki so pripravljene skleniti sporazum, omogočal, da uporabijo pomoč nepristranskega organa ali enega ali več mediatorjev. Možnost uporabe nepristranskega organa in enega ali več mediatorjev v pogajanjih za sklenitev sporazuma bo namenjena spodbujanju sporazumov o uporabi avdiovizualnih del in (čezmejni) distribuciji evropske produkcije na platformah za storitve videa na zahtevo.

Nepriistranski organ ali mediatorji bi se morali sestajati s strankami in jim pomagati pri pogajanjih s strokovnim, nepristranskim in zunanjim svetovanjem. Če pogajanja vključujejo stranke iz različnih držav članic, ki so se odločile uporabiti pogajalski mehanizem, bi se te morale predhodno dogovoriti o pristojni državi članici. Nepriistranski organ ali mediatorji bi se lahko sestali z vsemi strankami, da bi omogočili začetek pogajanj, ali med pogajanj, da bi omogočili sklenitev dogovora.

Sodelovanje v tem pogajalskem mehanizmu in sklenitev sporazuma bi morala biti prostovoljna in ne bi smela vplivati na pogodbeno svobodo strank.

Države članice bi morale imeti možnost določiti konkretno delovanje pogajalskega mehanizma, vključno s časovnim razporedom in trajanjem pomoči za pogajanja in nošenja stroškov. Države članice bi morale zagotoviti sorazmernost upravnih in finančnih obremenitev, da se zagotovi učinkovitost pogajalskega mehanizma.

2. S predlogom zakona se v ZKUASP v manjši meri prenašajo določbe Direktive (EU) 2019/789 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 82; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2019/789/EU). Večina določb Direktive (EU) 2019/789 je predmet prenosa v ZASP.

Cilj Direktive 2019/789/EU je zagotoviti uporabnikom širši dostop do televizijskih in radijskih programov iz drugih držav članic, saj so s svojimi vsebinami pomembni za spodbujanje kulturne in jezikovne raznovrstnosti ter socialne kohezije ter povečanje dostopa do informacij.

Ti programi vključujejo avdiovizualna, glasbena, literarna ali grafična dela, ki so varovana z avtorsko ali sorodnimi pravicami. Radiodifuzne organizacije morajo pri zagotavljanju storitev pridobiti dovoljenja avtorjev za uporabo njihovih del. Pridobivanje dovoljenj je kompleksno in poteka pod časovnimi omejitvami. V primeru čezmejnih spletnih storitev je pridobivanje dovoljenj še kompleksnejše. Z navedenimi težavami se srečujejo tudi operaterji storitev retransmisije, ki ponujajo več programov.

Na drugi strani vplivajo na distribucijo televizijskih in radijskih programov ter dostop do njih tudi digitalizacija in internet ter pričakovanja uporabnikov. Uporabniki pričakujejo dostop do programov v živo ali na zahtevo prek tradicionalnih kanalov, kot so satelitski ali kabelski, pa tudi preko spletnih storitev. Radiodifuzne organizacije so se povpraševanju na trgu prilagodile s ponudbo pomožnih spletnih storitev, kot je sočasno oddajanje (angl. simulcasting) in časovni zamik (angl. catch-up), ki jih ponujajo poleg lastnega radiodifuznega oddajanja televizijskih in radijskih programov. Spremembe so tudi na strani operaterjev storitev retransmisije in operaterjev, ki distribuirajo programe uporabnikom. Prvi uporabljajo različne oblike retransmisije, kot so kabelska, satelitska, digitalna prizemna omrežja ali omrežja zaprtega kroga na podlagi IP, medtem ko drugi pridobivajo nosilne signale programa od radiodifuzne organizacije, med drugim tudi z neposrednim oddajanjem.

Osnovna Direktiva Sveta 93/83/EGS z dne 27. septembra 1993 o uskladitvi določenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah v zvezi s satelitskim radiodifuznim oddajanjem in kabelsko retransmisijo (UL L št. 248 z dne 6. 10. 1993, str. 15; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 93/83/EGS) že vsebuje pravila za čezmejno radiodifuzno oddajanje ter kabelsko retransmisijo televizijskih in radijskih programov iz drugih držav članic, vendar se pravila ne uporabljajo za pomožne spletne storitve. Poleg tega je radiodifuzna retransmisija televizijskih in radijskih programov omejena na sočasno, nespremenjeno in neskrajšano radiodifuzno retransmisijo po kablu ali mikrovalovnem sistemu in ne vključuje retransmisije z drugimi tehnološkimi sredstvi.

V Direktivi 2019/789/EU, ki spreminja osnovno direktivo, je zato opredeljena pomožna spletna storitev radiodifuzne organizacije. Gre za spletne storitve, ki omogočajo dostop do televizijskih in radijskih programov sočasno z radiodifuznim oddajanjem ali v določenem obdobju po radiodifuznem oddajanju. V zadnjem primeru gre za spletne storitve časovnega zamika. Med pomožne spletne storitve spadajo tudi storitve za dostop do gradiva, ki bogati ali kako drugače širi televizijske in radijske programe, kot je predogled, razširitev, dopolnjevanje ali pregled vsebine programa. Pravila Direktive 2019/789/EU se uporabljajo za pomožne spletne storitve, ki jih radiodifuzne organizacije zagotavljajo skupaj ali ločeno od radiodifuznih storitev. V zadnjem primeru lahko uporabniki dostopajo do pomožnih spletnih storitev, ne da bi morali predhodno pridobiti dostop do radiodifuznih storitev.

Za čezmejno zagotavljanje pomožnih spletnih storitev se z Direktivo 2019/789/EU uveljavlja načelo države izvora, na podlagi katerega bodo lahko radiodifuzne organizacije lažje pridobile dovoljenje imetnikov avtorske in sorodnih pravic za priobčitev javnosti ali dajanje na voljo javnosti avtorskih del in predmetov sorodnih pravic v radijskih in televizijskih programih, ki jih radiodifuzne organizacije omogočajo z lastnimi pomožnimi spletnimi storitvami. Načelo države izvora se bo lahko uporabljalo

izključno za urejanje razmerij med imetniki pravic ali kolektivnimi organizacijami in radiodifuznimi organizacijami ter za radijske in določene televizijske programe, kot so novice in aktualni informativni programi in lastne produkcije, ki jih radiodifuzna organizacija financira sama ali s pomočjo javnih skladov. Načelo se npr. ne bo uporabljalo za televizijske prenose športnih dogodkov. Na podlagi načela države izvora se bo štelo, da se pomožne spletne storitve zagotavljajo, dostopajo do njih ali uporabljajo samo v državi članici glavnega sedeža radiodifuzne organizacije, ne glede na to, da se pomožne spletne storitve dejansko zagotavljajo tudi v drugih državah članicah. Pri določitvi višine avtorskega honorarja za prenos avtorske in sorodnih pravic bodo morale pogodbene stranke upoštevati vse vidike pomožne spletne storitve. Ne glede na navedeno, pa načelo države izvora ne bo vplivalo na svobodo, da se imetniki pravic in radiodifuzne organizacije dogovorijo o omejitvah izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, vključno z ozemeljskimi omejitvami.

V Direktivi 2019/789/EU je opredeljena retransmisija prvotno oddajanih televizijskih in radijskih programov iz druge države članice, ki jo izvajajo operaterji storitev retransmisije z namenom njihove priobčitve javnosti. Operaterji storitev retransmisije nosilne signale televizijskih in radijskih programov pridobijo od radiodifuznih organizacij, npr. z zajemanjem signalov, ki jih prenašajo radiodifuzne organizacije, ali neposrednim sprejemanjem teh signalov s tehničnim postopkom neposrednega oddajanja, in jih sočasno, nespremenjeno in neskrajšano oddajajo uporabnikom. *Pri oddajanju (retransmisiranju) prvotno oddajanih televizijskih in radijskih programov iz druge države članice uporabljajo različne tehnologije*, kot so satelitska, digitalna prizemna, mobilna omrežja, omrežja zaprtega kroga na podlagi IP in podobna omrežja. Storitve retransmisije izvajajo tudi preko storitev dostopa do interneta. Direktiva 2019/789/EU v opredelitvi retransmisije zajema tudi te storitve, pod pogojem, da se zagotavljajo v okolju, v katerem je dostop do retransmisije dovoljen le pooblaščenim uporabnikom ob zagotavljanju ustreznega varstva vsebin.

Z opredelitvijo retransmisije prvotno oddajanih televizijskih in radijskih programov iz druge države članice se z Direktivo 2019/789/EU dopolnjuje opredelitev kableske retransmisije v Direktivi 93/83/EGS, tako da vključuje različne načine pridobivanja nosilnih signalov radijskega ali televizijskega programa od radiodifuzne organizacije.

Za retransmisijo prvotno oddajanih televizijskih in radijskih programov morajo *operaterji storitev retransmisije pridobiti dovoljenje imetnikov avtorske in sorodnih pravic retransmisije avtorskih del in predmetov sorodnih pravic v radijskih in televizijskih programih z namenom njihove priobčitve javnosti*. Direktiva 2019/789/EU določa, da lahko *imetniki pravic upravljajo pravico retransmisije na svojih delih samo preko kolektivne organizacije (obvezno kolektivno upravljanje)*. Operaterji storitev retransmisije pa morajo za priobčitev javnosti avtorskih del in predmetov sorodnih pravic v radijskih in televizijskih programih *pridobiti dovoljenje oziroma skleniti sporazum oziroma pogodbo s kolektivno organizacijo*. Direktiva 2019/789/EU ureja tudi vprašanje imetnikov pravic, ki niso pooblastili kolektivne organizacije za upravljanje pravice retransmisije na svojih delih. Na podlagi pravne domneve bo lahko kolektivna organizacija v teh primerih upravljala tudi s pravicami teh imetnikov pravic **(razširjeno kolektivno upravljanje oziroma kolektivno upravljanje z razširjenim učinkom)**. Ti imetniki pravic imajo enake pravice iz sporazuma oziroma pogodbe med operaterjem storitev retransmisije in kolektivno organizacijo kot imetniki pravic s pooblastilom.

Poenostavljeni postopki pridobivanja dovoljenj oziroma licenciranja pa ne veljajo za pravice retransmisije, ki jih izvršujejo radiodifuzne organizacije v zvezi z lastnim oddajanjem, ne glede na to, ali gre za njene lastne pravice ali pa so jih nanjo prenesli drugi imetniki pravic. Razlog za izključitev je v relativno enostavnem urejanju pravic med operaterji storitev retransmisije in radiodifuznimi organizacijami oziroma pridobivanju dovoljenj. Ne glede na navedeno, pa se od držav članic zahteva, da zagotovijo, da se operaterji storitev retransmisije in radiodifuzne organizacije pogajajo v dobri veri. Načelo je v avtorskem pravu že uveljavljeno in velja za pogajanja o skupnem sporazumu med kolektivno organizacijo in reprezentativnim združenjem uporabnikov.

Direktiva 2019/789/EU določa pravno domnevo, da radiodifuzna organizacija, ki nosilne signale

svojega televizijskega ali radijskega programa prenaša preko neposrednega oddajanja samo distributerjem signalov, ne pa tudi neposredno javnosti, in distributerji teh signalov, ki signale programa pošljejo svojim uporabnikom, sodelujejo v enotnem dejanju priobčitve javnosti, za katero morajo pridobiti dovoljenje imetnikov pravic. V enotnem dejanju priobčitve javnost sodeluje vsak (tj. radiodifuzna organizacija in distributerji nosilnih signalov) s svojim prispevkom. Države članice z nacionalnimi pravili določijo pravila glede pridobitve dovoljenja za uporabo avtorskih del in predmetov sorodnih pravic v programih kot tudi plačila nadomestila za uporabo del, ki je sorazmerno z dejansko uporabo del v enotnem dejanju priobčitve javnosti. Država članica lahko za pridobitev dovoljenja za enotno dejanje priobčitve javnosti določijo, da se za distributerje signalov smiselno uporabljajo določbe o poenostavljenih postopkih pridobivanja dovoljenj za retransmisijo avtorskih del in predmetov sorodnih pravic v radijskih in televizijskih programih z namenom njihove priobčitve javnosti.

S harmonizacijo predstavljenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah se nadaljuje proces poglobljanja notranjega trga in zagotavljanja konkurence na trgu. Harmonizirani pravni okvir na področju avtorske in sorodnih pravic pa prispeva k dobremu delovanju notranjega trga ter spodbuja inovacije, ustvarjalnost, naložbe in ustvarjanje novih vsebin, pa tudi k doseganju ciljev Evropske unije glede spoštovanja in spodbujanja kulturne raznolikosti ter poudarjanju skupne kulturne dediščine.

– prikaz ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU,

Nemčija:

Nemška vlada je 3. 2. 2021 poslala parlamentu Predlog zakona o prilagoditvi zakona o avtorski pravici zahtevam na digitalnem enotnem trgu (v nadaljnjem besedilu: predlog zakona), s katerim se bodo v nemški pravni red prenesle določbe Direktive 2019/789/EU in Direktive 2019/790/EU. Predlog zakona spreminja in dopolnjuje Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: predlog UrhG-E) in Zakon o upravljanju avtorske in sorodnih pravic s strani kolektivnih organizacij (v nadaljnjem besedilu: predlog VGG-E) ter določa nov Zakon o ponudnikih storitev deljenja vsebin na spletu (v nadaljnjem besedilu: predlog UrhDaG).

Razširjeno kolektivno upravljanje in kolektivno upravljanje avtorskih pravic na delih, ki niso dostopna (51. do 52.e člen in 141. člen predloga VGG-E in 61.d do 61.f člen predloga UrhG-E)

Določbe 8. do 12. člena Direktive 2019/790/EU o delih, ki niso dostopna, in razširjenem kolektivnem upravljanju, se prenašajo v predlog VGG-E in predlog UrhG-E.

Razširjeno kolektivno upravljanje se ureja v 51. do 51.b členu predloga VGG-E. Instrument (kolektivnih) dovoljenj (kolektivnih licenc) z razširjenim učinkom bo olajšal uporabo del na pogodbeni osnovi. Uporabniki del bodo lahko od kolektivnih organizacij pridobili »celovito« dovoljenje, ki bo obsegalo tudi dela imetnikov pravic, ki kolektivne organizacije niso pooblastili za upravljanje avtorskih pravic na svojih delih. Dovoljenja z razširjenim učinkom bodo po mnenju predlagatelja prišla do izraza pri uporabi velikega števila del, npr. na platformah, kjer bi bilo pridobivanje posameznih dovoljenj imetnikov pravic povezano z visokimi transakcijskimi stroški. Do koristi bo prišlo tudi v primeru uporabe del velikega števila imetnikov pravic.

51. člen predloga VGG-E določa splošna pravila razširjenega kolektivnega upravljanja, medtem ko 52. člen predloga VGG-E ureja uporabo del, ki niso dostopna oziroma komercialno na voljo, s strani ustanov za varstvo kulturno dediščino. V tem primeru gre za poseben primer razširjenega kolektivnega upravljanja. Navedene določbe bodo nadomestile veljavna pravila o dovoljenjih za uporabo razprodanih del v 51. členu VGG, ki ureja posebne primere reproduciranja in dajanja na voljo javnosti razprodanih pisanih del s strani nekaterih ustanov, npr. knjižnic. Ustanove za varstvo kulturno dediščino bodo lahko zaprosile kolektivne organizacije za dovoljenje tudi za dela imetnikov pravic, ki kolektivne organizacije niso pooblastili za upravljanje avtorskih pravic na svojih delih (7.a

člen predloga VGG-E). V primeru, ko reprezentativne kolektivne organizacije ne bo, se bodo lahko dela, ki niso dostopna, uporabljala na podlagi zakonske izjeme (61.d člen predloga UrhG-E). V primerjavi z veljavno ureditvijo se bodo pravila lahko uporabljala za vse vrste del, pa tudi za dela, ki niso bila nikoli v prodaji.

Razširitev učinkov pogodbe na tretje stranke, ki niso sodelovale v pogajanjih, tj. imetnike pravic, ki kolektivne organizacije niso pooblastili za upravljanje avtorskih pravic na svojih delih, zahteva posebno legitimacijo in ukrepe, ki bodo ustrezno upoštevali njihove pravice in interese v skladu s pogodbeno svobodo navedenih imetnikov pravic. Ti imetniki pravic bodo lahko kadarkoli nasprotovali uporabi svojega dela (51. člen predloga VGG-E). Učinki prepovedi bodo veljali za naprej, tudi če bi se delo pred tem že uporabljalo. Uporabo teh del bodo lahko dovolile le reprezentativne kolektivne organizacije (51.a in 51.b člen predloga VGG-E). Razširjeno kolektivno upravljanje zahteva delujoče kolektivno upravljanje pravic s strani kolektivnih organizacij, ki so pod nadzorom nemškega Urada za patente in blagovne znamke. To predstavlja varovalo, ki kolektivne organizacije odvrta od neenake obravnave imetnikov pravic brez pooblastila in jih spodbuja, da imetnike pravic brez pooblastila pri ključnih zadevah (npr. pri razdelitvi avtorskih honorarjev in nadomestil) obravnavajo enako kot pogodbene stranke.

V primeru kolektivnega upravljanja avtorskih pravic na delih, ki niso dostopna, bodo dovoljenja reprezentativnih kolektivnih organizacij morala vsebovati tudi pravice na delih imetnikov pravic brez pooblastila, kar bo ustanovam za varstvo kulturne dediščine omogočilo dostop do teh del. Po drugi strani pa se bodo kolektivne organizacije prosto odločale, ali bodo dovoljenje z razširjenim učinkom izdale ali ne.

Kolektivne organizacije bodo morale poročati o dovoljenjih z razširjenim učinkom. Informacije bodo morale biti zagotovljene že določeno obdobje pred uporabo in trajno dostopne, kar bo imetnikom pravic brez pooblastila omogočilo, da se seznanijo z uporabo njihovih del (51.a člen predloga VGG-E).

Za dela, ki niso dostopna, bo pri Uradu EU za intelektualno lastnino vzpostavljen evropski spletni portal, medtem ko register razprodanih del pri nemškem Uradu za patente in blagovne znamke ne bo več potreben in bo konec 2025 ukinjen (141. člen predloga VGG-E).

Navedena pravila dopolnjuje pooblastilo v 52.d členu predloga VGG-E in 61.e členu predloga UrhG-E za izdajo podzakonskih aktov, ki bodo bolj podrobno določili sektorska pravila. V skladu z 52.e členom predloga VGG-E, se bodo pravila uporabljala ne samo za avtorska dela, ampak tudi za predmete sorodnih pravic.

Mediacija in izvensodno reševanje sporov pri storitvah videa na zahtevo (35.a člen predloga UrhG-E)

Mediacija in izvensodno reševanje sporov pri storitvah videa na zahtevo se po predlogu zakona ureja s 35.a členom predloga UrhG-E. Z navedenim členom se prenaša prvi odstavek 13. člena Direktive 2019/790/EU.

Imetniki pravic in uporabniki del bodo lahko začeli mediacijo ali drug prostovoljni postopek izvensodnega reševanja sporov, zlasti v primeru pogajanj za sklenitev pogodbe o prenosu pravice dajanja na voljo javnosti avdiovizualnih del preko storitev videa na zahtevo (35.a člena predloga UrhG-E).

Odprta določba daje pogodbenim strankam kar največjo možno izbiro načinov in ustreznih oseb za rešitev spora, s pomočjo katerih bo lahko prišlo do dogovora.

Drugi odstavek 13. člena Direktive 2019/790/EU določa obveznost držav članic, da Evropsko komisijo obvestijo o nepristranskem organu ali mediatorjih. Predlog zakona v obrazložitvi k prvemu odstavku 32.f člena predloga UrhG-E navaja oblike izvensodnega reševanja sporov v Nemčiji. Te

oblike vključujejo zlasti mediacijo in arbitražo. Sodelovanje v teh postopkih je prostovoljno in ne vpliva na sodno uveljavljanje pravic strank. Nemčija zaradi implementacije direktive ne načrtuje novih oblik izvensodnega reševanja sporov. Stranke bodo lahko izbrale veljavno obliko izvensodnega reševanja sporov, ki je za njih glede na namen najbolj primerna, in samostojno določijo osebo, ki jo želijo imenovati za mediatorja ali arbitra ali drugače pooblastiti za rešitev spora.

Splošne informacije o izvensodnem reševanju sporov in mediaciji so na voljo na spletni strani Zveznega ministrstva za pravosodje in varstvo potrošnikov: https://www.bmjv.de/DE/Themen/GerichtsverfahrenUndStreitschlichtung/GerichtsverfahrenUndStreitschlichtung_node.html (12. 2. 2021). Nemško društvo za mediacijo ima na spletni strani objavljen seznam mediatorjev: <https://www.dgmediation.de/angebot> (12. 2. 2021). Storitve mediacije ponuja tudi Nemški inštitut za arbitražo: <https://www.disarb.org/> (12. 2. 2021). Seznam arbitrov in mediatorjev, zlasti na področju avtorski pravic in medijev, je objavljen na spletni strani sodišča za arbitražo na področju medijev (nem. *Medienschiedsgericht*) iz Leipziga, ki izvaja arbitražo: <https://www.deutsches-medienschiedsgericht.de/en/> (12. 2. 2021). Storitve mediacije ponuja tudi Center za arbitražo in mediacijo Svetovne organizacije za intelektualno lastnino (WIPO): <https://www.wipo.int/amc/en/mediation/> (12. 2. 2021).

Retransmisija televizijskih in radijskih programov (20.b člen in 87 člen predloga UrhG-E)

Zaradi prenosa 4. do 7. člena Direktive 2019/789/EU se v predlogu zakona spreminja 20.b člen in peti odstavek 87. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah.

V 20.b členu se v naslovu izraz »kabelska retransmisija« nadomesti z besedo »retransmisija«.

Prvi odstavek se nadomesti s prvim do prvim b odstavkom. S prvim odstavkom se prenaša prvi odstavek 4. člena Direktive 2019/789/EU, v skladu s katerim se lahko pravica retransmisije radiodifuznega dela, kot del sočasne, nespremenjene in neskrajšene retransmisije programa, upravlja le preko kolektivne organizacije. Izjema velja za pravice na delih, ki se oddajajo samo preko interneta, in pravice radiodifuznih organizacij za lastna oddajanja. V primeru retransmisije prek storitev dostopa do interneta se uporablja prvi odstavek, če operater storitev retransmisije zagotavlja retransmisijo v upravljanem okolju (nov prvi a odstavek). Storitve dostopa do interneta imajo pomen kot v 2. točki drugega odstavka 2. člena Uredbe (EU) 2015/2120 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o določitvi ukrepov v zvezi z dostopom do odprtega interneta in spremembi Direktive 2002/22/ES o univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami ter Uredbe (EU) št. 531/2012 o gostovanju v javnih mobilnih komunikacijskih omrežjih v Uniji (UL L št. 310 z dne 26. 11. 2015, str. 1) (nov prvi b odstavek).

V drugem odstavku se izraz »kabelska retransmisija« nadomesti z besedo »retransmisija« (enako tudi v četrtem odstavku), izraz »kabelski operater« pa z izrazom »storitev retransmisije«.

V 87. členu se spreminjata prvi in drugi stavek petega odstavka.

V prvem stavku se izraz »kabelski operater« nadomesti z izrazom »storitev retransmisije«, besedilo »kabelska retransmisija iz prvega stavka prvega odstavka 20.b člena« pa se nadomesti z besedilom »retransmisija iz prvega stavka prvega odstavka 20.b člena po kablu ali mikrovalovnem sistemu«.

V drugem stavku se izraz »kabelski operater« nadomesti z izrazom »storitev retransmisije«, izraz »kabelska retransmisija« pa z izrazom »retransmisija po kablu ali mikrovalovnem sistemu«.

Za drugim stavkom se doda nov tretji stavek, ki se glasi: »Če RTV organizacija in storitve retransmisije začnejo pogajanja o drugih oblikah retransmisije, pogajanja potekajo v dobri veri.«.

S predlaganimi spremembami se prejšnja pravica kabselske retransmisije oblikuje kot tehnološko nevtralna pravica retransmisije:

- v skladu s prvim odstavkom 20.b člena predloga UrhG-E bodo v prihodnje vse storitve retransmisije ne glede na uporabljeno tehnologijo upravičene do enostavnejše pridobitve pravic preko kolektivnih organizacij;
- za retransmisijo preko odprtega interneta, zlasti v primeru prenosa pretežno televizijskih vsebin preko interneta (angl. *Over-the-top* (OTT)), kjer uporabniku ni treba plačevati naročnine na tradicionalno storitev kabselske ali druge plačljive televizije, se zahteva vzpostavitev zaščitnih ukrepov pred nepooblaščenno uporabo prenesene (retransmisirane) vsebine. Retransmisija vsebin pooblaščenim uporabnikom lahko poteka le v varnem, upravljanem okolju, kot izhaja iz točke b v drugem odstavku in tretjega odstavka 2. člena Direktive 2019/789/EU;
- kot v primeru prejšnje kabselske retransmisije, se pravila nove retransmisije uporabljajo ne samo za čezmejne retransmisije ampak tudi za domače retransmisije v skladu s 7. členom Direktive 2019/789/EU;
- pravica avtorja in izvajalca do pravičnega nadomestila za retransmisijo njegovih del, kadar je pravica retransmisije prenesena na RTV organizacijo, proizvajalca fonograma ali filmskega producenta, se bo uporabljala za vse oblike prihodnje tehnološko nevtralne retransmisije (drugi odstavek 20.b člena UrhG-E);
- pravica RTV organizacije glede sklenitve pogodbe za kabselsko retransmisijo iz prvega stavka petega odstavka 87. člena UrhG-E se ne spreminja. Za druge oblike retransmisije pa se bosta lahko RTV organizacija in operater retransmisije prosto odločala za začetek pogajanj o dovoljenju za retransmisijo. Pogajanja bodo morala potekati v dobri veri v skladu s tretjim stavkom petega odstavka 87. člena UrhG-E.

Nizozemska:

Ministrstvo za pravosodje Nizozemske je predlog zakonodajnega akta, s katerimi se v nacionalno pravo prenesejo določbe Direktive 2019/790/EU, za javno obravnavo objavil že 2. 7. 2019. Objavo predloga zakonodajnega akta je posprenilo z besedilom, da zakonodajni akt zasleduje tri glavne cilje:

1. omogočiti večji in širši spletni dostop do (zaščitnih) vsebin v Evropski uniji, zlasti radijskih in televizijskih programov, evropskih avdiovizualnih del in kulturne dediščine (skupaj s prenosom Direktive 2019/789/EU);
2. ustvariti preprostejši okvir avtorskih pravic za izobraževanje, raziskovanje in kulturno dediščino (z namenom vključevanja invalidov); in
3. doseči bolj trajnosten trg za ustvarjalce kulture, kreativne industrije in tisk, na katerem se lahko imetniki pravic enakovredno pogajajo o licenčnih pogojih in cenah z distributerji njihove vsebine, zlasti novih načinov distribucije te vsebine.

Nizozemski zakonodajalec se je odločil za izvajanje vseh določb Direktive 2019/790/EU z enim izvedbenim aktom, ki vsebuje spremembe zakona, ki ureja avtorske pravice (1. člen), zakona, ki ureja sorodne pravice (2. člen), zakona, ki ureja zbirke podatkov (3. člen) ter zakona, ki ureja nadzor nad kolektivnimi organizacijami za upravljanje avtorskih in sorodnih pravic (4. člen). V obrazložitvi je zapisano, da izvedbeni akt zajema le tiste rešitve (spremembe in dopolnitve obstoječe zakonodaje), ki so nujno potrebne za prilagoditev določbam Direktive 2019/790/EU in ne vsebuje nobenih določb, ki bi presegle določbe navedene direktive. Za takšno rešitev se je nizozemski zakonodajalec najverjetneje odločil zato, ker je želel zakonodajni akt sprejeti po poenostavljenem zakonodajnem postopku, po katerem je v skladu z nizozemsko zakonodajo dovoljeno sprejemati akte, s katerimi se zagotovi izvajanje in prilagoditev zakonodaji EU. Zakon je bil objavljen 29. 12. 2020, večina določb pa bo pričela veljati 7. 6. 2021, ko poteče rok za implementacijo navedene direktive. Nizozemskemu zakonodajalcu se večinoma očita prevelika hitrost pri implementaciji navedene direktive ter izostanek poglobljene javne razprave pri pripravi sprememb in dopolnitev navedene zakonodaje.

18.c člen, s katerim se dopolni zakon, ki ureja avtorske pravice, v nizozemsko nacionalno pravo prenaša določbe 8. člena Direktive 2019/790/EU. Skladno z direktivo določa, da so **razprodana dela** (oz. dela izven pravnega prometa) literarna, znanstvena ali umetniška dela v zbirkah ustanov za varstvo kulturne dediščine, pod pogojem, da: delo ni komercialno dostopno; je delo stalni del zbirke ustanove za varstvo kulturne dediščine; je delo na voljo na nekomercialni osnovi (spletna stran); in je omenjeno ime avtorja, razen če se to izkaže za nemogoče. V 47.c členu je določeno, da se za uporabo razprodanega dela, ki se nahaja v zbirki ustanove za varstvo kulturne dediščine v skladu z določbami 18.c člena, šteje uporaba izključno v državi članici Evropske unije oziroma Evropskem gospodarskem prostoru, kjer ima ustanova za varstvo kulturne dediščine sedež. S to določbo se v nizozemsko nacionalno pravo prenaša 9. člen Direktive 2019/790/EU. V 18.c členu pa je določena tudi smiselna uporaba 44. člena ter tretjega do petega odstavka 44.b člena.

44. člen določa pravila uporabe razprodanih del in drugih predmetov varstva s strani ustanov za varstvo kulturne dediščine. Kolektivna organizacija ustanovi za varstvo kulturne dediščine dovoli uporabo razprodanih del (uporaba se nanaša na reproduciranje, distribuiranje ter dajanje na voljo javnosti), ki so del njene trajne zbirke, za nekomercialni namen, pod pogojem, da je kolektivna organizacija na podlagi pooblastil dovolj reprezentativna glede na imetnike pravic na določeni vrsti del ali na drugih predmetih varstva ter pravic, ki so predmet dovoljenja, ter je vsem imetnikom pravic zagotovljeno enako obravnavanje v zvezi s pogoji uporabe. Dovoljenje za uporabo razprodanih del ustanovam za varstvo kulturne dediščine lahko da kolektivna organizacija z ustreznim dovoljenjem za kolektivno upravljanje avtorskih pravic. V tretjem odstavku 44. člena je določeno, da lahko imetnik pravice kolektivni organizaciji prepove upravljanje z avtorskimi pravicami na določenem avtorskem delu, četrti odstavek pa določa, kdaj se šteje, da določeno delo (literarno, znanstveno ali umetniško delo) ni dostopno javnosti, in sicer če se lahko v dobri veri in po razumnih prizadevanjih domneva, da delo ni dostopno po običajnih trgovinskih poteh, pri čemer podrobnejša pravila, kdaj se za delo ali zbirko del šteje, da ni na voljo po običajnih komercialnih poteh, predpiše minister, pristojen za izobraževanje, kulturo in znanost. V skladu s sedmim odstavkom 8. člena Direktive 2019/790/EU so določene tudi izjeme, glede katerih ne veljajo navedena pravila. Gre za zbirke razprodanih del ali drugih predmetov varstva, ki so sestavljene iz: 1. del, ki so prvič objavljena ali pa prvič predvajana (če niso objavljena) v državi, ki ni članica EU ali Evropskega gospodarskega prostora; 2. kinematografskih ali avdiovizualnih del, katerih proizvajalci imajo sedež ali običajno prebivališče v državi, ki ni članica EU ali Evropskega gospodarskega prostora; ali 3. del državljanov države, ki ni članica EU ali Evropskega gospodarskega prostora, če po razumnih prizadevanjih države ni mogoče določiti po 1. ali 2. točki (peti odstavek 44. člena). Določbe o uporabi razprodanih del pa se bodo za navedene zbirke vseeno uporabile takrat, ko je kolektivna organizacija reprezentativna za imetnike pravic iz države, ki ni članica EU ali Evropskega gospodarskega prostora (izjema od izjeme).

44.a člen določa, da se lahko dovoljenje, podeljeno v skladu s 44. členom, nanaša na nekomercialno rabo s strani ustanove za varstvo kulturne dediščine literarnih, znanstvenih ali umetniških del, ki so na voljo v vseh državah članicah EU in državah Evropskega gospodarskega prostora, s čimer se zagotovi prenos 9. člena Direktive 2019/790/EU. 10. člen te direktive pa se prenaša s 44.b členom, ki določa, da kolektivna organizacija, ki dovoli uporabo razprodanih del, zagotovi, da so informacije o delih (identifikacija del), možnostih imetnikov pravic glede izključitve uporabe del iz stalnih zbirk ustanov za varstvo kulturne dediščine, za katere so te pridobile dovoljenje kolektivne organizacije za uporabo teh del, ter o strankah dovoljenj, zajetih ozemljih in načinih dovoljene uporabe, vsaj šest mesecev pred uporabo del iz zbirke ustanov za varstvo kulturne dediščine, dostopne na javnem portalu Urada za intelektualno lastnino Evropske unije, kot ga določa Uredba (EU) št. 386/2012. Kolektivna organizacija, ki dovoljuje uporabo razprodanih del, sprejema tudi dodatne ukrepe za obveščanje javnosti glede podelitve dovoljenj za uporabo razprodanih del, prav tako pa tudi izjem in omejitve iz navedenih členov.

S 45. členom zakona, ki ureja avtorske pravice, je Nizozemska v nacionalno pravo prenesla tudi določbe 12. člena Direktive 2019/790/EU, ki ureja **kolektivno upravljanje z razširjenim učinkom**. Pri tem je določila, da je kolektivna organizacija pooblaščenca za upravljanje tudi tistih pravic

imetnikov, ki je niso pooblastili za zastopanje, pod pogoji: da je kolektivna organizacija dovolj reprezentativna za imetnike pravic na določeni vrsti del in za pravice, ki so predmet dovoljenja; da so vsi imetniki pravic enako obravnavani; da lahko imetniki pravic, ki kolektivne organizacije niso pooblastili, svoja dela izključijo iz zbirke, glede katere je bilo dano dovoljenje za uporabo; ter da so sprejeti ustrezni ukrepi za obveščanje javnosti.

13. člen Direktive 2019/790/EU se prenaša s 45.ga členom zakona, ki ureja avtorske pravice. Določa možnost vključitve **mediatorja**, ki strankam nudi pomoč pri pogajanjih in sklepanju sporazumov za namen dajanja na voljo avdiovizualnih del pri **storitvah videa na zahtevo**, po potrebi pa lahko strankam podaja tudi predloge.

Tudi zakon, ki ureja sorodne pravice, se dopolnjuje z 19.c členom, ki določa, da kolektivna organizacija ustanovam za varstvo kulturne dediščine podeli dovoljenje za reproduciranje, distribuiranje ali dajanje na voljo javnosti del, ki so trajno v njihovih zbirkah in niso tržno dostopne (posnetek predstave, fonogram, začetna snemanja za film, tisk v publikaciji ali snemanje programa ali reprodukcija, ipd.) za nekomercialne namene. Podobno dopolnitev vsebuje tudi zakon, ki ureja zbirke podatkov (5.ba člen), v obeh zakonih pa je glede podelitve dovoljenja kolektivne organizacije ustanovam za varstvo kulturne dediščine navedena tudi smiselna uporaba zakona, ki ureja avtorske pravice.

V zakon, ki ureja nadzor nad kolektivnimi organizacijami za upravljanje avtorskih in sorodnih pravic, je dodana zahteva organa nadzora kolektivne organizacije (nadzorni svet), da nadzira kolektivno organizacijo tudi v smislu, da deluje v skladu z določbami novega 44., 44.a, 44b. in 45. člena zakona, ki ureja avtorske pravice, 19. člena zakona, ki ureja o sorodne pravice in 5.ba člena zakona, ki ureja zbirke podatkov.

Republika Hrvaška:

Vlada Republike Hrvaške¹ je novembra 2020 poslala Predlog novega Zakona o avtorski in sorodnih pravicah v parlament, ki je bil 5. februarja 2021 potrjen v prvem branju v parlamentu, pripombe, predlogi in mnenja so bili poslani predlagatelju za pripravo sklepnega predloga zakona². Predlog novega Zakona o avtorski in sorodnih pravicah bo prilagodil obstoječi pravni okvir tehnološkemu razvoju, ki je spremenil način ustvarjanja, proizvodnje, distribucije in izkoriščanja avtorsko zaščitenih del in predmetov zaščite sorodnih pravic ter formalno uskladil nacionalne predpise, ki urejajo področje avtorske in sorodne pravice z določbami Direktive 2019/790 in Direktive 2019/789.

V skladu z Direktivo 2019/790 so vprašanja, ki jih ureja nov predlog zakona, razdeljena na več področij, med drugim je pomembno področje, ki ureja regulacijo in odpravlja sedanjo pravno negotovost, povezano z nekaterimi uporabami v okviru izjem in omejitev avtorskih in sorodnih pravic ter njihovo prilagajanje digitalnemu in čezmejnemu okolju. V tem smislu predlagani nov zakon ureja obvezne izjeme za namen ohranjanja kulturne dediščine. Drugo področje ureditve je izboljšanje licenčnih praks in zagotovitev širšega dostopa do zaščitenih vsebin z urejanjem varovanih del s statusom dela izven pravnega prometa, ki jih uporabljajo ustanove kulturne dediščine in olajšanje dostopa do avdiovizualnih del na platformah videa na zahtevo.

V skladu z Direktivo 2019/789, katere cilj je zagotoviti lažje pogoje za distribucijo televizijskih in radijskih programov s poreklom iz drugih držav članic v državah članicah EU, tako da olajša licenciranje avtorske in sorodnih pravic, predlog novega zakona ureja vprašanja uporabe načela države izvora, ki je ustrezno uveljavljena, kadar RTV organizacije želijo nekatere čezmejne

¹ Predlog zakona je objavljen na spletni strani <https://edoc.sabor.hr/Views/AktView.aspx?type=HTML&id=2025367>

² <https://www.sabor.hr/hr/prijedlog-zakona-o-autorskom-pravu-i-srodnim-pravima-prvo-citanje-pze-br-61-predlagateljica-vlada>

internetne storitve zagotavljati kot pomožne storitve radiodifuziji, razširja se kolektivno upravljanje pravic (upravljanje pravic izključno prek kolektivnih organizacij in ne posamično z imetniki pravic) na vse vrste radiodifuzne retransmisije in uvaja jasna pravila za urejanje avtorske in sorodnih pravic v primerih prenosa programskih signalov s tehničnim postopkom neposrednega oddajanja.

Sprejem predlaganega novega zakona naj bi zagotovil jasnejša pravila za zaščito avtorskih in sorodnih pravic, primernih za uporabo v digitalnem okolju, ki bodo dosegla večjo pravno varnost in prispevala k ekonomski vzdržnosti ustvarjalne, kulturne in medijske industrije. V tem smislu bo sprejetje predlaganega novega zakona povečalo pravno varnost na področju dejavnosti ustanov kulturne dediščine, kjer se zagotavlja tudi jasen okvir za urejanje avtorske in sorodnih pravic, da se olajša digitalizacija in razširjanje del ali drugih zaščitnih predmetov, za katere se šteje, da niso na voljo na trgu in so dela izven pravnega prometa. Predlagani zakon uvaja ukrepe, ki bodo olajšali licenciranje pravic za dostopnost avdiovizualnih del na platformah videa na zahtevo, kar bo na koncu prispevalo k večji dostopnosti del na teh platformah.

Uvedba širšega obsega primerov mediacije, ki jih predlagani nov zakon dodeli Svetu strokovnjakov na področju avtorske in sorodnih pravic, se usklajuje z Direktivo 2019/789 in Direktivo 2019/790, ki bo strankam omogočila, da zadevne spore rešita sporazumno pred nepristranskim zunajsodnim organom.

V 10.členu je določeno kdaj je mogoče za avtorsko delo v dobri veri šteti, da ni na voljo na trgu, glede na značilnosti tega avtorskega dela, in po opravljenem razumnem prizadevanju, da se ugotovi, ali je delo na voljo javnosti – to je **delo izven pravnega prometa**. Ugotovljeno je, da so vključena tudi dela, ki nikoli niso bila na voljo na trgu. Pojem razumnega npora je urejen in naštetih so ukrepi, ki jih je treba praviloma sprejeti za ugotavljanje, ali je avtorsko delo na voljo javnosti. Ugotovljeno je, da dostopnost dela v trgovinah s starinami ali teoretična možnost pridobitve dovoljenja za uporabo dela ne velja za običajne trgovinske poti. Avtorju je predpisana možnost, da izključi uporabo določb, ki veljajo za dela, ki niso dostopna na trgu za eno delo, za več od njih ali za vsa njegova dela. Ugotovljeno je, da so ustanove za kulturno dediščino, določene s tem zakonom, dolžne Uradu Evropske unije za intelektualno lastnino - EUIPO predložiti podatke o delih, ki niso na voljo na trgu, za objavo na javnem enotnem spletnem portalu, ki ga vodi ta urad. Določeno je, da morajo biti podatki o strankah pogodbe o izdaji dovoljenja za reprodukcijo, distribucijo in sporočanje javnosti avtorsko zaščitenih del, ki niso na voljo na trgu, trajno, enostavno in dejansko dostopni na enotnem javnem portalu urada najpozneje do šest mesecev pred uporabo.

Predlog novega zakona v tretjem odstavku 182. člena določa **pojem ustanove za varstvo kulturno dediščine**, to so javno dostopna knjižnica ali muzej, arhiv ali ustanova za filmsko ali avdiovizualno dediščino. Sem spadajo nacionalne knjižnice in nacionalni arhivi, pa tudi arhivi in javno dostopne knjižnice izobraževalnih ustanov, raziskovalnih organizacij in javnih radiodifuznih organizacij.

187. člen predloga novega zakona ureja **uporabo del in predmetov sorodnih pravic, ki niso na voljo na trgu, za potrebe ustanov kulturne dediščine**, ki lahko brez odobritve imetnika pravice in brez plačila pristojbin uporabljajo avtorska dela in predmete sorodnih pravic, ki so sestavni del njihovih zbirk v nekomercialne namene. Ustanove za varstvo kulturne dediščine smejo reproducirati na nekomercialnih spletnih mestih brez odobritve imetnika pravice in brez plačila pristojbin, vključno z dajanjem na voljo javna avtorska dela in predmete sorodnih pravic, ki so stalni del njihovih zbirk, v nekomercialne namene, pod pogojem, da ob uporabi navedejo imena avtorja ali drugega prepoznavnega imetnika pravice, razen če se to izkaže za nemogoče. Šteje se, da smejo ustanove za varstvo kulturne dediščine reproducirati dela na nekomercialnih spletnih mestih brez odobritve imetnika pravice samo na ozemlju Republike Hrvaške, če ima ustanova kulturne dediščine svoj sedež v Republiki Hrvaški. Uvedena je domneva, da se dela na opisani način uporabljajo samo na ozemlju Republike Hrvaške, če ima ustanova kulturne dediščine sedež v Republiki Hrvaški. Ta vsebinska omejitev velja samo za tista avtorsko zaščiteni dela in predmete zaščite sorodnih pravic, za katere v Republiki Hrvaški ne obstaja organizacija za kolektivno uveljavljanje pravic. Podatki o delih, ki niso na voljo na zavodu za kulturno dediščino, o pogodbenih strankah za izdajo dovoljenja za razmnoževanje, distribucijo, sporočanje javnosti, vključno z omogočanjem dostopnosti javnosti

avtorsko zaščitenih del, ki niso na voljo na trgu se predložijo Uradu Evropske unije za intelektualno lastnino za objavo na javnem enotnem internetnem portalu, ki ga vzdržuje ta urad.

219. člen predloga novega zakona v zvezi z 10. členom, ki določa dela izven pravnega prometa, ureja kolektivno uveljavljanje avtorskih in sorodnih pravic za dela, ki niso na voljo na trgu. Določeno je, da morajo institucije kulturne dediščine na Hrvaškem zaprositi za neizključno dovoljenje za uporabo avtorskih del in sorodnih pravic (za razmnoževanje, distribucijo, sporočanje javnosti, vključno z dajanjem javnosti na voljo v nekomercialne namene avtorskih del in predmetov sorodnih pravic), ki na trgu niso na voljo pri ustreznih organizacijah za kolektivno upravljanje s sedežem v Republiki Hrvaški, če obstajajo organizacije za kolektivno upravljanje za to vrsto. Ustrezne organizacije za kolektivno upravljanje pravic lahko izdajo dovoljenje za uporabo avtorsko zaščitenih del in predmetov sorodnih pravic, ki niso na voljo na trgu ustanov kulturne dediščine v Republiki Hrvaški, za uporabo v kateri koli državi članici Evropske unije. Podatke o odobritvah organizacije za kolektivno upravljanje pravic morajo predložiti Uradu Evropske unije za intelektualno lastnino. V primeru, da v Republiki Hrvaški ni ustreznih organizacij za kolektivno uveljavljanje pravic, se uporablja določba o omejitvi avtorske in sorodnih pravic iz 187. člena zakona.

235. člen predloga novega zakona ureja, v katerih primerih **strokovni svet izvaja postopke mediacije**. Ta določba je v skladu s členoma 11. in 12. Direktive 93/83 / EGS, členom 6. Direktiva (EU) 2019/789 ter členi 13., 17. in 21. Direktive (EU) 2019/790. Predpisano je, da Strokovni svet v postopkih mediacije deluje kot posrednik za pomoč strankam v sporu, ki se dogovorijo, da bodo spor rešile z mediacijo. Vse stranke spora začnejo, vodijo in končajo pogajanja v dobri veri.

Uvedba širšega obsega primerov mediacije o kateri odloča Strokovni svet je določena v 235. členu. Gre za 1. primere posredovanje pri sklepanju pogodb o ponovnem oddajanju (vključno s kablom prenosa) in pri neposrednem pretoku med kolektivnimi organizacijami in operaterjem ponovnega oddajanja (kabelsko ponovno oddajanje) in prenosih storitev neposredni tok, kot tudi med radiodifuzijskimi organizacijami in operaterji storitev ponovno razširjanje (kabelsko ponovno oddajanje) in neposredni prenos toka podelitev odobritev za ponovni prenos (vključno s ponovnim prenosom kablov) in prenos neposredni tok in / ali plačilo pripadajoče pristojbine; 2. posredovanje pri sklepanju pogodb z namenom, da so dostopna javnosti avdiovizualna dela v storitvah video na zahtevo, 3. posredovanje v smislu zagotavljanja dostopa do avtorskega dela ali teme, povezane z njo pravic in njihovo uporabo v skladu z vsebinskimi omejitvami avtorskih in sorodnih pravic, pravice po tem zakonu med osebo, ki trdi, da je po tem zakonu pooblaščen za uporabo avtorskega dela ali predmetov sorodne zakonodaje brez dovoljenja imetnika pravice ali brez odobritve ter brez plačila odškodnine oziroma imetnika pravice druge osebe, ki je uporabila tehnične ukrepe za zaščito dostopa do avtorskih pravic ali njihove uporabe dejanja ali predmetov sorodnih pravic ali ki imajo pooblastilo in možnost, da jih odstranijo; 4. mediacija deljenja vsebin na spletu; 5. posredovanje glede spremembe ali prilagoditve pogodbe za pravičnejši del zaslužka; 6. posredovanje pri izpolnjevanju obveznosti preglednosti in 7. posredovanje pri sklepanju kolektivnih pogodb.

Strokovni svet v postopkih mediacije vodi pogajanja kot posrednik za pomoč strankam v sporu pri doseganju dogovora. Strokovni svet je pooblaščen, da strankam predlaga ureditev medsebojnih odnosov. Predlog strokovnega sveta se pogodbenicam sporoči osebno ali s priporočenim pismom. Če nobedena od strank predlogu strokovnega sveta ne nasprotuje s priporočenim pismom, poslanim v treh mesecih po prejemu predloga strokovnega sveta, se šteje, da sta ga sprejeli obe stranki. V nekaterih primerih sporov so stranke dolžne takšen predlog strokovnega sveta vključiti v ustrezno pogodbo.

Vse stranke v sporih začnejo, vodijo in končajo pogajanja v dobri veri. Za zlorabo pogajanj ali položaja na pogajanjih, pa tudi za zlorabo svojih pravic odgovarjajo v skladu z zakonom, ki ureja obligacijska razmerja. Postopek mediacije se lahko začne tudi na predlog imetnika pravic in reprezentativnega združenja imetnikov pravic, na individualno zahtevo enega oz. več imetnikov pravic.

- izjava o skladnosti predloga zakona s pravnimi akti EU in korelacijska tabela pri prenosu direktiv.

Izjava o skladnosti (oblika pdf) – izvoz iz baze RPS
Korelacijska tabela (oblika pdf) – izvoz iz baze RPS

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov

- razlogi za uvedbo novega postopka ali administrativnih bremen in javni interes, ki naj bi se s tem dosegel,
- ukinitvev postopka ali odprava administrativnih bremen,
- spoštovanje načela »vse na enem mestu« ter organ in kraj opravljanja dejavnosti oziroma izpolnjevanja obveznosti,
- podatki oziroma dokumenti, ki so potrebni za izvedbo postopka in jih bo organ pridobil po uradni dolžnosti, ter način njihovega pridobivanja,
- ustanovitev novih organov, reorganizacija ali ukinitvev obstoječih organov,
- ali bodo zaradi izvajanja postopkov in dejavnosti potrebne nove zaposlitve, ali so izvajalci primerno usposobljeni, ali bodo potrebna dodatno usposabljanje ter finančna in materialna sredstva,
- ali se bodo zaradi ukinitvev postopkov in dejavnosti zmanjšala število zaposlenih ter finančna in materialna sredstva;

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov

- dokumentacija, ki jo mora stranka predložiti, povečanje ali zmanjšanje obsega dokumentacije z navedbo razlogov,
- stroški, ki jih bo imela stranka, ali razbremenitev stranke,
- čas, v katerem bo stranka lahko uredila zadevo.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Predlog zakona ne bo imel posledic za okolje, prostorske in varstvene vidike.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

- poslovne stroške in poslovanje,
- premoženjske pravice,
- inovacije in raziskave,
- potrošnike in gospodinjstva,
- določene regije in sektorje,
- druge države in mednarodne odnose,
- makroekonomsko okolje,
- mala in srednja podjetja:
 - število podjetij in njihova velikost,
 - število podjetij in delovnih mest, na katera se nanaša predlagani predpis,
 - pomen različnih kategorij malih in srednjih podjetij v panogah,
 - povezanost z drugimi panogami in mogoči vplivi na podizvajalce,
- konkurenčnost podjetij:
 - omejevanje dostopa na trg dobaviteljem,
 - omejevanje konkurenčnosti dobaviteljev,
 - zmanjševanje spodbud dobaviteljem za učinkovito konkurenčnost.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

- zaposlenost in trg dela,
- standarde in pravice v zvezi s kakovostjo dela,
- socialno vključenost in zaščito določenih skupin,
- pravice iz starševskega varstva in družinskih prejemkov ter družinska razmerja,
- enakost spolov,
- enako obravnavo družbenih skupin glede na različne osebne okoliščine (nediskriminacija),
- sodno varstvo in učinkovito sodno varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin,
- upravljanje, udeležbo, dobro asimilacijo, dostop do sodišč, medije in etiko,
- javno zdravje,
- zdravstveno varstvo.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

- nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja,
- razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna,
- razvojne dokumente EU in mednarodnih organizacij.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona ne bo imel posledic na druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa

- a) Predstavitev sprejetega zakona:
 - ciljnim skupinam (seminarji, delavnice),
 - širši javnosti (mediji, javne predstavitve, spletne predstavitve).
- b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:
 - zagotovitev spremljanja izvajanja predpisa,
 - organi, civilna družba,
 - metode za spremljanje doseganja ciljev,
 - merila za ugotavljanje doseganja ciljev,
 - časovni okvir spremljanja za pripravo poročil,
 - roki za pripravo poročil o izvajanju zakona, doseženih ciljih in nadaljnjih ukrepih.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona: /

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

- Spletni naslov, na katerem je bil predpis objavljen

Predlog zakona je bil objavljen na spletnem portalu e-demokracija in spletni strani Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo.

- Čas trajanja javne predstavitve, v katerem je bilo mogoče sporočiti mnenja, predloge in pripombe

Mnenja, predloge in pripombe na Predlog zakona je bilo mogoče podajati 30 dni.

- datum in kraj morebitne javne obravnave ali druge oblike sodelovanja,
- seznam subjektov, ki so sodelovali (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte),
- bistvena mnenja, predloge in pripombe javnosti,

- bistvena mnenja, predloge in pripombe javnosti, ki niso bili upoštevani, in razlogi za neupoštevanje.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Zunanji strokovnjaki ali pravne osebe niso sodelovali pri pripravi Predloga zakona.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- Zdravko Počivalšek, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo
- Simon Zajc, državni sekretar
- Andrej Čuš, državni sekretar
- Mag. Karla Pinter, generalna direktorica Direktorata za notranji trg
- Tanja Bakan Rožič, sekretarka, vodja Sektorja za gospodarsko pravo, pomoč in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah in intelektualno lastnino, Direktorat za notranji trg
- Mag. Alenka Vidmar, sekretarka, Sektor za gospodarsko pravo, pomoč in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah in intelektualno lastnino, Direktorat za notranji trg
- Mag. Aleš Gorišek, sekretar, Sektor za gospodarsko pravo, pomoč in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah in intelektualno lastnino, Direktorat za notranji trg
- Katja Gregorčič Belšak, podsekretarka, Sektor za gospodarsko pravo, pomoč in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah in intelektualno lastnino, Direktorat za notranji trg

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic (Uradni list RS, št. 63/16) se v 2. členu drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije delno prenašajo:

- Direktiva Sveta 93/83/EGS z dne 27. septembra 1993 o uskladitvi določenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah v zvezi s satelitskim radiodifuznim oddajanjem in kabelsko retransmisijo (UL L št. 248 z dne 6. 10. 1993, str. 15), zadnjič spremenjena z Direktivo (EU) 2019/789 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 82);
- Direktiva 2006/116/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 372 z dne 27. 12. 2006, str. 12), zadnjič spremenjena z Direktivo 2011/77/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2011 o spremembi Direktive 2006/116/ES o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 265 z dne 11. 10. 2011, str. 1),
- Direktiva (EU) 2019/789 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 82) in
- Direktiva (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 92).«.

2. člen

V 3. členu se druga alineja spremeni tako, da se glasi:

»- »avtorska pravica«, »sorodne pravice«, »avtorsko delo«, in »delo izven pravnega prometa« imajo isti pomen kot v zakonu, ki ureja avtorsko in sorodne pravice;«.

Za enajsto alinejo se doda nova dvanajsta alineja, ki se glasi:

»- »ustanova za varstvo kulturne dediščine« je javno dostopni arhiv, knjižnica, muzej, ustanova za filmsko ali avdio dediščino ter javna RTV organizacija.«.

Dosedanja dvanajsta alineja postane trinajsta alineja.

3. člen

V 9. členu se v 1. točki besedilo »110/13 in 56/15« nadomesti z besedilom »110/13, 56/15, 63/16 – ZKUASP, 59/19 in xy/21«.

V 4. točki se za besedo »kabelsko« doda besedilo »ali drugo radiodifuzno«.

4. člen

Za 10. členom se doda nov 10.a člen, ki se glasi:

»10.a člen (kolektivno upravljanje avtorskih pravic na delih izven pravnega prometa)

(1) V primerih reproduciranja, distribuiranja, priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti del izven pravnega prometa, ki jih imajo ustanove za varstvo kulturne dediščine trajno v svojih zbirkah, za nekomercialni namen upravlja avtorske pravice imetnikov pravic na teh delih in dovoljuje uporabo teh del ustanovam za varstvo kulturne dediščine kolektivna organizacija, ki je reprezentativna za kolektivno upravljanje pravice reproduciranja, distribuiranja, priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti na teh delih.

(2) Kolektivna organizacija je reprezentativna, če ima dovoljenje za kolektivno upravljanje pravice reproduciranja, distribuiranja, priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti na določeni vrsti del izven pravnega prometa, ki so trajno v zbirki ustanove za varstvo kulturne dediščine. Če je za kolektivno upravljanje iste pravice iz prejšnjega stavka na isti vrsti del izven pravnega prometa, ki so trajno v zbirki ustanove za varstvo kulturne dediščine, izdano dovoljenje več kolektivnim organizacijam, je reprezentativna kolektivna organizacija, ki ima večje število imetnikov pravic, ki so jo pooblastili za upravljanje te pravice na tej vrsti del izven pravnega prometa, ki so trajno v zbirki ustanove za varstvo kulturne dediščine.

(3) Reprezentativna kolektivna organizacija upravlja pravico reproduciranja, distribuiranja, priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti na delih izven pravnega prometa določene vrste, ki so trajno v zbirki ustanove za varstvo kulturne dediščine, vseh imetnikov pravic, ne glede na to, ali so jo pooblastili, razen če imetnik pravic reprezentativni kolektivni organizaciji pisno prepove upravljanje svoje avtorske pravice na svojem avtorskem delu.

(4) Imetnik pravic prepove uporabo svojega avtorskega dela preko javno dostopnega spletnega portala urada Evropske unije, pristojnega za intelektualno lastnino, ali pisno ustanovi za varstvo kulturne dediščine, ali pisno prepove reprezentativni kolektivni organizaciji upravljanje svoje avtorske pravice na svojem avtorskem delu. Za prepoved reprezentativni kolektivni organizaciji iz prejšnjega stavka se šteje tudi preklic pooblastila imetnika pravic iz 18. člena ZKUASP.

(5) Ustanova za varstvo kulturne dediščine pisno obvesti reprezentativno kolektivno organizacijo, da je imetnik pravic prepovedal uporabo svojega avtorskega dela, najpozneje 15 dni po prejemu obvestila preko javno dostopnega spletnega portala urada Evropske unije, pristojnega za intelektualno lastnino, ali pisne prepovedi imetnika pravic. Reprezentativna kolektivna organizacija pisno obvesti ustanovo za varstvo kulturne dediščine, da je imetnik pravice prepovedal upravljanje svoje avtorske pravice na svojem avtorskem delu najpozneje 15 dni po prejemu prepovedi imetnika pravic.

(6) Ne glede na drugi in tretji stavek šestega odstavka 18. člena tega zakona, reprezentativna kolektivna organizacija preneha upravljati avtorsko pravico imetnika pravic na njegovem avtorskem delu, ko izve za prepoved imetnika pravice iz tretjega ali četrtega odstavka tega člena.

(7) Ustanova za varstvo kulturne dediščine preneha uporabljati delo izven pravnega prometa, ko izve za prepoved imetnika pravice iz tretjega ali četrtega odstavka tega člena.

(8) Reprezentativna kolektivna organizacija lahko dovoli ustanovi za varstvo kulturne dediščine uporabo del izven pravnega prometa, ki so trajno v zbirki te ustanove, v vsaki državi članici.

(9) Določbe tega zakona o delih izven pravnega prometa se uporabljajo tudi za zbirke del iz drugega odstavka 50.f člena ZASP, če je kolektivna organizacija na podlagi pooblastil imetnikov pravic reprezentativna za imetnike pravic iz države, ki ni država članica.«.

5. člen

V 18. členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(3) Ne glede na prejšnji odstavek lahko kolektivna organizacija v primerih iz 9. in 10.a člena tega zakona upravlja avtorske pravice brez pooblastila imetnika pravic.«.

6. člen

V 44. členu se v prvem odstavku doda nov tretji stavek, ki se glasi:

»Če so uporabniki avtorskih del na področju neke dejavnosti v pretežni meri posredni proračunski uporabniki, pa nimajo reprezentativnega združenja, se kot reprezentativno združenje uporabnikov šteje ministrstvo, pristojno za področje te dejavnosti.«

7. člen

V 68. členu se prvi, drugi, tretji, četrti, peti, šesti in osmi odstavek spremenijo tako, da se glasijo:

»(1) Kolektivna organizacija, reprezentativno združenje uporabnikov, uporabnik in imetnik pravic (v nadaljnjem besedilu: stranke) lahko zahtevajo posredovanje mediatorja zlasti v naslednjih primerih:

- iz prvega in drugega odstavka 82.a člena ZASP (alternativno reševanje sporov) glede prenosa posamične materialne avtorske pravice ali druge pravice avtorja (drugi odstavek 70. člena ZASP), avtorskega honorarja in nadomestila (81. člen ZASP) ter evidence prihodka in poročanja (82. člen ZASP),
- iz drugega odstavka 166.c člena ZASP (uveljavljanje vsebinskih omejitev pravic),
- iz 66. člena tega zakona (alternativno reševanje sporov pri večozemeljskih licencah),
- spora v zvezi s sklenitvijo pogodbe o neizključnem prenosu pravice dajanja na voljo javnosti avdiovizualnih del pri storitvah videa na zahtevo,
- če med kolektivno organizacijo in operaterjem retransmisije ali med operaterjem retransmisije in radiodifuzno organizacijo ni sklenjene pogodbe o neizključnem prenosu pravice radiodifuzne retransmisije.

(2) Za mediacijo se šteje postopek, v katerem stranke iz prvega odstavka prostovoljno s posredovanjem mediatorja kot nevtralne tretje osebe skušajo doseči mirno rešitev spora, ki izvira iz ali je v zvezi s pogodbenim ali drugim njihovim pravnim razmerjem. Mediator lahko strankam nudi pomoč oziroma posreduje tudi pri pogajanjih za sklenitev pogodbe po določbah tega zakona in ZASP.

(3) V primeru sklenjenega sporazuma strank o reševanju sporov z mediacijo, se mediacija začne na dan, ko stranka prejme predlog nasprotne stranke za začetek mediacije. V ostalih primerih se mediacija začne z dnem, ko se stranke sporazumejo za mediacijo. Če ena stranka drugi predlaga mediacijo, pa v tridesetih dneh od dne, ko ji je poslala predlog, oziroma v roku, ki je določen v predlogu, ne prejme sprejema predloga, lahko šteje, da je predlog za mediacijo zavrnjen.

(4) Mediator deluje neodvisno in nepristransko, ni vezan na nobena navodila ter si prizadeva za

enako obravnavo strank, upošteva vse okoliščine primera.

(5) Mediator stori vse, kar je potrebno, da se stranke pogajajo v dobri veri in da pogajanja ne ovirajo brez utemeljenega razloga.

(6) V postopku mediacije so zagotovljena splošna načela mediacije v civilnih in gospodarskih zadevah, zlasti načelo prostovoljnega sodelovanja, enakega obravnavanja strank, avtonomije strank v postopku, zaupnosti postopka ter nepristranskosti in neodvisnosti mediatorja.

(8) Pristojni organ v Uradnem listu Republike Slovenije objavi javni poziv da kandidati za mediatorje vložijo prijavo pri pristojnemu organu. Seznam mediatorjev se objavi na spletni strani ministrstva, pristojnega za gospodarstvo in pristojnega organa. Pristojni organ poskrbi, da se seznam mediatorjev sproti posodablja. Pristojni organ zagotavlja mediatorju administrativno pomoč.«.

8. člen

V 77. členu se v tretjem odstavku doda nova prva alineja, ki se glasi:

»- ne obvesti v roku ustanove za varstvo kulturne dediščine (peti odstavek 10.a člena);«.

Dosedanja prva do peta alineja postanejo druga do šesta alineja.

9. člen

V 78. členu se v prvem odstavku doda nova prva alineja, ki se glasi:

»- ne obvesti v roku pristojne reprezentativne kolektivne organizacije (peti odstavek 10.a člena);«.

Dosedanja prva do šesta alineja postanejo druga do sedma alineja.

PREHODNI IN KONČNA DOLOČBA

10. člen

(kabelska retransmisija)

Šteje se, da dovoljenja Urada Republike Slovenije za intelektualno lastnino za kolektivno upravljanje v primeru kabelske retransmisije obsegajo sočasno, nespremenjeno in neskrajšano retransmisijo po kablu ali mikrovalovnem sistemu začetnega oddajanja, po žici ali po zraku, vključno s satelitskim oddajanjem, televizijskih in radijskih programov z namenom, da jih sprejme javnost, ne glede na to, kako operater storitve kabelske retransmisije pridobi nosilne signale programa od RTV organizacije za namen retransmisije.

11. člen

(uskladitev predpisov)

Vlada uskladi določbe Uredbe o mediaciji v sporih v zvezi z avtorsko ali sorodnimi pravicami (Uradni list RS, št. 56/17) z določbami tega zakona v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona.

12. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

S predlogom zakona se v slovenski pravni red delno prenašajo določbe:

- Direktive (EU) 2019/789 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 82; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2019/789/EU) in
- Direktive (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 92; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2019/790/EU).

V skladu z drugim pododstavkom prvega odstavka 12. člena Direktive 2019/789/EU in drugim pododstavkom prvega odstavka 29. člena Direktive 2019/790/EU se morajo države članice v sprejetih predpisih sklicevati na direktive, ki so predmet prenosa v nacionalni pravni red, ali pa sklic nanje navesti ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

Na podlagi navedenega se spreminja drugi odstavek 2. člena Zakona o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic (Uradni list RS, št. 63/16; v nadaljnjem besedilu: ZKUASP) o prenosu direktiv Evropske unije v slovenski pravni red.

K 2. členu:

V predlogu zakona se v 3. členu ZKUASP k izrazom »avtorska pravica«, »sorodne pravice« in »avtorsko delo«, za katere velja, da imajo isti pomen kot v zakonu, ki ureja avtorsko in sorodne pravice, dodaja izraz »delo izven pravnega prometa«. Gre za izraz, ki se v Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15, 63/16 – ZKUASP in 59/19; v nadaljnjem besedilu: ZASP) vnaša s Predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (EVA: 2020-2130-0064; v nadaljnjem besedilu: Predlog ZASP-I) in sicer z novim 50.f členom. Ta v prvem odstavku določa, da se za delo izven pravnega prometa šteje delo, za katerega se po razumnih prizadevanjih preverjanja, ali je delo v pravnem prometu dostopno javnosti po običajnih trgovinskih kanalih, lahko v dobri veri domneva, da delo na tak način ni več dostopno. V zvezi z deli izven pravnega prometa je treba pojasniti, da dela izven pravnega prometa niso vrsta avtorskih del, temveč gre za poseben status, ki se lahko nanaša na katerokoli vrsto avtorskega dela. V drugem odstavku novega 50.f člena ZASP so določene izjeme za zbirke del, ki ne štejejo za dela izven pravnega prometa.

V zvezi z izrazom »delo izven pravnega prometa« predlagatelj pojasnjuje, da slovenska jezikovna različica Direktive 2019/790/EU uporablja izraz »razprodana dela« kot prevod izraza »*out-of-commerce work*« v angleški različici. »Delo izven pravnega prometa« je po mnenju predlagatelja ustrežnejši izraz, saj je pomen izraza v angleškem jeziku »delo, ki ni dostopno na trgu«. Kot izhaja iz 37. uvodne izjave k Direktivi 2019/790/EU, so to dela, ki so trajno v zbirkah ustanov za varstvo kulturne dediščine in niso več dostopna v pravnem prometu po običajnih trgovinskih kanalih (niso več dostopna v prosti prodaji na trgu), kot npr. knjiga, ki ji je pošla naklada, ali dela, ki niso bila nikoli dostopna na trgu.

V zvezi z urejanjem postopkov pridobivanja dovoljenj za nekatere načine uporabe del izven pravnega prometa predlog zakona uvaja nov izraz, in sicer »ustanova za varstvo kulturne dediščine«. Izraz opredeljuje tudi Direktiva 2019/790/EU v 2. členu, ki določa, da gre za javno dostopno knjižnico ali muzej, arhiv ali ustanovo za filmsko dediščino ali ustanovo za avdio dediščino. Iz 13. uvodne izjave k navedeni direktivi izhaja, da bi ustanove za varstvo kulturne dediščine morale razumeti tako, da zajemajo javno dostopne knjižnice in muzeje, ne glede na vrsto del ali drugih predmetov varstva, ki jih imajo v svojih stalnih zbirkah, prav tako pa tudi arhive, filmske ustanove ali ustanove za avdio dediščino. Med ustanove kulturne dediščine bi naj sodile tudi

nacionalne knjižnice in nacionalni arhivi ter v zvezi z njihovimi arhivi in javno dostopnimi knjižnicami tudi izobraževalne ustanove, raziskovalne organizacije in javne radiodifuzne organizacije.

K 3. členu:

S spremembo 1. točke 9. člena ZKUASP se posodobijo sklici na uradne liste, v katerih so bili po letu 2016 objavljene spremembe in dopolnitve ZASP.

V Direktivi 2019/789/EU je opredeljena retransmisija prvotno oddajanih televizijskih in radijskih programov iz druge države članice, ki jo izvajajo operaterji storitev retransmisije z namenom njihove priobčitve javnosti. Operaterji storitev retransmisije nosilne signale televizijskih in radijskih programov pridobijo od radiodifuznih organizacij, npr. z zajemanjem signalov, ki jih prenašajo radiodifuzne organizacije, ali neposrednim sprejemanjem teh signalov s tehničnim postopkom neposrednega oddajanja, in jih sočasno, nespremenjeno in neskrajšano oddajajo uporabnikom. Pri oddajanju (retransmisiranju) prvotno oddajanih televizijskih in radijskih programov iz druge države članice uporabljajo različne tehnologije, kot so satelitska, digitalna prizemna, mobilna omrežja, omrežja zaprtega kroga na podlagi IP in podobna omrežja. Storitve retransmisije izvajajo tudi preko storitev dostopa do interneta. Direktiva 2019/789/EU v opredelitvi retransmisije zajema tudi te storitve, pod pogojem, da se zagotavljajo v okolju, v katerem je dostop do retransmisije dovoljen le pooblaščenim uporabnikom ob zagotavljanju ustreznega varstva vsebin (npr. preko gesla).

Z opredelitvijo retransmisije prvotno oddajanih televizijskih in radijskih programov iz druge države članice se z Direktivo 2019/789/EU dopolnjuje tudi opredelitev kableske retransmisije v Direktivi Sveta 93/83/EGS z dne 27. septembra 1993 o uskladitvi določenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah v zvezi s satelitskim radiodifuznim oddajanjem in kablesko retransmisijo (UL L št. 248 z dne 6. 10. 1993, str. 15; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 93/83/EGS) tako, da vključuje različne načine pridobivanja nosilnih signalov radijskega ali televizijskega programa od radiodifuzne organizacije.

Za retransmisijo prvotno oddajanih televizijskih in radijskih programov morajo operaterji storitev retransmisije pridobiti dovoljenje imetnikov pravic retransmisije avtorskih del in predmetov sorodnih pravic v radijskih in televizijskih programih z namenom njihove priobčitve javnosti. Direktiva 2019/789/EU določa, da lahko imetniki pravic upravljajo pravico retransmisije na svojih delih samo preko kolektivne organizacije (obvezno kolektivno upravljanje). Operaterji storitev retransmisije pa morajo za priobčitev javnosti avtorskih del in predmetov sorodnih pravic v radijskih in televizijskih programih pridobiti dovoljenje oziroma skleniti sporazum oziroma pogodbo s kolektivno organizacijo. Direktiva 2019/789/EU ureja tudi vprašanje imetnikov pravic, ki niso pooblastili kolektivne organizacije za upravljanje pravice retransmisije na svojih delih. Na podlagi pravne domneve bo lahko kolektivna organizacija v teh primerih upravljala tudi s pravicami teh imetnikov pravic. Ti imetniki pravic imajo enake pravice iz sporazuma oziroma pogodbe med operaterjem storitev retransmisije in kolektivno organizacijo kot imetniki pravic, ki so pooblastili pristojno kolektivno organizacijo.

V skladu z navedenim se spreminja 4. točka 9. člena ZKUASP. V navedenem členu je določeno, za katere načine uporabe in na katerih avtorskih delih je dovoljeno samo kolektivno upravljanje preko kolektivne organizacije. Na podlagi 4. točke lahko imetnik pravic upravlja svoje pravice na že objavljenih avtorskih delih le preko kolektivne organizacije, če gre za kablesko retransmisijo avtorskih del, razen pri lastnih oddajanjih RTV organizacij, ne glede na to, ali gre za lastne pravice teh organizacij ali pa so te nanje prenesli drugi imetniki pravic. Po predlogu zakona bo kolektivno upravljanje obvezno tudi v primeru retransmisije prvotno oddajanih oziroma prvotnega prenosa televizijskih in radijskih programov.

K 4. členu:

Z Direktivo 2019/790/EU se poenostavljajo postopki pridobivanja dovoljenj za nekatere načine uporabe del izven pravnega prometa, ki so trajno v zbirkah ustanov za varstvo kulturne dediščine, z namenom, da bi se olajšala njihova uporaba.

Države članice morajo v skladu z 8. členom Direktive 2019/790/EU zagotoviti, da lahko ustrezne in dovolj reprezentativne kolektivna organizacija sklene licenco oziroma pogodbo z ustanovo za varstvo kulturne dediščine o neizključnem prenosu pravice reproduciranja, distribuiranja, priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti del izven pravnega prometa za nekomercialno rabo ne glede na to, da vsi imetniki pravic niso pooblastili reprezentativne kolektivne organizacije za upravljanje svojih avtorskih pravic na svojih avtorskih delih. Pri tem bi morale imeti države članice v skladu s svojimi pravnimi običaji, praksami ali okoliščinami prožnost pri izbiri posebne vrste mehanizma upravljanja, kot je razširjeno kolektivno upravljanje ali domneva glede zastopanja. Za sklenitev pogodbe o neizključnem prenosu avtorske pravice bi morali biti izpolnjeni naslednji pogoji, in sicer da je:

1. kolektivna organizacija na podlagi pooblastil imetnikov pravic reprezentativna za upravljanje določene avtorske pravice na določenih avtorskih delih, ki so predmet pogodbe (prvi odstavek 8. člena Direktive 2019/790/EU),
2. vsem imetnikom pravic v zvezi s pogoji neizključnega prenosa avtorske pravice zagotovljena enaka obravnava (prvi odstavek 8. člena Direktive 2019/790/EU),
3. ustanova za varstvo kulturne dediščine pridobila dovoljenje kolektivne organizacije, ki je reprezentativna v državi članici, kjer je ustanova ustanovljena (šesti odstavek 8. člena Direktive 2019/790/EU).

Pri sklepanju pogodb o neizključnem prenosu avtorske pravice bi morale imeti reprezentativne kolektivne organizacije in ustanove za varstvo kulturne dediščine možnost, da se dogovorijo, za katera ozemlja bodo veljale, vključno z možnostjo, da veljajo v vseh državah članicah, o ceni in dovoljenih načinih uporabe (prvi odstavek 9. člena Direktive 2019/790/EU). Dogovorjeni načini uporabe ne bi smeli biti namenjeni ustvarjanju dobička, hkrati pa ne bi smeli preprečevati ustanovam za varstvo kulturne dediščine, da krijejo stroške v zvezi s pogodbo ter stroške digitalizacije in razširjanja del izven pravnega prometa, ki so predmet pogodbe. Pogoji iz sklenjene pogodbe bi morali veljati tudi za imetnike pravic, ki niso pooblastili nobene reprezentativne kolektivne organizacije in niso izključili svojega avtorskega dela iz pogodbe o neizključnem prenosu avtorske pravice (četrti odstavek 8. člena Direktive 2019/790/EU).

V skladu z navedenim se v novem 10.a členu ZKUASP določi, da lahko s pravico reproduciranja, distribuiranja, priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti del izven pravnega prometa, ki jih imajo ustanove za varstvo kulturne dediščine trajno v svojih zbirkah, upravlja le kolektivna organizacija, ki je reprezentativna za kolektivno upravljanje navedene avtorske pravice na teh delih (prvi odstavek novega 10.a člena ZKUASP). Reprezentativna kolektivna organizacija bo lahko na podlagi skupnega sporazuma iz 44. člena ZKUASP s sklenitvijo pogodbe o neizključnem prenosu pravice reproduciranja ali pravice distribuiranja ali pravice priobčitve javnosti ali pravice dajanja na voljo javnosti iz 47. člena ZKUASP dovolila ustanovi za varstvo kulturne dediščine, ustanovljeni v Republiki Sloveniji, uporabo del izven pravnega prometa, ki so trajno v njeni zbirki del. Uporaba teh del bo omejena na nekomercialno rabo: ustanova za varstvo kulturne dediščine bo lahko dela izven pravnega prometa v okviru nekomercialne rabe priobčila javnosti (v okviru priobčitve javnosti npr. tudi dala na voljo javnosti) ter jih za ta namen reproducirala in distribuirala, npr. v okviru digitalizacije in (tudi čezmejnega) razširjanja del (prvi odstavek novega 50.e člena ZASP).

V drugem odstavku novega 10.a člena ZKUASP so določeni pogoji reprezentativnosti kolektivnih organizacij. V primeru, da ima dovoljenje Urada Republike Slovenije za intelektualno lastnino (v nadaljnjem besedilu: URSIL) za kolektivno upravljanje pravice reproduciranja ali pravice distribuiranja ali pravice priobčitve javnosti ali pravice dajanja na voljo javnosti na določeni vrsti del izven pravnega prometa, ki so trajno v zbirki ustanove za varstvo kulturne dediščine, ena kolektivna

organizacija, se šteje, da je ta kolektivna organizacija tudi reprezentativna za upravljanje določene avtorske pravice na določeni vrsti del izven pravnega prometa, ki so trajno v zbirki ustanove za varstvo kulturne dediščine.

Če pa je za kolektivno upravljanje iste avtorske pravice (pravice reproduciranja ali pravice distribuiranja ali pravice priobčitve javnosti ali pravice dajanja na voljo javnosti) na isti vrsti del izven pravnega prometa, ki so trajno v zbirki ustanove za varstvo kulturne dediščine, izdano dovoljenje več kolektivnim organizacijam, je reprezentativna kolektivna organizacija, ki ima večje število imetnikov pravic, ki so jo pooblastili za upravljanje določene avtorske pravice na določeni vrsti del izven pravnega prometa, ki so trajno v zbirki ustanove za varstvo kulturne dediščine.

V skladu s 33. uvodno izjavo k Direktivi 2019/790/EU bi morale imeti države članice možnost, da za primere, ko je reprezentativna več kot ena kolektivna organizacija, zahtevajo na primer skupne licence ali sporazum med ustreznimi reprezentativnimi kolektivnimi organizacijami. Nadalje je značilnost kolektivnega upravljanja avtorske pravice na delih izven pravnega prometa v skladu z 31. uvodno izjavo k Direktivi 2019/790/EU, da reprezentativna kolektivna organizacija upravlja avtorsko pravico imetnikov pravic na njihovih avtorskih delih, ki niso pooblastili nobene reprezentativne kolektivne organizacije za upravljanje svoje avtorske pravice na svojih avtorskih delih.

V skladu z navedenim se določi, da upravlja reprezentativna kolektivna organizacija z dovoljenjem URSIL za kolektivno upravljanje pravice reproduciranja ali distribuiranja ali priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti na določeni vrsti avtorskih del to **avtorsko pravico na vseh delih** izven pravnega prometa **te vrste**, ki so trajno v zbirki ustanove za varstvo kulturne dediščine, **vseh imetnikov pravic**, ne glede na to, ali so jo ti za to pooblastili ali ne (tretji odstavek).

Pravica reprezentativne kolektivne organizacije, da upravlja avtorsko pravico imetnikov pravic na avtorskih delih izven pravnega prometa, ki so trajno v zbirki ustanove za varstvo kulturne dediščine, tudi brez pooblastila imetnikov pravic, se bo po drugi strani uravnotežila s pravico imetnikov pravic, da reprezentativni kolektivni organizaciji kadarkoli prepovejo upravljanje svoje avtorske pravice na svojih avtorskih delih.

To pravico bodo imetniki pravic v splošnem uveljavljali tako, da bodo reprezentativni kolektivni organizaciji lahko kadarkoli prepovedali upravljanje svoje avtorske pravice na svojih avtorskih delih (tretji odstavek). Imetniki pravic, ki so reprezentativno kolektivno organizacijo pooblastili za upravljanje svoje avtorske pravice na svojih avtorskih delih, bodo lahko pravico do prepovedi v skladu z 18. členom ZKUASP uveljavljali tako, da bodo preklicali pooblastilo reprezentativni kolektivni organizaciji za upravljanje določene avtorske pravice na določenih avtorskih delih (četrti odstavek).

O prepovedi ali preklicu pooblastila za upravljanje določene avtorske pravice na določenem avtorskem delu bo morala reprezentativna kolektivna organizacija pisno obvestiti ustanovo za varstvo kulturne dediščine najpozneje 15 dni po prejemu prepovedi ali preklica pooblastila (peti odstavek).

Imetniki pravic bodo lahko prepoved uporabe svojega avtorskega dela sporočili tudi preko javno dostopnega spletnega portala Urada Evropske unije za intelektualno lastnino, ali pisno ustanovi za varstvo kulturne dediščine. V teh primerih bo morala ustanova za varstvo kulturne dediščine obvestiti reprezentativno kolektivno organizacijo, da je imetnik pravic prepovedal uporabo svojega avtorskega dela, najpozneje 15 po prejemu obvestila o prepovedi uporabe (četrti odstavek).

Ustanova za varstvo kulturne dediščine bo morala prenehati uporabljati delo izven pravnega prometa takoj, ko bo izvedela za prepoved uporabe določenega avtorskega dela ali prepoved upravljanja določene avtorske pravice na določenem avtorskem delu vključno s preklicem pooblastila za upravljanje določene avtorske pravice na določenem avtorskem delu (sedmi odstavek).

Smiselno enako pravilo bo veljalo tudi za reprezentativno kolektivno organizacijo. Reprezentativna kolektivna organizacija bo lahko upravljala avtorsko pravico na delu izven pravnega prometa do dneva, ko bo izvedela za prepoved imetnika pravic. Predlog zakona posega v določbo drugega in tretjega stavka šestega odstavka 18. člena ZKUASP, ki določa enomesečni rok za začetek učinkovanja preklica pooblastila in možnost statutarne ureditve roka za začetek učinkovanja preklica pooblastila z novim poslovnim letom (šesti odstavek).

Na podlagi prvega odstavka 75. člena ZASP o domnevah glede obsega prenosa se šteje, kolikor ni z zakonom ali pogodbo določeno drugače, da je bil dogovorjen neizključni prenos, ki velja samo za Republiko Slovenijo in za čas, ki je običajen za določeno vrsto del. V skladu z 31. uvodno izjavo k Direktivi 2019/790/EU pa morajo države članice zagotoviti, da lahko dovoljenja reprezentativnih kolektivnih organizacij obsegajo uporabo del izven pravnega prometa iz zbirk ustanov za varstvo kulturne dediščine tudi v drugih državah članicah. Nadalje bi morale imeti v skladu s pogodbeno avtonomijo reprezentativne kolektivne organizacije in ustanove za varstvo kulturne dediščine pri sklepanju pogodb o neizključnem prenosu na podlagi 40. uvodne izjave k Direktivi 2019/790/EU možnost, da se dogovorijo, za katera ozemlja bo dovoljenje veljalo, vključno z možnostjo, da velja za vse države članice. V skladu z navedenim se v skladu s prvim odstavkom 9. člena Direktive 2019/790/EU določi, da se lahko reprezentativna kolektivna organizacija in ustanova za varstvo kulturne dediščine dogovorita, da se lahko dela izven pravnega prometa, ki so trajno v zbirki ustanove za varstvo kulturne dediščine, uporabljajo v vsaki državi članici (osmi odstavek).

V skladu z 39. uvodno izjavo k Direktivi 2019/790/EU se pravila o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic na delih izven pravnega prometa in uporabi teh del s strani ustanov za varstvo kulturne dediščine ne bi smela uporabljati za dela izven pravnega prometa, ki so trajno v zbirkah ustanov za varstvo kulturne dediščine, iz tretje države, razen če je kolektivna organizacija dovolj reprezentativna tudi za to tretjo državo, npr. preko sporazumov o zastopanju. Prvi pododstavek sedmega odstavka 8. člena Direktive 2019/790/EU določa, katere so zbirke tujih del. To so zbirke del, ki so bila ustvarjene izven Evropske unije in Evropskega gospodarskega prostora:

1. dela, razen avdiovizualnih del, ki so bila prvič objavljena, oziroma če niso bila objavljena, prvič priobčena javnosti v tretji državi, ali
2. avdiovizualna dela, katerih filmski producenti imajo sedež ali stalno prebivališče v tretji državi, ali
3. dela državljanov tretjih držav, kadar države ni mogoče določiti po prejšnjih dveh točkah.

Drugi pododstavek sedmega odstavka 8. člena Direktive 2019/790/EU določa, da se pravila 8. člena Direktive 2019/790/EU uporabljajo tudi v primeru tujih del, če je kolektivna organizacija dovolj reprezentativna za imetnike pravic zadevne tretje države. V skladu z navedenim je določeno, da se določbe ZKUASP o delih izven pravnega prometa uporabljajo tudi za zbirke tujih del, določenih v drugem odstavku novega 50.f člena ZASP, če je kolektivna organizacija na podlagi pooblastil imetnikov pravic reprezentativna za imetnike pravic iz tretjih držav (deveti odstavek).

K 5. členu:

18. člen ZKUASP o pooblastilih imetnikov pravic daje imetniku pravic pravico, da pisno pooblasti kolektivno organizacijo za upravljanje določene avtorske pravice na določenem avtorskem delu in za ozemlja po lastni izbiri, ne glede na državo članico svojega državljanstva ali prebivališča ali državo članico sedeža kolektivne organizacije (prvi odstavek 18. člena ZKUASP). Imetnik pravice lahko za upravljanje določene avtorske pravice na določenem avtorskem delu za določeno ozemlje pooblasti le eno kolektivno organizacijo (drugi odstavek 18. člena ZKUASP).

Kolektivna organizacija brez pooblastila imetnika pravic ne more upravljati določene avtorske pravice na določenem avtorskem delu (drugi odstavek 18. člena ZKUASP). Izjema od navedenega velja za primere obveznega kolektivnega upravljanja iz 9. člena ZKUASP, ko lahko pristojna kolektivna organizacija upravlja določene avtorske pravice na določenih vrstah avtorskih del brez pooblastila imetnika pravic (tretji odstavek 18. člena ZKUASP).

V skladu z 31. uvodno izjavo k Direktivi 2019/790/EU bi morale imeti vse države članice vzpostavljene pravne mehanizme, ki bi omogočali, da dovoljenja ustreznih in dovolj reprezentativnih kolektivnih organizacij za uporabo del izven pravnega prometa, ki so trajno v zbirkah ustanov za varstvo kulturne dediščine, veljajo tudi za avtorsko pravico imetnikov pravic, ki niso pooblastili nobene reprezentativne kolektivne organizacije.

S spremembo in dopolnitvijo tretjega odstavka 18. člena ZKUASP se izjema od splošnega pravila o upravljanju avtorske pravice na podlagi pooblastila imetnika pravic določi tudi za primere kolektivnega upravljanja avtorske pravice na delih izven pravnega prometa iz novega 10.a člena ZKUASP. Pristojna reprezentativna kolektivna organizacija z dovoljenjem URSIL za kolektivno upravljanje pravice reproduciranja ali distribuiranja ali priobčitve javnosti ali dajanja na voljo javnosti bo na določeni vrsti del izven pravnega prometa, ki so trajno v zbirki ustanove za varstvo kulturne dediščine, lahko upravljala te avtorske pravice na avtorskih delih tudi v imenu in za račun imetnikov pravic, ki je niso pooblastili za upravljanje svoje avtorske pravice na svojih avtorskih delih.

K 6. členu:

Kolektivno upravljanje v ZKUASP je urejeno tako, da pristojna kolektivna organizacija sklene skupni sporazum z reprezentativnim združenjem uporabnikov, kjer se določijo tarifa in pogoji uporabe avtorskih del glede na različne okoliščine uporabe za vse uporabnike enako. Na podlagi skupnega sporazuma uporabniki sklepajo s pristojno kolektivno organizacijo individualne pogodbe o neizključnem prenosu avtorske pravice za uporabo varovanih avtorskih del, pri čemer te pogodbe ne smejo biti v nasprotju s skupnim sporazumom. Predstavljena ureditev velja tako za prostovoljno kot tudi obvezno kolektivno upravljanje.

Navedena ureditev bo veljala tudi za kolektivno upravljanje avtorske pravice na delih izven pravnega prometa.

V prvem in drugem odstavku 44. člena ZKUASP je določeno, s kom lahko kolektivna organizacija sklepa skupne sporazume. Po prvem odstavku so to lahko reprezentativna združenja uporabnikov, ki predstavljajo večino uporabnikov na področju neke dejavnosti glede na njihovo število ali če jim zakon priznava reprezentativnost, po drugem odstavku pa je lahko tudi posamezni uporabnik avtorskih del iz repertoarja kolektivne organizacije, če je zaradi narave svoje dejavnosti edini, ki opravlja to dejavnosti.

Z novim tretjim stavkom prvega odstavka 44. člena ZKUASP se določi, da lahko skupni sporazum skleneta tudi kolektivna organizacija in ministrstvo, ki je pristojno za področje neke dejavnosti. Kolektivna organizacija in ministrstvo, pristojno za področje neke dejavnosti, bosta lahko sklenila skupni sporazum v primerih, ko bodo uporabniki avtorskih del na področju neke dejavnosti v pretežni meri posredni proračunski uporabniki, ki nimajo svojega reprezentativnega združenja. V primeru kolektivnega upravljanja avtorske in sorodnih pravic na delih izven pravnega prometa iz novega 10.a člena ZKUASP bodo uporabniki teh del ustanove za varstvo kulturne dediščine, ki dela trajno hranijo v svojih zbirkah. Gre za javno dostopne arhive, knjižnice, muzeje, javno RTV organizacijo, ki so v pretežni meri posredni proračunski uporabniki in nimajo reprezentativnega združenja, ki bi jih večinsko predstavljalo. V tem primeru bosta lahko skupni sporazum sklenila pristojna reprezentativna kolektivna organizacija iz novega 10.a člena ZKUASP in ministrstvo, pristojno za bodisi kulturo bodisi šolstvo.

K 7. členu:

68. člen določa pravila o mediaciji. Predlagana je sprememba prvega, drugega, tretjega, četrtega, petega, šestega in osmega odstavka v skladu z Zakonom o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah (Uradni list RS, št. 56/08) in določbami Direktive 2019/790/EU in Direktive 2019/789/EU. Poleg primerov iz do sedaj veljavnega 68. člena ZKUASP to je 166.c člena ZASP, ki ureja

uveljavljanje vsebinskih omejitev, in 66. člena ZKUASP, ki ureja alternativno reševanje sporov pri večozemeljskih licencah, se zaradi prenosa 13., 19., 20., 21. in 23. člena Direktive 2019/790/EU v nov 82.a člen ZASP (14. člen Predloga ZASP-I) v drugi odstavek 68. člena ZKUASP doda tudi predlagani 82.a člen ZASP, ki izrecno določa, da lahko avtorji in uporabniki zahtevajo posredovanje mediatorja ali uporabijo katerokoli drugo obliko alternativnega reševanja sporov, zlasti glede prenosa posamične materialne avtorske pravice ali druge pravice avtorja, avtorskega honorarja in nadomestila ter evidence prihodka in poročanja. Dodani so tudi spori v zvezi s sklenitvijo pogodbe o neizključnem prenosu pravice dajanja na voljo javnosti avdiovizualnih del pri storitvah videa na zahtevo.

Zaradi prenosa člena 6. Direktive 2019/789/EU je določeno posredovanje mediatorja brez sporazuma o mediaciji tudi v primeru, če med kolektivno organizacijo in operaterjem retransmisije ali med operaterjem retransmisije in radiodifuzno organizacijo ni sklenjene pogodbe o neizključnem prenosu pravice radiodifuzne retransmisije.

Za mediacijo se šteje pomoč mediatorja kot tretje nevtralne osebe, ki nudi pomoč pri pogajanjih za sklenitev pogodbe po določbah tega zakona in ZASP, kot tudi poskušanja doseči mirno rešitev spora, ki izvira iz ali je v zvezi s pogodbenim ali drugim pravnim razmerjem. Mediator lahko strankam pomaga pri pogajanjih pri doseganju pogodb, podaji predlogov in predlaga mirno rešitev spora. Če ena stranka drugi predlaga mediacijo, pa v tridesetih dneh od dne, ko ji je poslala predlog, oziroma v roku, ki je določen v predlogu, ne prejme sprejema predloga, lahko šteje, da je predlog za mediacijo zavrnjen.

Navedeno sledi tudi prvemu odstavku novega 82.a člena ZASP-I, ki prenaša določbo prvega odstavka 13. člena Direktive 2019/790/EU (o mehanizmu pogajanja za namen dajanja na voljo avdiovizualnih del pri storitvah videa na zahtevo) in določbo prvega stavka 21. člena Direktive 2019/790/EU (države članice zagotovijo, da se spori v zvezi z obveznostjo glede preglednosti na podlagi člena 19 in mehanizma prilagoditve pogodbe na podlagi člena 20 lahko predložijo v postopku prostovoljnega alternativnega reševanja sporov). Avtorji in uporabniki lahko zahtevajo posredovanje mediatorja ali uporabijo katerokoli drugo obliko alternativnega reševanja sporov, zlasti glede prenosa posamične materialne avtorske pravice ali druge pravice avtorja (drugi odstavek 70. člena), avtorskega honorarja in nadomestila (81. člen) ter evidence prihodka in poročanja (82. člen).

Zaradi prenosa določb 13. člena Direktive 2019/790/EU je primeroma (»zlasti«) naveden spor glede prenosa posamične materialne avtorske pravice ali druge pravice avtorja (drugi odstavek 70. člena ZASP), ki lahko obsega tudi prenos materialnih avtorskih pravic za namen dajanja na voljo avdiovizualnih del pri storitvah videa na zahtevo. Zaradi prenosa določbe prvega stavka 21. člena Direktive 2019/790/EU so primeroma navedeni spori glede avtorskega honorarja in nadomestila (81. člen) ter evidence prihodka in poročanja (82. člen), saj se z določbami 81. in 82. člena ZASP med drugim prenašajo določbe 20. in 19. člena Direktive 2019/790/EU.

Z drugim odstavkom novega 82.a člena ZASP-I se prenašajo določbe drugega stavka 21. člena Direktive 2019/790/EU (države članice zagotovijo, da lahko reprezentativne organizacije avtorjev in izvajalcev na specifično zahtevo ne enega ali več avtorjev ali izvajalcev začnejo tovrstne postopke). Določeno je, da reprezentativno združenje avtorjev lahko na zahtevo avtorja začne postopke iz prejšnjega odstavka, torej posredovanje mediatorja ali uporaba katerekoli druge oblike alternativnega reševanja sporov. S tako ureditvijo se olajšuje položaj avtorja, saj se mu ni treba posebej izpostaviti. Reprezentativno združenje avtorjev bo morda tudi lažje doseglo rešitev spora, ker na primer razpolaga z obsežnejšimi podatki o spornih vprašanjih, ureditvi v drugih primerljivih državah, ima ustrezne kadre.

Tretji odstavek novega 82.a člena ZASP-I (delno) prenaša določbo prvega odstavka 23. člena Direktive 2019/790/EU, ki vsebuje skupne določbe glede 19., 20. in 21. člena Direktive 2019/790/EU: države članice zagotovijo, da so vse pogodbene določbe, ki preprečujejo skladnost s členi 19, 20 in 21 neizvršljive zoper avtorje in izvajalce. V tretjem odstavku novega 82.a člena je

zato v skladu s prvim odstavkom 23. člena Direktive 2019/790/EU določeno, da so pogodbeno določila, ki v škodo avtorja nasprotujejo določbam tega člena, nična. Na primer če bi uporabnik v pogodbo z avtorjem vnesel določbo, ki bi avtorju onemogočala alternativno reševanje sporov, se uporabnik na tako določbo ne bo mogel uspešno sklicevati.

ZASP v drugem odstavku 4. člena določa, da se določbe tega zakona o sestavinah avtorskega dela, o domnevi avtorstva, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice, začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek Tretjega poglavja tega zakona) smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju tega zakona določeno drugače. Določba 82.a člena ZASP-I se zato smiselno uporablja tudi za sorodne pravice.

Pristojni organ v Uradnem listu Republike Slovenije objavi javni poziv mediatorjem, da vložijo prijavo pri pristojnem organu. Seznam mediatorjev se objavi na spletni strani ministrstva, pristojnega za gospodarstvo in pristojnega organa. Pristojni organ poskrbi, da se seznam mediatorjev sproti posodablja. Pristojni organ zagotavlja mediatorju administrativno pomoč.

K 8. členu:

77. člen ZKUASP določa prekrške kolektivne organizacije.

S predlogom zakona se med prekrške kolektivne organizacije, ki se kaznuje z globo od 4.000 do 7.000 evrov, uvrsti tudi prekršek pristojne reprezentativne kolektivne organizacije, ki v roku 15 dni po prejemu obvestila imetnika pravic, da prepoveduje upravljanje avtorske pravice na svojem avtorskem delu, o tem ne obvesti ustanove za varstvo kulturne dediščine (peti odstavek 10.a člena).

Na prepoved uporabe dela imetnika pravic se je treba hitro odzvati, saj ima imetnik pravico, da se njegovo delo preneha uporabljati takoj, ko uporabo prepove. Kolektivni organizaciji se tako daje največ 15 dni časa, da o prepovedi uporabe imetnika pravic obvesti ustanovo kulturne dediščine. Ta mora delo prenehati uporabljati takoj po prejetju obvestila o prepovedi uporabe.

K 9. členu:

78. člen ZKUASP določa prekrške pravnih oseb, samostojnih podjetnikov posameznikov in posameznikov, ki samostojno opravljajo dejavnost.

S predlogom zakona se med prekrške navedenih oseb, za katere je zagrožena globa od 600 do 6.000 evrov, umesti prekršek ustanove za varstvo kulturne dediščine, ki v skladu s petim odstavkom 10.a člena najpozneje v 15 dneh po prejemu obvestila preko javno dostopnega spletnega portala urada Evropske unije, pristojnega za intelektualno lastnino, ali pisne prepovedi imetnika pravic, ne obvesti pristojne reprezentativne kolektivne organizacije, da je imetnik pravic prepovedal uporabo svojega avtorskega dela. Nova kazenska določba je namenjena vzpodbujanju večje pretočnosti informacij v zvezi s prepovedjo uporabe določenega avtorskega dela.

K 10. členu:

Ker novi 31. člen ZASP (2. člen predloga ZASP-I) o pravici radiodifuzne retransmisije ne določa več izraza kablenska retransmisija, je treba s prehodno določbo urediti prehod z dosedanje ureditve v ZASP, ki določa izraz kablenska retransmisija, na novo ureditev pravice radiodifuzne retransmisije. Če take prehodne določbe ne bi bilo, bi lahko nastala pravna praznina, z njo pa tudi negativni učinki na trgu, saj ZASP ne bo več vseboval izraza kablenska retransmisija. Deležniki na trgu (npr. kolektivne organizacije, posamezni imetniki pravic, RTV organizacije, kablenski operaterji) namreč sklepajo pogodbe, s katerimi urejajo pridobitev avtorske pravice za uporabo del v primeru kablenske retransmisije, zato je treba določiti pomen izraza kablenska retransmisija v skladu z novo

opredelitvijo.

S prehodno določbo predloga zakona je zato določen pomen kableske retransmisije v veljavnih dovoljenjih URSIL za kolektivno upravljanje v primeru kableske retransmisije. Štelo se bo, da kableska retransmisija obsega sočasno, nespremenjeno in neskrajšano retransmisijo po kablu ali mikrovalovnem sistemu začetnega oddajanja, po žici ali po zraku, vključno s satelitskim oddajanjem, televizijskih in radijskih programov z namenom, da jih sprejme javnost, ne glede na to, kako operater storitve kableske retransmisije pridobi nosilne signale programa od RTV organizacije za namen retransmisije. Določba upošteva spremenjeno določbo o opredelitvi kableske retransmisije v tretjem odstavku 1. člena Direktive 93/83/EGS, kot je bila spremenjena z 9. členom Direktive 2019/789/EU.

K 11. členu:

V predlogu zakona se določi uskladitev določb določbe Uredbe o mediaciji v sporih v zvezi z avtorsko ali sorodnimi pravicami (Uradni list RS, št. 56/17) z določbami tega zakona v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona.

K 12. členu:

V predlogu zakona se določi 15-dnevni vacatio legis.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

V Zakonu o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic (Uradni list RS, št. 63/16)

2. člen (prenos direktiv Evropske unije)

(1) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenaša Direktiva 2014/26/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic ter izdajanju več ozemeljskih licenc za pravice za glasbena dela za spletno uporabo na notranjem trgu (UL L št. 84 z dne 20. 3. 2014, str. 72; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2014/26/EU).

(2) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije delno prenašata:

- Direktiva Sveta 93/83/EGS z dne 27. septembra 1993 o uskladitvi določenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah v zvezi s satelitskim radiodifuznim oddajanjem in kabelsko retransmisijo (UL L št. 248 z dne 6. 10. 1993, str. 15) in
- Direktiva 2006/116/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 372 z dne 27. 12. 2006, str. 12), ki je bila nazadnje spremenjena z Direktivo 2011/77/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2011 o spremembi Direktive 2006/116/ES o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 265 z dne 11. 10. 2011, str. 1).

3. člen (pojmi)

Posamezni izrazi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

- »avtorski honorar« je prihodek iz naslova uporabe avtorskega dela ali predmeta sorodnih pravic;
- »avtorska pravica«, »sorodne pravice« in »avtorsko delo« imajo isti pomen kot v zakonu, ki ureja avtorsko in sorodne pravice;
- »država članica« je država članica Evropske unije in Evropskega gospodarskega prostora;
- »imetnik oziroma imetnica pravic (v nadaljnjem besedilu: imetnik pravic)« je avtor oziroma avtorica (v nadaljnjem besedilu: avtor), izvajalec oziroma izvajalka (v nadaljnjem besedilu: izvajalec), proizvajalec fonograma, filmski producent, RTV organizacija, založnik, izdelovalec podatkovnih baz in vsaka druga oseba, razen kolektivne organizacije, na katero so bile z zakonom, pogodbo ali drugim pravnim poslom prenesene posamične materialne avtorske pravice in druge pravice avtorja ali sorodne pravice, ali ki je na podlagi pogodbe ali drugega pravnega posla ali zakona upravičena do avtorskega honorarja;
- »povezana oseba« ima isti pomen kot v zakonu, ki ureja medije;
- »pravice za spletno uporabo glasbenih del« so avtorske pravice, ki imajo isti pomen kot v zakonu, ki ureja avtorsko in sorodne pravice, in jih uporabnik pridobi za spletno uporabo glasbenih del;
- »pristojni organ« je Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino;
- »register« je register na podlagi zakona, ki ureja statusno obliko pravne osebe, ki je kolektivna organizacija;
- »repertoar« je seznam avtorskih del, na katerih kolektivna organizacija ali neodvisni subjekt upravljanja upravlja avtorske pravice;
- »statut« je akt o ustanovitvi pravne osebe;
- »tuja kolektivna organizacija« je kolektivna organizacija, ki nima sedeža ali podružnice v Republiki Sloveniji;
- »večozemeljska licenca« je dovoljenje za uporabo avtorskega dela, ki zajema ozemlje več kot ene države članice.

9. člen (obvezno kolektivno upravljanje)

Ne glede na drugi odstavek 7. člena tega zakona imetnik pravic upravlja svoje pravice na že objavljenih avtorskih delih le prek kolektivne organizacije (obvezno kolektivno upravljanje), če gre za:

1. priobčitev javnosti neodrskih glasbenih in pisanih del, razen pravice dajanja na voljo javnosti iz 32.a člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13 in 56/15; v nadaljnjem besedilu: ZASP);
2. ponovno prodajo izvirnikov likovnih del (sledna pravica iz 35. člena ZASP);
3. reproduciranje avtorskih del za privatno in drugo lastno uporabo ter njihovo fotokopiranje prek obsega iz 50. člena ZASP;
4. kabelsko retransmisijo avtorskih del, razen pri lastnih oddajanjih RTV organizacij, ne glede na to, ali gre za njihove lastne pravice ali pa so te nanje prenesli drugi imetniki pravic, in
5. pravico do dodatnega letnega nadomestila iz 122.b člena ZASP.

18. člen (pooblastilo imetnika pravic)

(1) Imetnik pravic pisno pooblasti kolektivno organizacijo za upravljanje določene avtorske pravice na določenem avtorskem delu in za ozemlja po lastni izbiri, ne glede na državo članico svojega državljanstva ali prebivališča ali državo članico sedeža kolektivne organizacije.

(2) Imetnik pravic lahko za upravljanje določene avtorske pravice na določenem avtorskem delu za določeno ozemlje pooblasti le eno kolektivno organizacijo. Kolektivna organizacija brez pooblastila imetnika pravic ne more upravljati avtorske pravice na določenem avtorskem delu.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek lahko pristojna kolektivna organizacija v primerih iz 9. člena tega zakona upravlja avtorske pravice brez pooblastila imetnika pravic.

(4) Imetnik pravic lahko sam, ne glede na pooblastilo kolektivni organizaciji, dovoli uporabo svojega avtorskega dela za nekomercialno rabo (za humanitarni, kulturni, izobraževalni namen ipd.). O tem imetnik pravic obvesti kolektivno organizacijo najpozneje 15 dni po izdaji takšnega dovoljenja.

(5) Kolektivna organizacija ne more zavrniti upravljanja pravic iz prvega odstavka tega člena, če upravlja takšne avtorske pravice na takšni vrsti avtorskih del na določenem ozemlju.

(6) Imetnik pravic lahko delno ali v celoti prekliče pooblastilo iz prvega odstavka tega člena. O tem mora pisno obvestiti kolektivno organizacijo en mesec pred začetkom učinkovanja preklica. Kolektivna organizacija lahko v statutu določi, da preklic pooblastila začne učinkovati z novim poslovnim letom.

(7) Imetnik pravic je upravičen do avtorskih honorarjev, ki jih je kolektivna organizacija zbrala za njegov račun za uporabo njegovih del do začetka učinkovanja preklica pooblastila. Do začetka učinkovanja preklica pooblastila ima imetnik pravic, ki je član kolektivne organizacije, enake pravice, kot drugi člani kolektivne organizacije.

(8) Kolektivna organizacija ne more pogojevati preklica pooblastila z zahtevo, da se za upravljanje avtorske pravice pooblasti druga kolektivna organizacija.

(9) Kolektivna organizacija mora pred pridobitvijo pooblastila obvestiti imetnika pravic o njegovih pravicah iz tega člena.

44. člen (skupni sporazum)

(1) Skupni sporazum v pisni obliki skleneta kolektivna organizacija in reprezentativno združenje uporabnikov avtorskih del iz repertoarja kolektivne organizacije. Reprezentativna so tista združenja

uporabnikov, ki predstavljajo večino uporabnikov na področju neke dejavnosti glede na njihovo število ali če jim zakon priznava reprezentativnost.

(2) Skupni sporazum lahko skleneta tudi kolektivna organizacija in posamezni uporabnik avtorskih del iz njenega repertoarja, če je zaradi narave svoje dejavnosti edini, ki opravlja to dejavnost. Določbe, ki se nanašajo na reprezentativno združenje uporabnikov, se smiselno uporabljajo za posameznega uporabnika po tej določbi.

(3) Kolektivna organizacija mora prvo vabilo k pogajanjem za sklenitev skupnega sporazuma objaviti na spletni strani AJPES in na svoji spletni strani.

(4) Skupni sporazum določa vsaj:

1. tarifo;
2. pogoje uporabe avtorskih del glede na različne okoliščine uporabe;
3. okoliščine uporabe, zaradi katerih se plačilo avtorskega honorarja ali nadomestila po tarifi zviša, zniža ali oprosti;
4. rok in način plačila avtorskega honorarja ali nadomestila;
5. način plačila avtorskega honorarja in morebitni poračun glede na začasno tarifo iz četrtega odstavka 45. člena tega zakona za uporabo avtorskih del do sklenitve skupnega sporazuma, če se s tem skupnim sporazumom prvič določa tarifa za neko vrsto uporabe avtorskih del;
6. predstavnike kolektivne organizacije in reprezentativnega združenja uporabnikov avtorskih del, ki spremljajo izvajanje skupnega sporazuma.

(5) Kolektivne organizacije in uporabniki se pogajajo v dobri veri in si medsebojno zagotovijo vse potrebne informacije za sklenitev skupnega sporazuma.

(6) Kolektivna organizacija objavi skupni sporazum v Uradnem listu Republike Slovenije.

(7) Skupni sporazum začne veljati za vse istovrstne uporabnike avtorskih del iz repertoarja kolektivne organizacije 15. dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, ne glede na to, ali so sodelovali pri pogajanjih ali sklenitvi tega sporazuma. Uporabniki avtorskih del iz repertoarja kolektivne organizacije morajo s kolektivno organizacijo skleniti pogodbo v skladu z veljavnim skupnim sporazumom.

(8) Sodišča so vezana na veljavni skupni sporazum.

(9) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo za spremembe, dopolnitve ali prenehanje skupnih sporazumov.

68. člen (mediacija)

(1) Kolektivna organizacija, reprezentativno združenje uporabnikov, uporabnik in imetnik pravic lahko na podlagi sporazuma o mediaciji predlagajo posredovanje mediatorja.

(2) Posredovanje mediatorja po drugem odstavku 166.c člena ZASP in 66. členu tega zakona se lahko zahteva brez sporazuma o mediaciji. V mediacijskih postopkih se smiselno uporabljajo določbe o mediaciji med kolektivno organizacijo in reprezentativnim združenjem uporabnikov.

(3) Mediator je neodvisen, nepristranski in ni vezan na nobena navodila.

(4) Mediator stori vse, kar je potrebno, da se stranke pogajajo v dobri veri in da pogajanj ne ovirajo brez utemeljenega razloga.

(5) Mediator lahko strankam predlaga rešitev spora. Šteje se, da so predlog sprejele, če nobena od njih ne ugovarja v treh mesecih od njegove vročitve.

(6) V postopku mediacije je zagotovljena tajnost.

(7) Stranki skupaj izbereta mediatorja s seznama mediatorjev, ki jih določi Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) na predlog ministra, pristojnega za gospodarstvo. Seznam mediatorjev vsebuje osebno ime ter naslov mediatorja.

(8) Pristojni organ zagotavlja mediatorju administrativno pomoč.

(9) Za opravljeno mediacijo mediatorju stranke plačajo nagrado.

(10) Vlada z uredbo natančneje predpiše postopek mediacije, stopnjo in vrsto izobrazbe ter druge pogoje, ki jih mora izpolnjevati mediator, ter nagrado za mediatorja.

77. člen (prekrški kolektivne organizacije)

(1) Z globo od 3.500 do 6.000 eurov se za prekršek kaznuje kolektivna organizacija, če:

- ne predlaga v roku vpisa firme ali imena v register (drugi odstavek 15. člena);
- ne obvesti pristojnega organa o sklenitvi, spremembi in odpovedi pogodbe z zunanjim izvajalcem (peti odstavek 17. člena);
- ne objavi evidenc na spletni strani (deveti odstavek 19. člena);
- ne posodablja podatkov v evidencah (deseti odstavek 19. člena);
- se na skupščini ne piše zapisnika ali zapisnik ni v roku objavljen na spletni strani kolektivne organizacije (četrti odstavek 25. člena);
- član nadzornega odbora in posloводства ne poda vsako leto na skupščini pisne individualne izjave o nasprotju interesov in izjava o nasprotju interesov ne vsebuje vseh informacij (29. člen);
- ne upošteva posebnih primerov delitve (31. člen);
- najmanj enkrat letno imetnikom pravic in tujim kolektivnim organizacijam ne posreduje informacij (prvi in drugi odstavek 38. člena);
- ne objavi prosto dostopno informacij in podatkov (39. člen);
- ne sestavi letnega poročila v roku (peti odstavek 40. člena);
- letnega poročila skupaj z revizorjevim poročilom ne predloži AJPES (osmi odstavek 40. člena);
- posebnega poročila revizije v roku ne objavi na svoji spletni strani (peti odstavek 43. člena).

(2) Z globo 3.500 do 6.000 eurov se kaznuje tudi odgovorna oseba kolektivne organizacije, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Z globo od 4.000 do 7.000 eurov se za prekršek kaznuje kolektivna organizacija, če:

- ne vodi evidenc (šesti in osmi odstavek 19. člena);
- zbranih avtorskih honorarjev ter prihodkov, pridobljenih iz bančnih depozitov, ne vodi na ločenih računih za vsako vrsto avtorskih pravic posebej (prva alineja drugega odstavka 30. člena);
- ne upošteva rokov v zvezi z delitvijo avtorskih honorarjev (34., 35. in 36. člen);
- ne ravna v skladu z zahtevo pristojnega organa (prvi odstavek 70. člena);
- ne posreduje v roku dokumentov (71. člen).

(4) Z globo 4.000 do 7.000 eurov se kaznuje tudi odgovorna oseba kolektivne organizacije, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

78. člen (prekrški pravnih oseb, samostojnih podjetnikov posameznikov in posameznikov, ki samostojno opravljajo dejavnost)

(1) Z globo od 600 do 6.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če:

- pristojni kolektivni organizacije ne pošlje v roku in obliki, določenima v tem zakonu ali skupnem sporazumu, podatkov o uporabi avtorskih del iz njenega repertoarja (prvi odstavek 48. člena);

- pristojni kolektivni organizaciji v roku ne pošlje sporedov vseh uporabljenih del ali, kadar to ni mogoče, drugih podatkov, potrebnih za izračun avtorskega honorarja (drugi odstavek 48. člena);
- pristojni kolektivni organizaciji enkrat mesečno ne pošlje in na svoji spletni strani javno ne objavi sporedov oddajanih avtorskih del iz repertoarja kolektivne organizacije (tretji odstavek 48. člena);
- pristojni kolektivni organizaciji enkrat mesečno ne pošlje podatkov o uporabi avtorskih del iz repertoarja kolektivne organizacije (četrti odstavek 48. člena);
- pristojni kolektivni organizaciji v roku ne pošlje podatkov, ki so potrebni za izračun dolžnega nadomestila, kot so vrsta in število prodanih izvornikov, zavezanci in maloprodajna cena brez javnih dajatev (peti odstavek 48. člena);
- pristojni kolektivni organizaciji, ki ima dovoljenje za kolektivno upravljanje pravice do nadomestila iz 37. člena ZASP, ob koncu vsakega polletja ne pošlje podatkov o vrsti in številu prodanih ali uvoženih naprav za tonsko in vizualno snemanje, naprav za fotokopiranje, praznih nosilcev zvoka ali slike ter podatkov o prodanih fotokopijah, ki so potrebni za izračun dolžnega nadomestila (šesti odstavek 48. člena).

(2) Z globo od 600 do 3.000 eurov se za prekršek kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

/

VI. PRILOGE

- osnutek Uredbe o mediaciji v sporih v zvezi z avtorsko ali sorodnimi pravicami
- osnutek Uredbe o mediaciji v sporih v zvezi z avtorsko ali sorodnimi pravicami
- MSP-test (za celovito presojo posledic na gospodarstvo, predvsem za mala in srednje velika podjetja, je pri pripravi vseh predlogov zakonov, z izjemo zakonov iz petega odstavka 8.b člena Poslovnika Vlade Republike Slovenije, obvezna uporaba MSP-testa),

Na podlagi 68. člena Zakona o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic (Uradni list RS, št. 63/16 in) izdaja Vlada Republike Slovenije

UREDBO **o mediaciji v sporih v zvezi z avtorsko ali sorodnimi pravicami**

I. SPLOŠNA DOLOČBA

1. člen **(vsebina)**

(1) Ta uredba določa postopek mediacije v sporih v zvezi z avtorsko ali sorodnimi pravicami med kolektivno organizacijo, reprezentativnim združenjem uporabnikov, uporabnikom ali imetnikom pravic (v nadaljnjem besedilu: stranka) v primerih, določenih z zakonom, ki ureja kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic in zakonom, ki ureja avtorsko in sorodne pravice (v nadaljnjem besedilu: zakon), stopnjo in vrsto izobrazbe, druga merila, ki jih mora izpolnjevati mediator za mediacijo po tej uredbi, ter nagrado za mediatorja.

(2) Izraz sporazum o mediaciji, uporabljen v tej uredbi, pomeni sporazum, s katerim se stranki dogovorita, da bosta z mediacijo reševali vse ali nekatere spore v zvezi z avtorsko in sorodnimi pravicami, ki so nastali ali utegnejo nastati med njima.

(3) Stranki lahko skleneta sporazum o mediaciji v obliki mediacijske klavzule, vključene v predhodno sklenjeno pogodbo ali sporazum, vključno s skupnim sporazumom, ki ga skleneta po določbah zakona, ali v obliki posebne pogodbe.

II. ZAČETEK POSTOPKA

2. člen **(predlog)**

(1) Postopek mediacije se začne z vložitvijo predloga za mediacijo (v nadaljnjem besedilu: predlog) pri Uradu Republike Slovenije za intelektualno lastnino (v nadaljnjem besedilu: urad).

(2) Predlog vložita stranki sporazuma o mediaciji skupno ali ena izmed njih v zadostnem številu za urad, mediatorja in drugo stranko.

- (3) Predlog vsebuje:
- podatke o strankah sporazuma o mediaciji, ki omogočajo vzpostavitev stika z njima, kot so njihuni imeni oziroma firmi, poštna naslova, naslova elektronske pošte, številke telefona in osebna imena zakonitih zastopnikov in morebitnih pooblaščenцев strank;
 - kratek opis spornega primera;
 - kopijo sporazuma o mediaciji, razen v primerih, ko se lahko na podlagi zakona zahteva posredovanje mediatorja brez sporazuma o mediaciji.

(4) Urad pošlje predlog drugi stranki, razen če sta predlog vložili stranki sporazuma o mediaciji skupno ali če ne vsebuje podatkov, ki omogočajo vzpostavitev stika z drugo stranko. V tem primeru urad pozove stranko, ki je vložila predlog, naj ga ustrezno dopolni.

3. člen (izbira mediatorja)

(1) Če stranki še nista izbrali mediatorja, ju urad po prejemu predloga pozove, da najpozneje v 15 dneh po vložitvi predloga skupaj izbereta enega izmed mediatorjev s seznama mediatorjev, ki jih določi Vlada Republike Slovenije, in o tem obvestita urad. Če stranki v določenem roku uradu ne sporočita imena skupno izbranega mediatorja, se šteje, da mediacija ni uspela, o čemer urad obvesti obe stranki.

(2) Urad obvesti izbranega mediatorja o njegovem izboru in mu pošlje predlog.

III. MEDIACIJA

4. člen (neodvisnost in nepristranskost mediatorja)

(1) Mediator ne sme začeti mediacije ali že začete mediacije nadaljevati, dokler strankama ne razkrije vseh okoliščin, ki bi lahko vplivale na njegovo neodvisnost in nepristranskost oziroma bi lahko ustvarile vtis, da ni popolnoma nepristranski.

(2) Mediator mora strankama zagotoviti pošteno obravnavanje, pri čemer mora upoštevati vse okoliščine primera.

(3) Dolžnosti mediatorja iz prvega in drugega odstavka tega člena trajajo ves čas postopka.

5. člen (postopek mediacije)

(1) Če se stranki ne dogovorita o vodenju postopka mediacije, mediator vodi postopek tako, kot oceni za najprimerneje, upošteva okoliščine primera, izražene interese strank in potrebe po hitri rešitvi spora.

(2) Mediator lahko po posvetu s strankama določi rok, v katerem mu mora vsaka stranka predložiti svoje poročilo s kratkim opisom primera, svojimi zahtevami in razlogi zanje ter trenutnim stanjem primera. Stranka skupaj s poročilom pošlje podatke in gradivo, za katere oceni, da so potrebni za namene mediacije in zlasti za opredelitev spornih vprašanj.

(3) Mediator lahko kadar koli v postopku mediacije predlaga, da stranka predloži dodatne podatke in gradivo, za katere oceni, da bi lahko koristili mediaciji.

(4) Mediator določi kraj in čas sestankov s strankama, pri čemer se lahko ločeno srečuje in vzdržuje stike tudi z vsako posamezno stranko. Stranki imata lahko na sestankih z mediatorjem svoje zastopnike ali svetovalce.

6. člen (predlog mediatorja)

(1) Mediator lahko kadar koli strankama predlaga rešitev primera na način, ki ga oceni za ustreznega.

(2) Kadar mediator meni, da nekega primera ni mogoče rešiti z mediacijo, lahko strankama predlaga postopke ali načine, za katere meni, da bi ob upoštevanju okoliščin spora in poslovnih odnosov med strankama omogočili najučinkovitejšo in najcenejšo rešitev tega primera.

7. člen (zaključek mediacije)

Mediacija se zaključi z dnem:

- ko kolektivna organizacija in reprezentativno združenje uporabnikov skleneta skupni sporazum po določbah zakona;
- ko se sklene poravnava med strankama glede dela ali vseh spornih vprašanj;
- ko stranki dosežeta mirno rešitev spora, ki izvira iz ali je v zvezi s pogodbenim ali drugim pravnim razmerjem;
- ko je sklenjena pogodba po določbah zakona;
- ugotovitve mediatorja, da po njegovem mnenju nadaljevanje mediacije ne bi omogočilo rešitve primera;
- ko urad ali mediator prejme pisno izjavo stranke, da odstopa od sporazuma o mediaciji.

8. člen (obvestilo mediatorja)

Ko se mediacija zaključi, mediator pošlje strankama in uradu pisno obvestilo, v katerem navede datum zaključka in vrsto izida mediacije iz prejšnjega člena ter opiše njeno uspešnost.

IV. ZAUPNOST IN TAJNOST MEDIACIJE

9. člen (zaupnost in tajnost mediacije)

(1) Vsi, ki so vključeni v mediacijo, zlasti mediator, stranki ter njuni zastopniki in svetovalci, izvedenci, delavci urada in druge osebe, navzoče na sestankih strank z mediatorjem, morajo spoštovati zaupno naravo mediacije in ne smejo uporabiti ali razkriti tretji osebi nobenega podatka oziroma informacije, ki se nanaša na mediacijo ali je bila pridobljena med njo, razen če se stranki in mediator dogovorijo drugače. Ob zaključku mediacije vrnejo vsa poročila, dokumente in drugo gradivo stranki, ki jih je predložila, ne da bi zadržali njihove kopije, razen če se stranki dogovorita drugače.

(2) Mediator ne sme razkriti drugi stranki podatkov, gradiv ali drugih informacij brez izrecnega dovoljenja stranke, ki mu je podatke, gradivo ali druge informacije dala. Ta dolžnost traja ves čas postopka in po njegovem zaključku.

(3) O sestankih med strankama in mediatorjem se ne vodi zapisnik.

(4) Urad ne sme nikomur razkriti obstoja ali izida mediacije brez pisnega dovoljenja strank.

(5) Urad ohrani podatke o strankah, vsebini spornih vprašanj, ki so se reševala v mediaciji, in obvestilo mediatorja o uspešnosti oziroma neuspešnosti mediacije. Urad v letna poročila, ki jih objavlja v zvezi s svojo dejavnostjo, lahko vključi podatke o številu in izidu mediacij ter vsebini spornih vprašanj, ki so se reševala v mediaciji, pod pogojem, da ti podatki ne razkrijejo identitete strank ali posebnih okoliščin primera.

10. člen (prepoved uporabe dejstev in dokazov)

(1) Mediator in stranki ne smejo, razen če se dogovorijo drugače, v sodnem ali katerem koli drugem postopku predlagati kot dokaz:

- dejstva, da je ena od strank predlagala mediacijo ali hotela sodelovati v njej;
- stališč, ki jih je stranka v postopku mediacije zagovarjala, in predlogov, ki jih je dala;

- izjav o dejstvih ali priznanj zahtev ali dejstev, izvedenih v postopku, če take izjave ali priznanja niso del doseženega sporazuma;
- č) predlogov, ki jih je v postopku mediacije oblikoval mediator;
- dejstva, da je ena od strank v postopku mediacije pokazala pripravljenost sprejeti predlog nasprotne stranke;
- listin, ki so bile izdelane za potrebe postopka mediacije, ali listin, za katere se stranki v postopku mediacije dogovorita, da jih bosta uporabljali v katerem koli drugem postopku.

(2) Določba prejšnjega odstavka se uporablja ne glede na obliko informacije ali dokaza.

V. STROŠKI MEDIACIJE IN NAGRADA MEDIATORJA

11. člen (stroški mediacije)

(1) Vsaka stranka nosi svoje stroške mediacije sama, razen če se stranki dogovorita drugače.

(2) Skupne stroške mediacije, ki vključujejo zlasti nagrado za mediatorja, potne stroške mediatorja in stroške, povezane s pridobivanjem izvedenskih mnenj, krijeta stranki v enakih delih, razen če se dogovorita drugače.

(3) Višino nagrade za mediatorja ter način in čas plačila skupnih stroškov iz prejšnjega odstavka določijo stranki in mediator po posvetu. Če v enem mesecu po imenovanju mediatorja mediator in stranki tega ne določijo, se šteje, da mediacija ni uspela, o čemer mediator obvesti urad in stranki.

12. člen (predujem)

(1) Mediator, potem ko je izbran, lahko določi znesek predujma za skupne stroške mediacije, ki ga mora vsaka stranka položiti na račun, ki ga določi mediator.

(2) Če stranka v petnajstih dneh po drugem pisnem opominu mediatorja ne položi predujma, se šteje, da je mediacija zaključena. Mediator o tem pisno obvesti stranki in navede datum zaključka mediacije.

(3) Po zaključku mediacije mediator predloži strankama obračun nagrade in drugih skupnih stroškov mediacije in zneskov predujmov ter jima vrne ostanek oziroma zahteva plačilo manjkajočega zneska.

VI. POGOJI ZA MEDIATORJA IN SEZNAM MEDIATORJEV

13. člen (pogoji za mediatorja)

(1) Mediator je lahko oseba z univerzitetno izobrazbo, ki je opravila najmanj 40-urni program usposabljanja iz mediacije, ima najmanj pet let delovnih izkušenj, znanje na področju avtorskega prava ter znanje slovenskega in najmanj enega tujega jezika.

(2) Urad v Uradnem listu Republike Slovenije objavi javni poziv, da kandidati za mediatorje vložijo prijavo pri uradu. Prijavi morajo priložiti dokazila o izpolnjevanju pogojev za mediatorja.

(3) Seznam mediatorjev se objavi na spletni strani ministrstva, pristojnega za gospodarstvo in urada. Urad poskrbi, da se seznam mediatorjev sproti posodablja.

14. člen
(črtanje s seznama mediatorjev)

Mediator se črta s seznama mediatorjev, če sam to zahteva ali v primeru njegove smrti. Urad sproti posodablja seznam.

VII. PREHODNA IN KONČNI DOLOČBI

15. člen
(seznam mediatorjev)

Z dnem začetka veljavnosti te uredbe preneha veljati Sklep o določitvi seznama mediatorjev (Uradni list RS, št. 82/05 in 36/07), uporablja pa se do objave seznama mediatorjev iz tretjega odstavka 13. člena te uredbe.

16. člen
(prenehanje veljavnosti)

Z dnem začetka veljavnosti te uredbe preneha veljati Uredba o mediaciji v sporih v zvezi z avtorsko ali sorodnimi pravicami (Uradni list RS, št. 56/17).

17. člen
(začetek veljavnosti)

Ta uredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št.
Ljubljana, dne
EVA

– **Vlada Republike Slovenije**

Janez Janša l.r.
Predsednik